

NATIONALMUSEETS FORSKNINGSBERETNING 2022

*Nationalmuseets Forskningsberetning 2022 er udgivet af Nationalmuseet 2023
Redaktion og layout: Forskningskoordinator Thomas Grane.*

*Forskningsberetningens forside: Motiv: Fotogrammatrimodel af skibsvrag fra Østersøen undersøgt i november 2022.
Fra projektet ENDURE ERC Advanced Grant. Model: JD-Contractor A/S og Sea War Museum.*

Indholdsfortegnelse

Forord	5
1. Overordnede rammer for forskningen	7
Nationalmuseets forskning	7
Nationalmuseets strategi 2019-2024	7
Museets enheder	7
Museets forskere	8
Forskningskrav til ansatte inden for den videnskabelige stillingsstruktur	8
Forskeruddannelse	8
Forskningskoordinering og rådgivning	8
Nationalmuseets Eksterne Forskningsudvalg	9
Nationalmuseets Forskningschefgruppe	9
PURE-forskningsregistreringssystemet	9
2. Større forskningsprojekter	11
Førkristne Kultpladser	11
Recilience and Breakpoints	12
Velklædt i Vikingetiden	12
Tanken bag tingene	14
Jellingprojektet	15
Activating Arctic Heritage – Exploring UNESCO World Heritage in Greenland	16
Entangled fluid cities: material politics of urban water, Copenhagen 1860-1975	17
Visioner om bygninger. Dansk byggeri og byggelovgivning gennem 500 år	18
Towards a New European Prehistory (The Rise II)	20
Tales of Bronze Age People	20
COREX – From correlations to explanations	22
MarinePlastics	22
Ordinary Lives in Extraordinary Times	23
ENDURE: Sustainable preservation of underwater archaeological sites	24
Fleksible Fællesskaber	25
Dér, hvor vi bor	26
3. Enhederne og deres projekter	29
Oldtid, Middelalder og Renæssance	29
Nyere Tid og Verdens Kulturer	34
Miljøarkæologi og Materialeforskning	41
Nationalmuseets Forskningscenter for Sociale Bymodeller (SUMO)*	49
Samlinger	50
Magasinering	51
Konservering og Restaurering	52
Nationalmuseet København	53
Frilandsmuseet (Afd. for Museer & Slotte)	54
4. Eksterne Samarbejder	55
Eksterne Forskningsamarbejder	55
Tillidsposter	57
5. Nationalmuseets publikationer	63
Oldtid, Middelalder og Renæssance	63
Nyere Tid og Verdens Kulturer	67

Miljøarkæologi og Materialeforskning	70
Forskningscenteret SUMO	76
Magasinering.	77
Nationalmuseet København	78
Øvrige forfattere.	78
6. Nationalmuseets forskning i tal.	79
Eksterne midler hjemtaget til forskning 2018-2022	79
Ressourcer anvendt til forskning 2016-2022	79
Nationalmuseets forskere i 2022	80
Nationalmuseets projekter og publikationer i 2022	81

Forord

Nationalmuseet og forskningen på Nationalmuseet blev i 2022 præget af de samfundsmæssige forhold omkring os. Museet havde en ambitiøs vækststrategi på baggrund af flotte besøgstal før corona-pandemien, men udsigten til manglende besøgende efter pandemien, særligt turister, gjorde, at vi måtte tilpasse vores økonomi og varsle afskedigelser i foråret 2022. Besparelserne førte også til omstruktureringer i alle museets afdelinger. I afdelingen for Forskning, Samling og Bevaring blev antallet af forskningsenheder skåret ned fra fire til tre. Enheden Danmarks og Middelhavslandenes Oldtid (DMO) blev således nedlagt. Efterfølgende blev "Danmarks Oldtid" lagt ind under det, der tidligere hed Middelalder, Renæssance og Numismatik og nu fik navnet Oldtid, Middelalder og Renæssance (OMR). Antikken, som udgjorde resten af DMO, blev lagt ind under enheden Nyere Tid og Verdens Kulturer (NTVK). Endelig blev ansvaret for forskningscentre, der havde ligget hos forskningschefen for DMO, flyttet til vicedirektøren for FSB. Besparelsesrunden betød også, at årets Forskerseminar måtte aflyses.

Der var dog også masser af godt nyt for forskningen i 2022. Seniorforsker Vibeke Andersson Møller modtog Kulturministeriets forskningspris, Julius Bomholt-prisen, for sit værk "Dansk arkitektur i 1960'erne" (pga. folketingsvalg blev prisen dog først uddelt i marts 2023). I maj måned 2022 var forskningsprofessor Bjarne Grønnow Carls-bergfondets "Månedens Forsker", og i juni 2022 modtog post-doc Asal Peydaei den franske nordiske institutpris (FINA) for sin forskning i plastikaffaldets skæbne i havmiljøet. Sidst men ikke mindst modtog seniorforsker David Gregory en ud af de i alt blot fire ERC Advanced Grants, der blev tildelt Danmark i 2022, for sit projekt "Endure - Sustainable preservation of underwater archaeological sites: A novel approach to cultural heritage management". Det er også værd at nævne, at Nationalmuseets forskere i 2022 lavede masser af fantastisk forskningsformidling.

Nationalmuseet levede i det store og hele op til de resultatmål, der er fastsat i rammeaftalen med Kulturministeriet for 2022. Den interne/eksterne finansieringsgrad er som i 2020 igen oppe på de ønskede 40/60 efter et dyk i 2021 (se Nationalmuseets forskning i tal). Hvad angår forskningsproduktionen i form af publikationer nåede vi ikke helt op på målet ift. rammeaftalen. Nationalmuseets forskere udgav i alt 97 peer-reviewede publikationer ud af i alt 274 publikationer i 2022. 96 medarbejdere bidrog til publikationerne, heraf 51 ansatte inden for den videnskabelige stillingsstruktur. (se Nationalmuseets forskning i tal).

Efter corona-aflysningen af Forskningsgallaen i 2021, prioriterede man på trods af museets situation at hylde museets forskning ved afholdelsen af Forskningsens Aften (den tidligere Forskningsgalla), hvor fem udvalgte forskere præsenterede deres forskning for et publikum fra fonde, samarbejdspartnere, forskningsinstitutioner og hendes Majestæt Dronningen.

Lars Højer
Vicedirektør, Forskning, Samling og Bevaring

Forskningsberetning 2022 indeholder følgende hovedafsnit:

1. Overordnede rammer for forskningen
2. Større forskningsprojekter
3. Enhederne og deres projekter
4. Nationalmuseets eksterne samarbejder
5. Nationalmuseets publikationer
6. Nationalmuseets forskning i tal

1. Overordnede rammer for forskningen

Nationalmuseets forskning

Det er Nationalmuseets opgave at "belyse Danmarks og verdens kulturer og deres indbyrdes afhængighed i et nationalt og internationalt perspektiv" (jf. bekendtgørelse af museumsloven fra 2014), og det gør vi bl.a. med udgangspunkt i de enestående samlinger og arkivalier, som vi forvalter, og gennem en tværfaglig forskningspraksis, der inddrager humanistiske, samfundsvidenskabelige og naturvidenskabelige perspektiver.

Både forskning og formidling i Danmark og internationalt er en del af denne opgave. Vi er derfor optaget af at styrke såvel vores forskning som vores formidling, og ikke mindst integrationen af de to, så vi bedst muligt kan udfolde det unikke potentiale, der er i at være en forskningsformidlingsinstitution. På Nationalmuseet er forskning og formidling således ikke modsætninger men hinandens forudsætninger, og lige som vi ser forskning som en uundgåelig forudsætning for vidensbaseret formidling, så ser vi også formidling som en stor styrke for forskningen og dens stadige relevans. Vi stræber derfor efter at være relevante – hele tiden – og aktivt at bidrage til belysning og løsning af aktuelle problemstillinger, helt i tråd med museet strategi om at gøre os alle klogere på nutiden.

De øvrige rammer for Nationalmuseets forskning er formuleret i beslutningsnotatet 'Fremtidens forskning på Nationalmuseet. Ambitioner – anbefalinger – beslutninger'. Desuden arbejdes der under rammerne af Nationalmuseets strategi 2019-2024.

Nationalmuseets strategi 2019-2024

Formål	At gøre os alle klogere på nutiden Hvorfor skal vi bruge mange millioner kroner på at bevare vores nationale historie? Fordi historien er en genvej til at forstå det der sker her og nu. Og Danmarks store nationale museum skal være i stand til at fortælle historien om os alle – i nutid. Hvis vi ikke forstår nutiden, er fortiden nemlig primært af akademisk interesse.		
Strategi 2019-24	Faglighed & Forretning Det er en naturlig erhvervsskade, men Nationalmuseet har nok levet lidt i fortiden. Vi står på et solidt fundament af faglighed, men vores forretning er ikke levedygtig. Både vores økonomi og vores samfundsposition skal være væsentligt stærkere, hvis vi skal overleve på længere sigt. Derfor skal vi tage det store spring – ind i nutiden. Vi skal lære at tænke forretning i alt, hvad vi gør, uden at give køb på vores faglighed. Og nej, det er ikke døden for forskningen. Man lever jo kun så længe man lærer.		
Indsatser	Publikum først Nationalmuseet skal sætte gæsterne først – og fremmest. Fra forskning over samlingsarbejde til formidling handler det om at gøre fortællingen om os alle interessant for de fleste	Spræng siloerne Ingen enhed er en ø. Ingen genstand må dø. Vi er alle en del af den historie, der skal fortælles, og vi skal arbejde tæt sammen på tværs af enheder og museer om at give genstandene liv. Også dem, der måske har brug for kunstigt åndedræt.	Skab overskrifter Forskning kan ændre verdensbilleder. Det skal vi bruge til at kommunikere i nutid og provokere til eftertanke. For er det ikke set, er det ikke sket.

Museets enheder

Nationalmuseets afdeling for *Forskning, Samling og Bevaring* består af følgende enheder:

- Oldtid, Middelalder og Renæssance
- Nyere Tid og Verdens Kulturer

- Miljøarkæologi og Materialeforskning
- Samlinger
- Magasinering
- Konservering og Restaurering

Museets forskere

Forskere ansat inden for den videnskabelige stillingsstruktur er ansat i en af tre forskningsenheder fra afdelingen Forskning, Samling og Bevaring. Det drejer det sig om enhederne Oldtid, Middelalder og Renæssance, Nyere Tid og Verdens Kulturer samt Miljøarkæologi og Materialeforskning. (Se Nationalmuseets forskning i tal)

Også AC-medarbejdere uden for den videnskabelige stillingsstruktur bedriver forskning på Nationalmuseet. Dette gælder for eksempel redaktørerne på værket Danmarks Kirker og visse af konservatorerne. Det kan også gælde enhedschefer, andre i kategorien museumsinspektør og i enkelte tilfælde kategorien Teknisk Administrativt Personale. Det betyder også, at forskning kan finde sted i enhederne Samlinger, Magasinering og Konservering og Restaurering samt afdelingerne Nationalmuseet København og Museer & Slotte, skønt disse ikke har ansatte med fast forskningstid.

Forskningskrav til ansatte inden for den videnskabelige stillingsstruktur

For en "normalforsker" på Nationalmuseet (uden eksterne midler) gælder, at der er afsat 40% af arbejdstiden til fri forskning. Dette inkluderer blandt andet ud over forskningsaktiviteten selv, publicering af forskningsresultater, redaktionelt arbejde med videnskabelige publikationer, fagfællebedømmelser, forskningsrelaterede udvalg, konferencer, seminarer og netværk. Desuden omfatter disse også idé- og projektudvikling herunder udfærdigelse af egne og fælles ansøgninger om eksterne og interne forskningsmidler samt forskningsrelateret administration forbundet med hjemtagne bevillinger. Dette inkluderer deltagelse i relevante informationsmøder eller kurser.

Forskningsproduktionen for ansatte med forskningstid blev i 2022 fastholdt efter de gældende regler på trods af, at BFI-systemet, som til en vis grad blev benyttet som målestok, blev afskaffet i 2021.

Regler var, at produktionen som minimum, talt over en treårig periode, skulle bestå af to peer reviewede publikationer årligt eller tilsvarende. Af den samlede treårige produktion forventedes det at mindst to publikationer var på BFI niveau 2. Dette gerne som medforfatter.

BFI-systemet afskaffelse har medført, at nye retningslinjer blev indført per 1. januar 2023.

Forskeruddannelse

En årlig pulje er afsat til brug for samfinansierede ph.d.-stipendier. I 2022 var den sat til kr. 825.000. Museet stræber løbende efter at øge mængden af stipendier, dels gennem samfinansiering med private eller offentlige fonde og med universiteterne, dels gennem større eksternt finansierede forskningsprojekter. Nationalmuseet havde ved udgangen af 2022 fire ph.d.-stipendiater, mens otte ph.d.-stipendiater var tilknyttet ved medvejledere blandt museets forskere.

Forskningskoordinering og rådgivning

Vicedirektøren for FSB støttes af forskningskoordinatoren, som har det administrative ansvar for koordinering af ph.d.-stipendier, udarbejdelse af forskningsredegørelser, økonomistyring af større tværgående eksternt finansierede forskningsprojekter, samt kontakter og samarbejde med den øvrige forskningsverden. Forskningskoordinatoren rådgiver desuden direktion og enhedschefer i forsknings-spørgsmål og støtter museets forskere ved udformning og budgetlægning af nye ansøgninger, afrapportering af forskningsprojekter m.m.

Nationalmuseets Eksterne Forskningsudvalg

I tilknytning til rådgivning om museets overordnede forskning er der på basis af Lov om forskning ved arkiver, biblioteker, museer m.v., marts 1996, etableret et Eksternt Forskningsudvalg (NEF), som er sammensat af 3 eksterne medlemmer og 2 interne medlemmer for en 4-årig periode med mulighed for forlængelse i 2 år. De tre eksterne medlemmer indstilles af DFF/FKK og DFF/FNU og forelægges Kulturministeriets Forskningsudvalg. De interne medlemmer vælges af museets forskerstab inden for stillingsstrukturen som valgberettigede, mens kun seniorforskere og professorer er valgbare.

I 2022 har der været afholdt 3 møder i NEF. Sammensætningen af udvalget har været følgende:

Formand **Ulrik Langen**, prof. dr.phil., SAXO-Instituttet, Københavns Universitet (fra 1. januar 2018).

Thomas Pape, sektionsleder, lektor, ph.d., Forskning og samlinger, Statens Naturhistoriske Museum (fra 1. maj 2020)

Helle Vandkilde, prof. dr.phil., Institut for Kultur og Samfund, Aarhus Universitet (fra 1. januar 2018).

Bjarne Grønnow, prof. dr.phil., Nyere Tid og Verdens Kulturer, FSB (fra 1. maj 2018).

***Karin M.Frei**, prof. ph.d., Miljøarkæologi og Materialeforskning, FSB (fra 1. maj 2018-30. april 2022)

***Mikkel Thelle**, seniorforsker, ph.d., Nyere Tid og Verdens Kulturer, FSB (fra 1. maj 2022)

Udvalgets sekretær: Thomas Grane, forskningskoordinator, ph.d., FSB.

Tilforordnet: Lars Højer, vicedirektør og forskningschef, ph.d., FSB.

Nationalmuseets Forskningschefgruppe

Forskningschefgruppen består af Nationalmuseets forskningschef og cheferne for de tre forskningsenheder. Gruppen assisteres af forskningskoordinatoren. Sammensætningen er som følger:

Formand: **Lars Højer**, vicedirektør og forskningschef, ph.d., FSB.

Cheferne for de tre forskningsenheder:

Michael Andersen, mag.art., Oldtid, Middelalder og Renæssance, FSB.

Christian Sune Pedersen, ph.d., Nyere Tid og Verdens Kulturer, FSB.

Peter Rasmussen, ph.d., Miljøarkæologi og Materialeforskning, FSB.

Forskningschefgruppens sekretær, Thomas Grane, forskningskoordinator, ph.d., FSB.

PURE-forskningsregistreringssystemet

Nationalmuseets forskningsdata for publikationer, projekter og andre aktiviteter registreres i forskningsregistreringssystemet PURE, som er etableret i Det Kongelige Biblioteks regi for alle Kulturministeriets statslige forskningsinstitutioner m.fl. Se [Kulturministeriets Forskningsportal](#).

Ekstern forskningsadministrativ rådgivning

Forskningskoordinatoren rådgiver om forskning, forskningsmidler, mulighed for oprettelse af ph.d.-stipendier, etc. til landets statslige og statsanerkendte museer, samt andre af Kulturministeriets forskningsinstitutioner for at styrke forskningsindsatsen på museerne og institutionerne. Der udsendes desuden en nyhedsmail 'Nyt om Forskning' med bl.a. relevante ansøgningsfrister til forskningsmidler mv. to gange om året.

2. Større forskningsprojekter

Større projekter

Nationalmuseets forskere har i 2022 arbejdet på et stort antal projekter lige fra mindre individuelle undersøgelser til store projekter med mange interne eller eksterne samarbejdspartnere. Her præsenteres de væsentligste resultater fra 2022 for de af museets projekter, hvis samlede finansiering overstiger 2,5 millioner kroner, og som involverer flere nationale eller internationale samarbejdspartnere.

Førkristne Kultpladser

Projektansvarlig: Seniorforsker **Mads Dengsø Jessen**. *Finansiering:* Ca. 22,7 mio. kr. fra A.P. Møller og Hustru Chastine Mc-Kinney Møllers Fond til almene Formaal. Projektet er forankret i Danmarks og Middelhavslandenes Oldtid. *Projektperiode:* 2010-2023.

Projektet tager udgangspunkt i en række af storgårde og bebyggelsescentre fra jernalder og vikingetid, som kan formodes at have fungeret som regionale centre for den førkristne religion – Tissø, Toftegård, Hoby og Gudme. De omfattende arkæologiske udgravninger og data fra disse pladser danner grundlag for undersøgelser af førkristne ritualer i det 1. årtusinde e.Kr.

Første bind af bogserien Pre-Christian Cult Sites er publiceret gennem Oxbow Books og fremlægger Nationalmuseets gravninger i Gudme på Sydøstfyn. I bogen kan man læse Palle Ø.Sørensens udredning af de mange husgrundplaner fra jernalderen, samt få mere at vide om de mange flotte fund fra Gudme. Se mere på <https://www.oxbowbooks.com/ox-bow/gudme.html>.

Delprojektet Et vindue til Vikingetiden, som fik seedmoney fra KrogagerFondens og Nationalmuseets Forskningslegat, og som udføres i samarbejde med konservator Torben Sode og Bernhard H. Gratuze (IRAMAT, Université d'Orléans) førte til grundstofanalyser af glas fra udvalgte, centrale vikingetidspladser fra Sydsandinavien. Glasset deler sig i to grupper hvorfor der ser ud til at være to retninger i handelsnetværkene og den lokale produktion. Resultaterne er publiceret i artiklen "Viking Age Windows" som kommer i Danish Journal of Archaeology.

Desuden er en stadfæstelse for dateringen af de to halshuggede ved Kalmergården, og betydningen af disse handlinger på det givne tidspunkt, blevet publiceret som kapitler "Regulated deviancy – ritual executions at Viking Age Tissø as indications of a complex judicial culture" og kan læses i bogen "In the Darkest of Days: Re-investigating Human Sacrifice and Value in Southern Scandinavian Prehistory" ved Oxbow Books, Se også Større projekter.

Den store hal i Gudme er et arkæologisk unikum. I projektets seneste forskning er denne bebyggelse og oplandet blevet indsat i en bredere analytisk ramme med flere kildegrupper flettet sammen. Foto: Nationalmuseet

STØRRE FORSKNINGSPROJEKTER

Delprojektet ArkæoDrone som er hosted hos DTU/Space under Arne Døssing Andreassen har Tissø som en af hovedlokaliteterne. Droneflyvninger ved Tissø er under analyse og bliver her suppleret med geomagnetiske målinger med mere konventionelt udstyr. Resultaterne er under publicering og indgår i Tobias Bjergs phd.-afhandling som ligger til bedømmelse.

<http://vikingekult.natmus.dk/>, <http://www.apmollerfonde.dk/projekter/foerkristne-kultpladser.aspx>

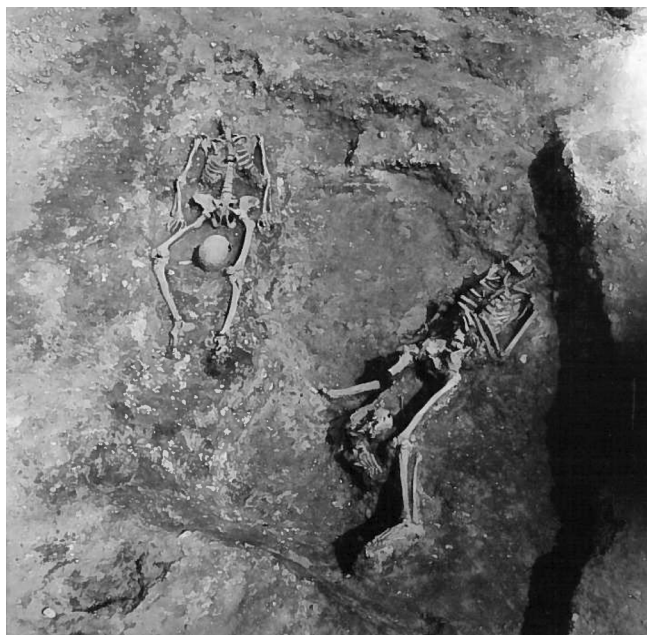
Recilience and Breakpoints

Projektansvarlig: Seniorforsker **Mads Dengsø Jessen**. *Finansiering:* Ca. 4,7 mio. kr. fra Danmarks Frie Forskningsfond . Projektet er forankret i Danmarks og Middelhavslandenes Oldtid. *Projektperiode:* 2018-2023.

Projektet er rettet mod at foretage en nærmere analyse af hvorledes de sociale forhold, agerbruget og klimaet påvirker hinanden og skaber dynamik i jernalderens Danmark. De sociale forhold vil blive undersøgt ved at kigge på hvordan bopladserne ændrer struktur og hvilket landsskab de placeres i, agerbruget vil blive beskrevet ved at kortlægge og analysere bevarede kornsorter, mens klimaet vil kortlægges ved at udtage enkelte vækstringe fra bevaret egetræ. De bevarede korn og deres isotopindhold af kulstof og kvælstof kan fortælle hvor meget vand og gødning planterne har fået, mens isotopindholdet af ilt og kulstof i vækstringene fra eg, kan beskrive træets adgang til vand og hvor mange solskinstimer, der har været. I hvert af de tre datasæt vil projektet kunne præcisere tidspunkter med større udsving eller tydelige ændringer, og ved at sammenligne tidspunktet for ændringerne, kan det beskrives, hvordan de tre elementer påvirker hinanden og udviklingen af jernalderens samfund.

I samarbejde Oxford University, Aarhus Universitet, Moesgaard Museum samt en lang række lokalmuseer er projektet ved at publicere isotopanalyser og dateringer at en stor mængde makrofossiler. Herved kan forskerne beskrive jernalders gødskningsniveau og eventuelle ændringer heri.

I tillæg hertil har projektet behandlet området omkring Gudme/Lundeborg på Sydøstfyn og beskrevet den overordnede udvikling i landskabsudnyttelse, stednavnematerialet og den store Gudmebebyggelses komplekse fluktuationer. Artiklen om denne komparation af forskellige datasæt er under udgivelse gennem Aarhus University Press.

De to halshuggede mænd ligger lige ved overgangen over Halleby Å og har siden deres udgravning i slut 70'erne været genstand for flere analyser og diskussioner. Foto: Nationalmuseet

Velklædt i Vikingetiden

Projektansvarlig: Forskningsprofessor mso **Ulla Mannering**. *Finansiering:* Ca. 5,5 mio. kr. fra Velux Fondens Museumsprogram. Projektet er forankret i Danmarks og Middelhavslandenes Oldtid. *Projektperiode:* 2018-2023.

Velklædt i Vikingetiden er et samarbejdsprojekt mellem Nationalmuseet, Danmarks og Middelhavslandenes Oldtid, Københavns Universitet, Center for Tekstilforskning og Sagnlandet Lejre.

Projektet har til formål at skabe nye og arkæologisk velfunderede rekonstruktioner af vikingetidens klædedragt. Det består af tre delprojekter, som genererer vigtig viden til hinanden gennem forskning

og analyse, eksperimentelarkæologiske undersøgelser og rekonstruktioner samt formidling.

Delprojekt 1, Vikingetidens tekstilproduktion, sætter fokus på vikingetidens store variationer af tekstiler. Ved at kombinere analyser af originale tekstilfund med kontrollerede spinde- og væveeksperimenter, vil vi fremstille fem nye tekstilprøver i forskellige kvaliteter. Produktet bliver en "Tekstil Værktøjskasse", med tekstilprøver og redskaber, som kan anvendes i undervisning på universiteter og museer.

Delprojekt 2, Vikingetidens mands- og kvindedragt, har som mål at konstruere en mands- og kvindedragt baseret på to danske gravfund fra 900-årene: Mammen, nær Viborg og Hvilehøj, nær Randers. Nye tekstiltekniske og naturvidenskabelige analyser af fundene danner basis for at skabe rekonstruktioner, der kommer så tæt på de originale fund, som muligt. Produktionen af dragterne med vævning, farvning og syning vil foregå i Saglandet Lejre, og de rekonstruerede dragter kan indgå i Nationalmuseets fremtidige udstillinger.

Delprojekt 3, Vikingetidens dragtkatalog, bliver en indsamling af forskellige kilder til vikingetidens dragt og tekstiler. Både arkæologiske, ikonografiske og skriftlige kan anvendes til at visualisere mands-, kvinde-, og børnedragter med forskellig status. Målet er at skabe et dragtkatalog, som gennem det tilgængelige materiale viser udviklingen i dragten i den sidste del af jernalderen og ind i middelalderen. Kataloget vil gøre det lettere fremover at træffe de rigtige valg i en rekonstruktionsproces.

I 2022 har projektholdet arbejdet intensivt på at skrive og færdiggøre forskningsartikler, og de populærvidenskabelige og mere formidlingsorienteret publikationer, som hører til delprojekterne.

I perioden 2018-2022 har projektgruppe udgivet 15 videnskabelig og populærvidenskabelig artikler. De højvidenskabelige artikler i [Antiquity](#) om knoglerne fra Bjerringhøj og artiklerne i [Journal of Proteomics](#) og [PLOSOne](#) om pels og skindfundene fra forskellige danske Vikingetidsgreve har genereret en imponerede national og international mediebevågenhed.

I 2022 har Charlotte Rimstad og Ulla Mannering holdt 7 foredrag i henholdsvis Danmark, Island og Ungarn, og i alt har projektdeltagerne i perioden 2018-2022 holdt 43 foredrag på universiteter og konferencer i ind- og udland.

Mads Lou Bendtsen har i 2022 arbejdet med layout af projektets egne publikationer, som vil udkomme i regi af Nationalmuseet som gratis downloads eller print-on-demand fra København Universitets webshop. Det har været et stort arbejde at udarbejde, opsætte og redigere de først 3 publikationer, som skal være klar til udgivelse i 2023. Denne løsning sikrer dog, at projektdeltagerne og Nationalmuseet har den fulde copyright og rettigheder til at foretage ændringer i publikationen, hvis det bliver nødvendigt.

De rekonstruerede tekstilredskaber og værktøjskassen, som er lavet til Delprojekt 1. Foto: Roberto Fortuna

Tanken bag tingene

Projektansvarlig: Museumsinspektør **Peter Pentz**. *Finansiering:* Ca. 5,5 mio. kr. fra KrogagerFonden. Projektet er forankret i Danmarks og Middelhavslandenes Oldtid. *Projektperiode:* 2020-2023.

Gennem de sidste par årtier har den internationale Vikinge-forskning haft et stigende fokus på vikingemennesket, herunder ikke mindst dets tankeverden og forestillinger om tid og rum. Danmark har gennem en liberal tilgang til privat metaldetektering et enormt genstandsmateriale fra vikingetiden, ting, der er meget mere end bare "ting". Tingene er ikke bare tavse vidner - men de taler bare ikke til os, fordi vi ikke forstår deres sprog. Hovedformålet med projektet *Tanken bag tingene* er at udvide kendskabet til viden om Vikingens verdensbillede gennem disse omfattende og uudforskede fund og genstande, der er indkommet som detektorfund, og hermed yderligere kvalificere Nationalmuseets behandling af Danefæ.

Der er inden for forskningen i dag en voksende fornemmelse af, at man i vikingetiden opfattede menneske, natur, historie og genstande (materialitet) i en sammenhæng, der bl.a. kan beskrives gennem begrebet animisme. Vikingetidens mennesker synes at have opfattet deres omgivelser, herunder værktøj, smykker og andre genstande som besjælede, sådan at disse genstande – med figur- og maskefremstillinger, amuletter og dyrebilleder – ikke bare repræsenterede ånder og magter, men også i rette sammenhænge ligefrem betød, at sådanne var til stede. I den forbindelse skal projektet indkredse de mennesker fra vikingetiden, der gennem særlige teknikker kunne bruge denne ressource – tingenes magt – og forbinde den synlige verden med ånder og guder og andre ikke-synlige kræfter. Her spillede vølven, som i de skriftlige kilder associeres med udøvelsen af vikingetidens magi, seiðr, en vigtig rolle. Vølven vil derfor indtage en særlig rolle i projektet og vølven er også hovedaktør i Nationalmuseets vikingeutstilling 2024.

Projektets kronologiske omdrejningspunkt er Vikingetid (c. 750-1100), men bl.a. gennem den interdisciplinære tilgang vil begreberne animisme og shamanisme også blive berørt på tværs i geografi og tid.

Projektet koordineres iøvrigt med andre igangværende vikingetidsinitiativer, både indenlandske og udenlandske.

Projektdeltagerne har i årets løb beskæftiget sig med museets genstande fra vikingetiden, der har relation til projektets overordnede ramme, herunder miniaturegenstande og andre amuletter. Studierne har affødt flere artikler i fagarkæologiske tidsskrifter. En større artikel omhandlende mødet mellem den skandinaviske overvejende orale kultur og den europæiske tidlige middelalderlige skriftkultur og dennes materielle udtryk, og året afsluttedes med en omfattende publicering af Nationalmuseets stadig voksende samling af såkaldte "Valkyriefibulaer" i samarbejde med Uppsala Universitet.

En væsentlig del af årets arbejde er gået med redaktion af en større antologi om Vølven som fænomen, og omkring vikingetidens tankegang, sådan som den afspejles i arkæologi og genstande.

Valkyriefibula. Foto: Arnold Mikkelsen, Nationalmuseet

Bogen udgives på et internationalt forlag.

I forbindelse med etableringen af Nationalmuseets udstilling om Vølven og Vølvens Spådom (åbner juni 2024), har projektkoordinatoren medvirket til konceptudvikling, udvælgelse af genstande mm. Udstillingen er et samarbejde mellem Nationalmuseet og Det. Kgl. Teater.

Jellingprojektet

Projektansvarlig: Seniorforsker **Anne Pedersen**. *Finansiering:* Ca. 29,9 mio. kr. fra Bikubenfonden. Projektet er forankret i Middelalder, Renæssance og Numismatik. *Projektperiode:* 2008-2023.

Jellingprojektet – et kongeligt monument i dansk og europæisk belysning er et forsknings- og formidlingsmæssigt samarbejde med forskere fra Aarhus Universitet, Københavns Universitet og Vejle Museerne. Jellingprojektet tager afsæt i de enestående monumenter fra 900-årene i Jelling – et monumentkompleks, der markerer såvel overgangen fra hedenskab til kristendom som konsolideringen af den danske kongemagt i vikingetiden. Projektet sigter mod at udbygge den eksisterende viden om Jellingmonumenterne og det landskab, de en gang var en del af ved hjælp af arkæologiske, historiske og naturvidenskabelige undersøgelser og analyser. Jellingkomplekset låner træk fra kendte monumenter og samtidige bebyggelser andetsteds i Danmark. Bygherrerne har uden tvivl også hentet inspiration udefra. Projektet inddrager derfor synsvinkler og perspektiver fra det øvrige Norden og Europa med henblik på at nå ind til forudsætningerne for den udvikling, der kan følges i Danmark og nabolandene i 900-årene. Målet for undersøgelserne af Jelling Kirke er at etablere et nyt helhedsbillede af det ældste stenbyggeri i Jelling og med Jelling som afsæt bidrage til forståelsen af de ældste kirker i Danmark og udbygningen af det danske kirkelandskab. Projektet er støttet af Bikubenfonden og er forankret i Middelalder, Renæssance og Numismatik.

I løbet af 2022 er alle manuskripter om de mange resultater fra undersøgelser og udgravninger i Jelling samt i lokalområdet og i Østjylland færdigredigeret efter peer review. Omkring 20 forfattere bidrager til to monografier, hhv. Jelling – Monuments and Landscape og Jelling – The Romanesque Stone Church.

Jellingprojektet gennemførte i 2010 den arealmæssigt største udgravning ved monumenterne. I alt 15.000 m² blev undersøgt. I forgrunden ses sporene af en af bygning, der ligger tæt op ad det store hegnsløb. Foto: Jellingprojektet.

Begge monografier forventes at udkomme i 2023 som Publications from the National Museum (PNM), Jelling Series, vol. 20.4 og 5. Projektdeltagere har afholdt foredrag og udarbejdet selvstændige artikler med udgangspunkt i projektets forskningsprogram, herunder en artikel om Ejnar Dyggve, den ledende arkæolog i 1940-ernes store kampagne i Jelling, der bragte sine erfaringer fra Middelhavsområdet ind i sin tolkning af monumenterne.

Jellingprojektet har i 2022 fortsat sit samarbejde med VejleMuseerne vedrørende undersøgelser på fundstedet for en befæstet gård fra 700-/800-årene ved Erritsø ud til Lillebælt. Som led i samarbejdet blev der i oktober 2021 afholdt et to-dages seminar i Jelling under overskriften Aristocratic residences in Northern Europe. Bidragene, herunder ét med titlen "Jelling: a central place or a royal place, and what is the difference in the 10th century", er omarbejdet til artikelform og forventes publiceret i 2023/24. Dette vil sammen med resultaterne fra Jellingprojektet indgå grundlaget for formidlingsinitiativer på Kongernes Jelling.

<http://jelling.natmus.dk/>

Activating Arctic Heritage – Exploring UNESCO World Heritage in Greenland

Projektansvarlig: Forskningsprofessor **Bjarne Grønnow**. *Finansiering:* Ca. 27 mio. kr. fra Carlsbergfondet. Projektet er forankret i Nyere Tid og Verdens Kulturer. *Projektperiode:* 2019-2023.

Nationalmuseerne i Grønland og Danmark har forenet deres forskningsressourcer i projektet 'Activating Arctic Heritage'. Formålet er at øge den kultur- og miljø-historiske indsigt i de to grønlandske kulturlandskaber, der for nyligt er klassificeret som UNESCO Verdenskulturarv: 'Aasivissuit – Nipisat' nær Sisimiut i Vestgrønland og 'Kujataa' i Sydgrønland. Førstnævnte område rummer fortidsminder, der vidner om 4.500 års udvikling af den grønlandske fanger- og fiskerkultur, mens Kujataa især er kendt for sine velbevarede spor efter nordboernes middelalderlige landbrugslandskab. Projektet, der kombinerer arkæologi og historie med naturvidenskabelige undersøgelser, skal berige de to UNESCO-områder med ny viden om kulturhistorien, menneskets levevilkår og samfundenes samspil med omgivelserne.

Projektets arkæologiske kortlægninger og udgravninger i UNESCO-områderne skal kaste nyt lys på udviklingen særligt gennem de sidste tusind år. Denne periode var præget af kulturmøder mellem inuit og udefrakommende og af klima-svingninger som Den Middelalderlige Varmeperiode og Den Lille Istid. 'Activating Arctic Heritage' forsker også i bevaring af fortidsminder. Den globale opvarmning og et indryk af turister i UNESCO-områderne påvirker de sårbare arktiske landskaber, og projektet vil bidrage med nye metoder til monitoring og beskyttelse af fortidsminderne i disse områder. Yderligere undersøges hvorledes en række naturvidenskabelige analysemetoder med minimale indgreb i de kulturlag, som endnu findes bevaret på bopladserne, kan give helt ny indsigt i datidens ressourceudnyttelse og skiftende livsvilkår.

Projektets modul, 'Dialoger', knytter forskningen i fortiden sammen med nutidens lokalsamfund. Her inddrages lokale museer og UNESCO-organisationer og interesserede borgere – ikke blot som informanter, men som samarbejdspartnere ('samskabelse'). Målet er sammen at udvikle områdernes kulturelle ressourcer og pege på veje til bæredygtig turisme i UNESCO-områderne.

2022 blev en milepæl i AAH-projektets historie. Efter ophævelsen af corona-restriktionerne gennemførte projektet en række formidlingstiltag og et omfattende forskningsprogram i begge grønlandske UNESCO-områder.

I området Kujataa, Sydgrønland, færdiggjordes undersøgelserne af gravene på kirkegården ved Gadar/Igaliku. Skeletter af 50 nordbo-individer er nu fremdraget, og prøver til aDNA-undersøgelser af spor efter sygdomme er udtaget. Jordprøver fra kulturlagene på nærliggende gårde blev vandsoldet for at afslutte undersøgelserne af makro-fossiler, der kan fortælle om nordboernes planteressourcer. Der er også taget prøver mhp. detaljerede analyser af aDNA-spor efter animalske og vegetabiliske ressourcer.

Fortidsmindernes 'sårbarhed' overfor klimaændringer blev vurderet ud fra fortsatte drone-registreringer, og analyser af pollenprøver fra moser og søer samt af nedbrydningen af organisk materiale i kulturlagene blev udført. Endeligt fortsattes målingerne af menneskets nedslidning af vegetationen på UNESCO-lokaliteterne. Ukendte landområder nær Indlandsisen blev besøgt, og nye bopladser i tilknytning til rensdyrjagt blev lokaliseret.

I UNESCO-området ved Sisimiut afsluttede projektets grønlandske og danske arkæologer opmålinger og udgravninger på nøglelokaliteterne Nipisat og Arajutsisat. Herunder blev nyudviklede dronebase-rede registreringsmetoder afprøvet. Begge lokaliteter giver især et utroligt spændende materiale til belysning af 16-1700-tallet -, hvor de grønlandske samfund kom i kontakt med europæiske hvalfangere og i sidste instans med de dansk/norske kolonisatorer. Sammen med AAH-projektets historikere tegner projektet et nyt billede af denne afgørende periode i Grønlands kulturhistorie. En undersøgelse af et kæmpestort fælleshus på Arajutsisat afslørede, at hele huset forsætligt var brændt ned. Hændelsen er skildret i en samtidig rapport (1730). Møderne mellem inuit og europæere foregik ikke altid fredeligt.

Feltarbejdet og de omfattende analyser af de arkæologiske og naturvidenskabelige data i 2022 har givet et unikt grundlag for at udforme projektets synteser i 2023

De sammensunkne tørrevægge i billedets forgrund afslører et over 20 m langt, rektangulært fælleshus på bopladsen Arajutsisat. Bopladsens inuitbefolkning på 10 -15 familier boede sammen her i 1700-tallets begyndelse. AAH-projektets udgravninger i 2022 viser, at huset med forsæt var brændt ned til grunden, og nyopdagede, samtidige historiske kilder rapporterer da også om engelske hvalfangeres plyndringer på stedet i 1730. Foto: Roberto Fortuna.

Entangled fluid cities: material politics of urban water, Copenhagen 1860-1975

Projektansvarlig: Seniorforsker **Mikkel Thelle**. *Finansiering:* Ca. 2,8 mio. kr. fra Danmarks Frie Forskningsfond. Projektet er forankret i Nyere Tid og Verdens Kulturer. *Projektperiode:* 2020-2023.

Projektet vil undersøge, hvordan der gennem det 20 århundrede er opbygget en kultur omkring vand,

som blandt andet tager for givet at vi har brug for 2-300 liter vand i døgnet for at leve et normalt liv. Projektet foreslår, at denne kultur er opbygget gennem en række "vandregimer", og undersøger to sådanne regimer, der grundlæggende har skabt den moderne bys forhold til vand. De afgrænses til et "liberalt regime" og et "velfærdsregime", der dækker årtierne omkring 1900, henholdsvis omkring Anden Verdenskrig. I undersøgelsen af disse regimer ser vi på samspillet mellem teknologier, herunder "mikroteknologier" på grænsen mellem hverdag og netværk (W.C, badekar, vaskemaskiner, svømmehaller); vi inddrager praksisser omkring vand i hjemmet og offentligt (badning, vask, vanding osv), og endelig de forestillinger og normer, som vand blev omdrejningspunkt for (renlighed, hygiejne, sundhed). Videre har projektet den hypotese, at vandkulturen gennem de forskellige hydroregimer påvirkede medborgerskab og social distinktion i byen, et forhold vi kalder materiel politik.

I 2022 har projektet været præget af at projektets undersøgelser er blevet skrevet til publikationer, der er i reviewproces. En tidlig artikel om begrebet materiel politik samt flere artikler om vand i forhold til velfærdsbyen og -landskabet er således i proces, mens de to projektdeltagere også har forholdt deres materiale til nordiske komparationer. Endelig er der gjort et forberedende arbejde til en større, international forskningsantologi om teknologi og natur med fokus på vand. Christian Tryde, *Hygiejniske Undersøgelser*, 1884-86, Det Kongelige Bibliotek

Efter Christian Tryde, *Hygiejniske Undersøgelser*, 1884-86, Det Kongelige Bibliotek

Visioner om bygninger. Dansk byggeri og byggelovgivning gennem 500 år

Projektansvarlig: Seniorforsker **Vibeke Andersson Møller**. *Finansiering:* Ca. 4,2 mio. kr. fra VILLUM FONDEN, den filantropiske forening Realdania, Bergiafonden, Dreyers Fond og Statens Kunstfond. Projektet er forankret i Nyere Tid og Verdens Kulturer. *Projektperiode:* 2022-2026.

Projektet Visioner om bygninger er et samarbejdsprojekt mellem Nationalmuseet, Oldtid, Middelalder og Renæssance samt Nyere Tid og Verdens Kulturer (seniorforskerne Ulla Kjær og Vibeke Andersson Møller), og Arkitektskolen Aarhus (professor Mogens A. Morgen og postdoc Jannie Rosenberg Bendsen).

Forskningsprojektet vil udforske samspillet mellem bygherre, arkitekt og offentlige myndigheder i udformningen af den ideale – eller mest ønskværdige – fysiske ramme for borgerne og samfundet som helhed. Projektet har til hensigt at skabe ny viden om relationen mellem byggeri og byggelovgivning i et historisk såvel som nutidigt perspektiv.

Uanset hvilken bygning vi lever i, er vi nødt til at rette os ind efter andre end os selv. Det er gennem århundreder bl.a. sket igennem byggelovgivning, der har været båret af skiftende tiders forestillinger

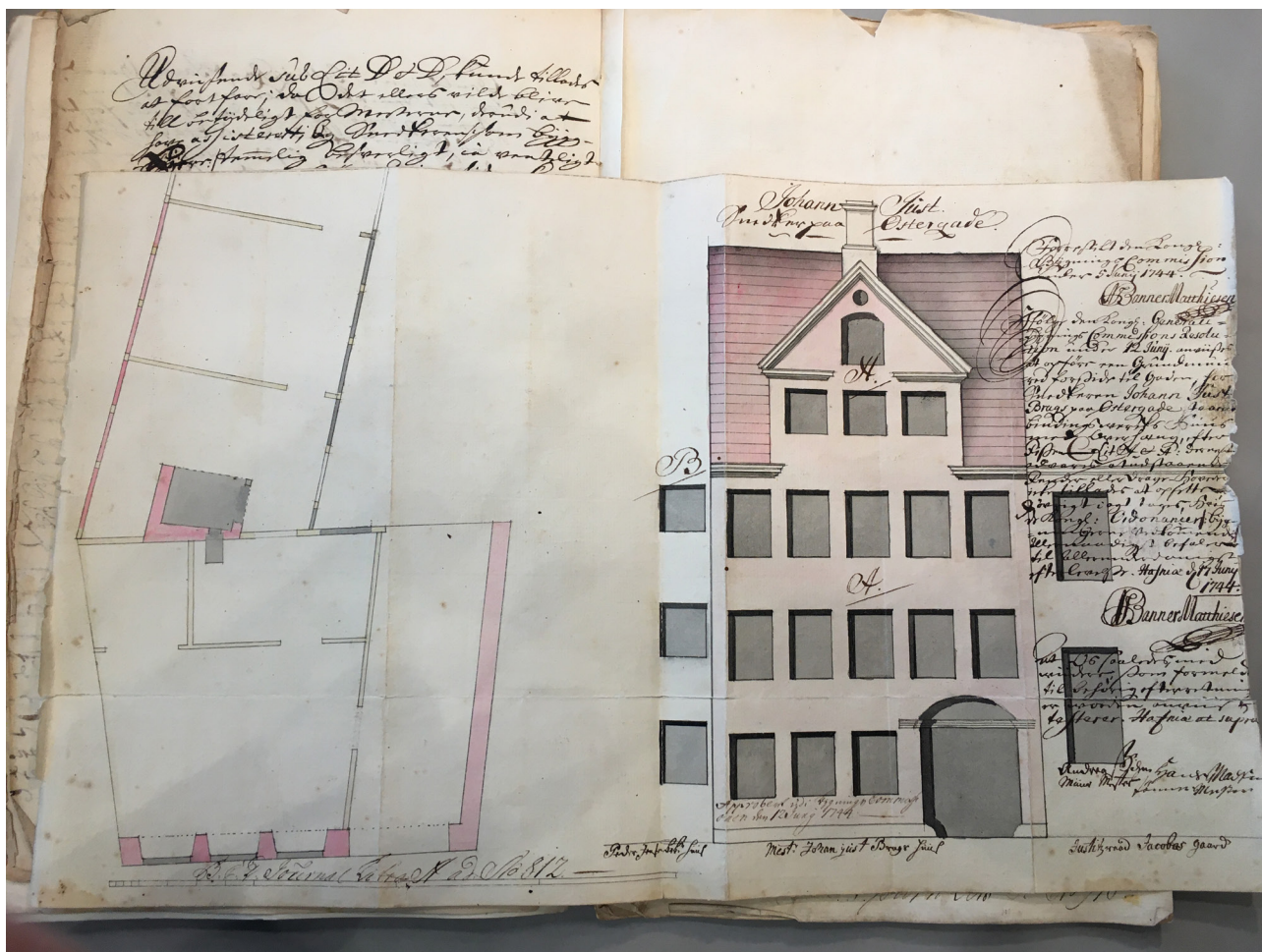
om det bedste samfund, de bedste levevilkår og det bedste arkitektoniske værdisæt.

Byggelovgivningens primære ambition er ikke arkitektur, men mennesker. Byggelovgivningens historie er derfor en historie om det danske samfunds udvikling. Dansk arkitekturhistorieskrivning har ofte haft blik for, at arkitekturens æstetiske udtryk og rumdannelser kan ses i historisk kontekst, der eksempelvis perspektiverer udviklingen af nye bygningstyper, men arkitekturhistorikere har i meget ringe grad beskæftiget sig med de offentlige styringsredskaber, der i praksis har bundet arkitekturen og samfundets visioner sammen.

Med byggelovgivning som prisme ønsker vi at skrive en ny form for dansk arkitekturhistorie, hvor bygninger og samfundsforhold står i en dynamisk relation til hinanden. Det vil give en ny forståelse for, hvorfor vores omgivelser ser ud, som de gør, både de huse, der hører til vores arkitektoniske kulturarv, og de nybyggede.

Projektet blev igangsat i september 2022 ved to af projektets i alt fire forskere. I disse fire måneder indledtes det, der hurtigt – og ikke overraskende – viste sig at være omfattende arkiv- og litteraturundersøgelser. Arbejdet blev primært koncentreret om byggelovgivningen i København og dertil relaterede lovarbejder, idet hovedstaden som det administrative og kulturelle centrum og den rigest befolkede by tidligt blev spydspidsen for en overordnet styring af byggeriet.

Projektgruppen præsenterede forskningsprojektet i Arkitekten august 2022.

I 1744 fik snedker Johann Just lov til at sætte en grundmuret facade på sit hus på Østergade i København. I henhold til den gældende bygningslov af 27. februar 1683 krævede den fine adresse særlige hensyn, og sagen var blevet så langvarig, at stadsbygmesteren refererede dens hovedpunkter på den godkendte tegning. Rigsarkivet.

Towards a New European Prehistory (The Rise II)

Projektansvarlig: Forskningsprofessor **Karin M. Frei**. *Finansiering:* Ca. 5,1 mio. kr. fra Riksbankens Jubileumsfond. Projektet er forankret i Miljøarkæologi og Materialeforskning. *Projektperiode:* 2017-2022.

Projektet er et stort seksårigt forskningsprojekt, der gennemføres i et samarbejde mellem Göteborg Universitet, Center for GeoGenetik ved Københavns Universitet og Nationalmuseet. Nationalmuseets del ledes af forskningsprofessor Karin M. Frei, der har det overordnede ansvar for isotopanalyser (Sr). Projektet er tværfagligt, og tager udgangspunkt i den videnskabelige revolution der sker i øjeblikket for så vidt angår studier af mobilitet ved inddragelse af analyser af fossilt DNA og af isotopanalyser. De nye forskningsresultater har afsløret et meget mere dynamisk billede af den europæiske forhistorie end tidligere antaget. Der er nu bl.a. evidens for en større migration omkring tidspunktet for landbrugets indførelse, ca. 4000 f.Kr. og igen omkring 3000 f.Kr.

Projektets overordnede mål er at belyse stenalder og bronzealder migrationer i Europa baseret på en kombination af data fra DNA, isotopanalyser, historisk lingvistik og arkæologi. Den geografiske hovedvægt er Middelhavsområdet og Skandinavien.

I 2022 har Nationalmuseets forskere under ledelse af Prof. Frei publiceret endnu flere nøgleartikler baseret på resultater fra projektet, blandt andet det første Sr-isotop baseline kort over Gardasøen i nord Italien (Ladegaard-Pedersen et al., 2022) og det første multi-proxy Sr-isotop baseline kort over Almeria område i Sydspanien (Frank et al. 2022). Selvom projektet officielt sluttede i 2022, vil den store produktion af data fra projektet blive ved med at generere flere nøgleartikler i de kommende to til tre år.

Science of the Total Environment

journal homepage: www.elsevier.com/locate/scitotenv

The proper choice of proxies for relevant strontium isotope baselines used for provenance and mobility studies in glaciated terranes – Important messages from Denmark

Robert Frei ^{a,*}, Anja B. Frank ^{b,1}, Karin M. Frei ^b

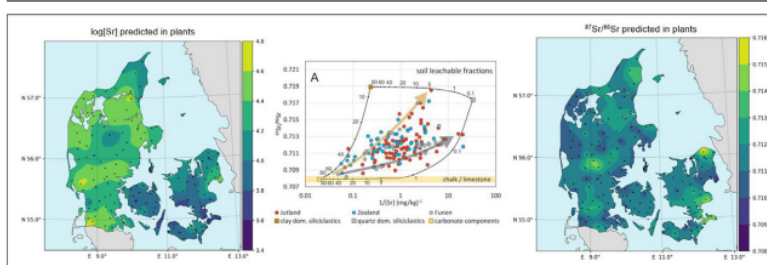
^a Department of Geoscience and Natural Resource Management, University of Copenhagen, Øster Voldgade 10, 1350 Copenhagen K, Denmark

^b Department of Research, Collections and Conservation, Environmental Archaeology and Materials Science, National Museum of Denmark, Kongens Lyngby DK-2800, Denmark

HIGHLIGHTS

- Surface proxies in pristine forests are unsuitable for Sr - baselines.
- ⁸⁷Sr/⁸⁶Sr values of soils and plants do not show regional differences in Denmark.
- OM stores Sr from former more abundant carbonate relicts in Danish tills.
- Soil leachates, plants and surface waters share an unradiogenic Sr component.

GRAPHICAL ABSTRACT

Forside af den nye baseline artikel som viser, at den kritik der har været rejst i forhold til projektets tolkning af isotopresultaterne af bl.a. Egtvedpigen, var baseret på et fejlagtigt grundlag. (Frei et al. 2022)

Tales of Bronze Age People

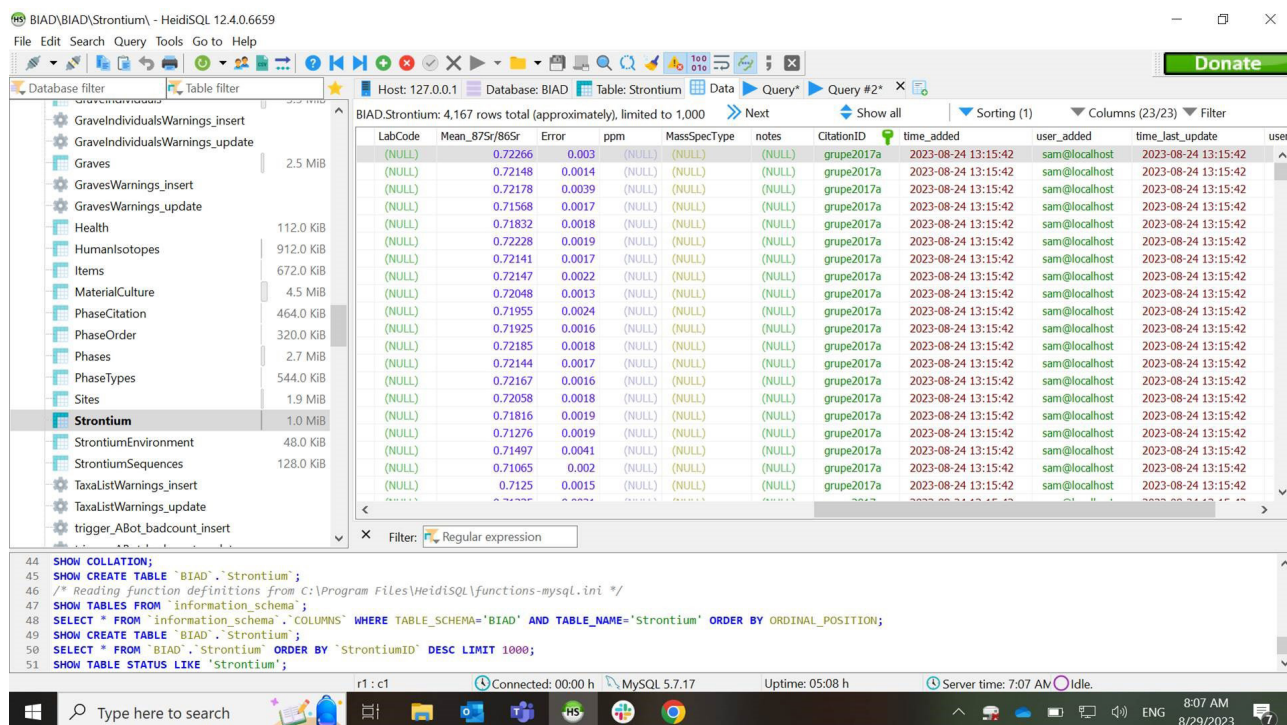
Projektansvarlig: Forskningsprofessor **Karin M. Frei**. *Finansiering:* Ca. 5,6 mio. kr. fra Carlsbergfondet. Projektet er forankret i Miljøarkæologi og Materialeforskning. *Projektperiode:* 2018-2022.

Projektet er et "Semper Ardens" forskningsprojekt (2018-2022), som tager udgangspunkt i de forsk-

ningsspørgsmål, der er opstået i bl.a. "Tales of Bronze Age Women" og andre europæiske forskningsprojekter, og som tyder på, at mobiliteten i europæisk bronzealder har været mere udbredt og mere kompleks end hidtil antaget. Projektet "Tales of Bronze Age People" har derfor til formål, at give et dybere indblik i menneskers mobilitet i bronzealderen. Ud over Karin M. Frei, består projektet af en række andre forskere fra Nationalmuseet, Samantha Reiter, Flemming Kaul og Mathew Walsh, samt en række forskningspartner ved andre museer og universiteter både i ind- og udlandet.

I projektet undersøges et større antal individer, som også omfatter mænd og børn fra forskellige typer af begravelser, og fra hele bronzealder-perioden. Det er også projektets mål, at afbalancere resultaterne fra projektet "Tales of Bronze Age Women" ved at integrerer de arkæometriske resultater med den arkæologiske teoretiske diskurs. Dette skal ske via diverse workshops og møder med eksperter fra forskellige forskningsområder med henblik på at bedre at forstå mobilitet og dens indvirkning på dynamikken i bronzealderen.

Derudover, er der etableret samarbejder med forskellige lokale museer med henblik på, at undersøge nøgleindivider fra nyligt afsluttede og igangværende udgravninger.

Billedet illustrerer (printscreen image) hvordan den del af strontiumisotop databasen i BIAD (COREXs databasen) ser ud. I løbet af 2022 strontiumisotopdata fra flere tusinde forhistoriske individer er blevet identificeret fra litteraturen og siden tastet ind i databasen. (Foto: Samantha Reiter)

I starten af 2022 fik projektet publiceret endnu en nøgleartikel angående strontiumisotop baselines i Danmark. Artiklen (Frei et al., 2022) udkom i det højt rangerede tidsskrift Science of the Total Environment. Studiet er baseret på en omfattende indsamling af jord- og planteprøver fra hele landet, og er det første af sin art. Studiet afslørede, at med tiden ændres jordbundens strontiumisotopsignatur i skove og på hedelandskaber (pga. en surhedseffekt). Dette betyder, at prøver fra disse områder er uegnede som referencemateriale i forbindelse med studiet af forhistoriske menneskers mobilitet. Dette betyder, at den kritik der har været rejst i forhold til projektets tolkning af isotopresultaterne af bl.a. Egtvedpigen, var baseret på et fejlagtigt grundlag.

Projektet har også publiceret vigtige nye artikler og fremsat nye teorier angående nogle individers identitet og rolle i bronzealderens samfund baseret på bl.a. nogle mandlige krigergrave og flere kvindegrave (bl.a. Reiter et al., 2022 og Walsh et al., 2022).

COREX – From correlations to explanations

Projektansvarlig: Forskningsprofessor **Karin M. Frei**. *Finansiering:* Ca. 3,4 mio. kr. fra European Research Council Synergy Grant. Projektet er forankret i Miljøarkæologi og Materialeforskning. *Projektperiode:* 2021-2027.

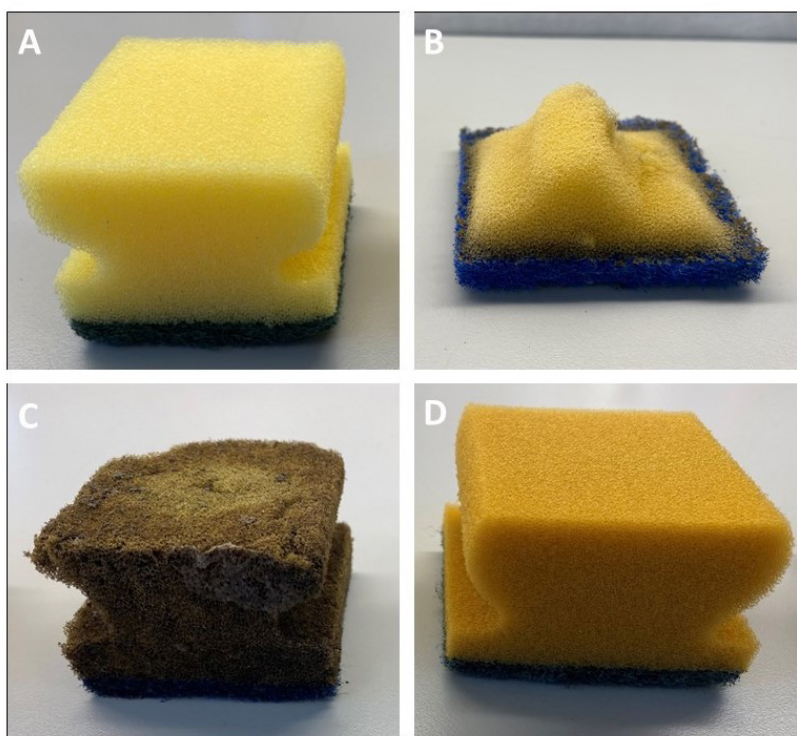
COREX er ERCs mest ambitiøse og største bevillingstype, der støtter en lille gruppe af forskere og deres forskningsgrupper, således at de kan bringe deres viden og ressourcer sammen og derigennem opnå en synergi grupperne imellem, der går ud over, hvad de hver især ville have kunnet opnå. COREXs ledelse består af PI Professor Kristian Kristiansen, Göteborg Universitet, Sverige og co-PIs Professor Kurt Kjær, Københavns Universitet og Professor Mark Thomas, University College London og beneficiary partners Professor Raph Fyfe, Plymouth University og Professor Karin M. Frei, Nationalmuseet. COREX løber over seks år fra 2021 til 2027. Projektets overordnede formål er, at identificere og undersøge de centrale processer, der formede Europas genetiske og kulturelle diversitet nord for Middelhavet i tiden fra bondestenalderens begyndelse til afslutningen af bronzealderen. Med fokus på tværfaglighed og synergi mellem forskellige forskningsfelter skal der i projektet identificeres forskellige typer af samfundsmæssige forandringer og årsagerne til disse. De samfundsmæssige forandringer skal blandt andet ses i forhold til ændringer i mobilitet, klima, demografi og subsistensøkonomi, samt mulige sygdomme og nye typer af kost.

I 2022 har COREXs kæmpe database taget sin endelige form og fået navnet "BIAD". I "BIAD" står Nationalmuseets COREX forskergruppe bestående af Prof. Karin Frei (leder) og projektforsker, Samantha Reiter (som står for den daglig drift og indtastning af strontiumisotopdelen i databasen), har i løbet af 2022 inkorporeret isotopdata fra flere tusinder af individer. Denne proces forventes at fortsætte i de kommende par år. Derefter vil den resulterende enestående database kunne danne basis for COREXs videre forskning.

MarinePlastics

Projektansvarlig: Forskningsprofessor mso **Yvonne Shashoua**. *Finansiering:* Ca. 3,1 mio. kr. fra Velux Fonden. Projektet er forankret i Miljøarkæologi og Materialeforskning. *Projektperiode:* 2019-2023.

MarinePlastic is an interdisciplinary center for cutting-edge research into marine plastic pollution, uniting Danish researchers across institutions (Aalborg University, Aarhus University, Danish Technical University, Roskilde University and National Museum of Denmark) and expertise. Marine plastic pollution is one of the fastest growing environmental problems of our time. Between 60 and 80% of today's global marine litter is comprised of plastic and 300 million tons are released annually into the

Polyurethane washing up sponges (A) new, (B) after two-years in Danish weather, (C) after two years in seawater and (D) after accelerated heat ageing at 70°C

marine environment. This has resulted in the development of an array of policies and strategies addressing the growing pollution issues. However, these societal initiatives have been initiated while the scientific research within key topics is still in its infancy.

MarinePlastic's purpose is to develop a scientifically-based understanding of the types, sources, occurrence, fate and environmental consequences of marine pollution caused by all sizes of plastic materials ranging from macroplastics (pieces larger than 5mm) to nanoplastics (particles and fibres smaller than 1mm). The knowledge generated by MarinePlastic will be used to develop societal solutions to plastic pollution and interact with policymakers. The National Museum of Denmark is responsible for Work Package 4 in which the specific environmental factors and the combinations most likely to accelerate and slow the degradation of plastics are identified. The National Museum is also active in Work Package 3 that aims to qualify and quantify the sources, magnitude and distribution of plastic pollution in Danish waters.

Focus during 2022, the last full year of Marine Plastic, was on exploring all our data describing causes and rates for single use plastics to fragment to microplastics, relate its significance to current practice and EU legislation, and to communicate our conclusions. Single use plastics such as disposable cutlery, salad boxes and cups, began to fragment to microplastics within 3 years' exposure to Danish weather. This is twice as fast as previously suggested and the findings were published in the widely read online journal Videnskab.dk (<https://videnskab.dk/forskerzonen/naturvidenskab/engangsplast-bliver-til-mikroplast-langt-hurtigere-end-vi-troede>). An unexpected finding was that disposable polyurethane washing up sponges fragmented to microplastics within 2 years in Danish weather, significantly faster than other plastics. Although washing up sponges are widely used, this was the first study of their fate in nature after disposal. Results from infrared spectroscopy indicated that they reacted chemically with sunlight and air. Analysis of their degradation products revealed toxic isocyanates. Although washing up sponges degraded more slowly in seawater than in weather, they leached a flame retardant posing health risks to aquatic life. Today, washing up sponges are not included in the EU Directive for single use plastics, and we suggest that their status is reviewed. In November 2022, the results were published in the peer reviewed journal [Marine Pollution Bulletin](#).

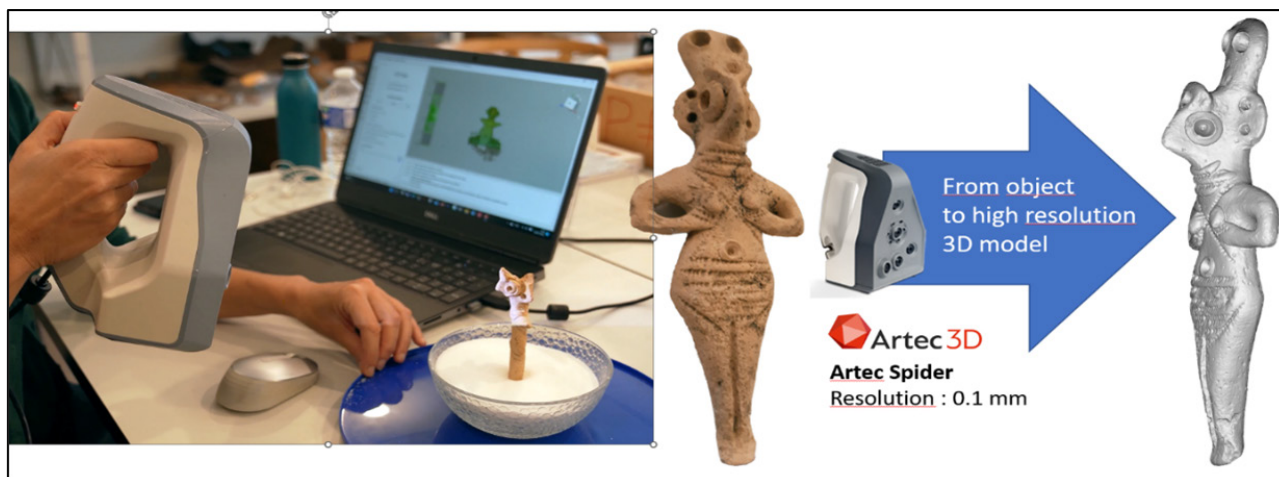
Findings were presented at a conference to discuss the results and impact of Marine in November 2022. The 300 participants included students, local authorities working with plastic waste, researchers in recycling and policy makers.

Ordinary Lives in Extraordinary Times

Projektsvarlig: Seniorforsker **Mette Marie Hald**. *Finansiering:* Ca. 6,2 mio. kr. fra Danmarks Frie Forskningsfond Projektet er forankret i Miljøarkæologi og Materialeforskning. *Projektperiode:* 2021-2024.

I projektet, med undertitlen A New View of the Earliest Urban Societies in Bronze Age Syria, undersøges dagliglivet i oldtidsbyen Hama i Syrien. Hama blev udgravet af danske arkæologer i 1930'erne, og Nationalmuseet huser en enestående samling af genstande fra udgravningerne, heriblandt lerkar, redskaber, værkstedsaffald, planterester, dyreknogeter og legetøj. Byen var beboet i tusinder af år; i projektet stiller vi skarpt på Hama i bronzealderen (tredje årtusinde f.v.t.), hvor vi undersøger, hvordan livet udfoldede sig i Syriens tidlige bysamfund. Vi fokuserer bl.a. på handlen med keramik (og lerkarrenes indhold) mellem Hama og andre byer i det vestlige Syrien, ud fra keramiske og kemiske analyser af lerkarrene, og på fødevarerressourcerne i byen, ud fra analyser af planterester og dyreknogeter samt fedtsyrerester i kar brugt til madlavning og opbevaring. Et helt almindeligt boligkvarter er blevet udgravet, og giver os mulighed for at undersøge, hvordan indbyggerne i Hama arbejdede og indrettede sig.

2022: Vi er nu i fuld sving med de arkæometriske analyser af lerkar: over 600 skår er analyseret, dels for at undersøge hvor karrene er fremstillet, dels for at datere dem. Proveniensen af lerkarrene vil kunne

3D-scanning af figurinerne fra Hama (foto: Georges Moumar).

fortælle os om udbredelsen af de handelsnetværk som Hama var en del af, mens dateringerne er en del af vores mål med at fastlægge en overordnet kronologi for det vestlige Syrien.

Vi har 3D-skannet figurinerne fundet i byen med det formål at undersøge, hvordan de er blevet produceret, hvilke redskaber der er brugt, og hvem der har lavet dem.

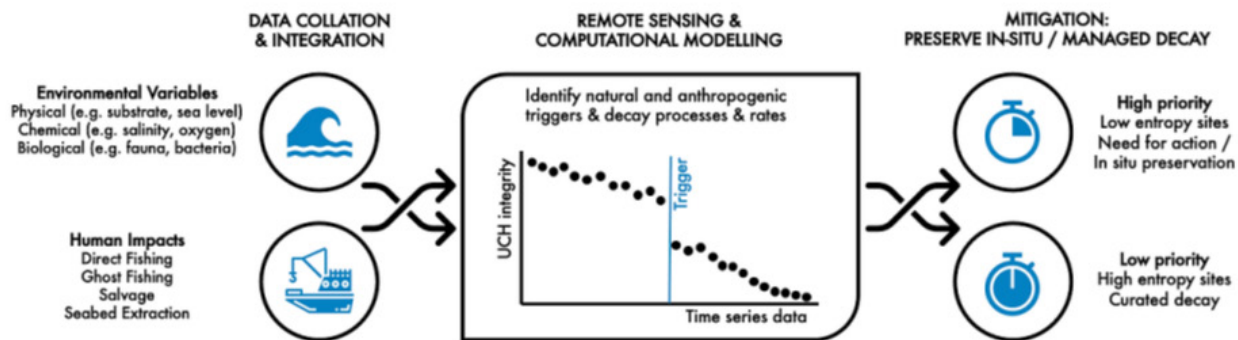
Kost-analyser baseret på dyreknogler, korn og frø, samt fedtsyrer fra lerkar, er godt undervejs, og vil kunne fortælle os om indbyggernes madvaner.

Vi har i 2022 udgivet to videnskabelige artikler og en bog: den ene artikel omhandler analyser af fingeraftryk på lerkar, her kan det påvises at børn helt ned til 8-10 år har været en del af den omfattende keramikproduktion i byen. I den anden artikel har vi kigget nærmere på det ituslåede service, som lå tilbage i Hamas paladser efter assyrerkongen Sargon II's angreb på byen i 720 f.v.t. Her bruger vi arkæomagnetiske analyser, en dateringsmetode der viser, at servicet havde været i brug i mindst 30 år, da assyrerne angreb. Dvs. vi begynder at kunne belyse nye aspekter af husholdningsøkonomi og daglig praksis i forbindelse med madlavning og servering af måltider i Hama. Projektets bogudgivelse omhandler livet i Hama i 1930'erne belyst ud fra de danske arkæologers fotografier af byen.

ENDURE: Sustainable preservation of underwater archaeological sites: A novel approach to cultural heritage management

Projektansvarlig: Seniorforsker **David Gregory**. *Finansiering:* Ca. 18,5 mio. kr. fra ERC Advanced Grant. Projektet er forankret i Miljøarkæologi og Materialeforskning. *Projektperiode:* 2022-2027.

UNESCO estimerer, at der ligger over 3 millioner skibsvrag på havets bund. Der er ikke midler til, eller ønske om at udgrave og udstille alle disse fund, men som en del af kulturarven og i takt med FNs traktat for bevaring af undervandskulturarven burde de bevares in situ for eftertiden. ENDURE-projektet foreslår et konceptuelt skift i den måde, undervandskulturarven vurderes, overvåges og bevares. Det går ud over "State of the Art" ved holistisk at forstå både naturlige og menneskeskabte nedbrydningsprocesser, og hvordan produkterne af disse processer manifesterer sig på skibsvrag og submarine forhistoriske bopladser ved hjælp af digital visualisering, fjernovervågning og beregningsmodellering af nedbrydningsprocesserne. På denne måde vil det være muligt at adskille de forskellige processer og produkter, og i sidste ende give en rangordning af entropi, tilstand og dermed potentiale for bevaring (eller forfald) for lokaliteterne. Dette vil muliggøre en fjernbaseret (skrivebordsbaseret) vurdering af denne kulturarv, i sidste ende på en forudsigelig måde og på globalt plan.

Projektet startede i Oktober 2022 og fokus har været på klargøring af kontrakter med de eksterne samarbejdspartnere Ulster University og SeaWar Museum Jylland, samt indkøb af udstyr og forberedelse til bygning af nyt laboratorie. Projektdeltagere fra NM og SeaWar Museum deltog i et togt til Østersøen for at undersøge og opmåle tre velbevarede skibe fra 1800-tallet, hvor resultaterne indgår i projektets fremtidige undersøgelser.

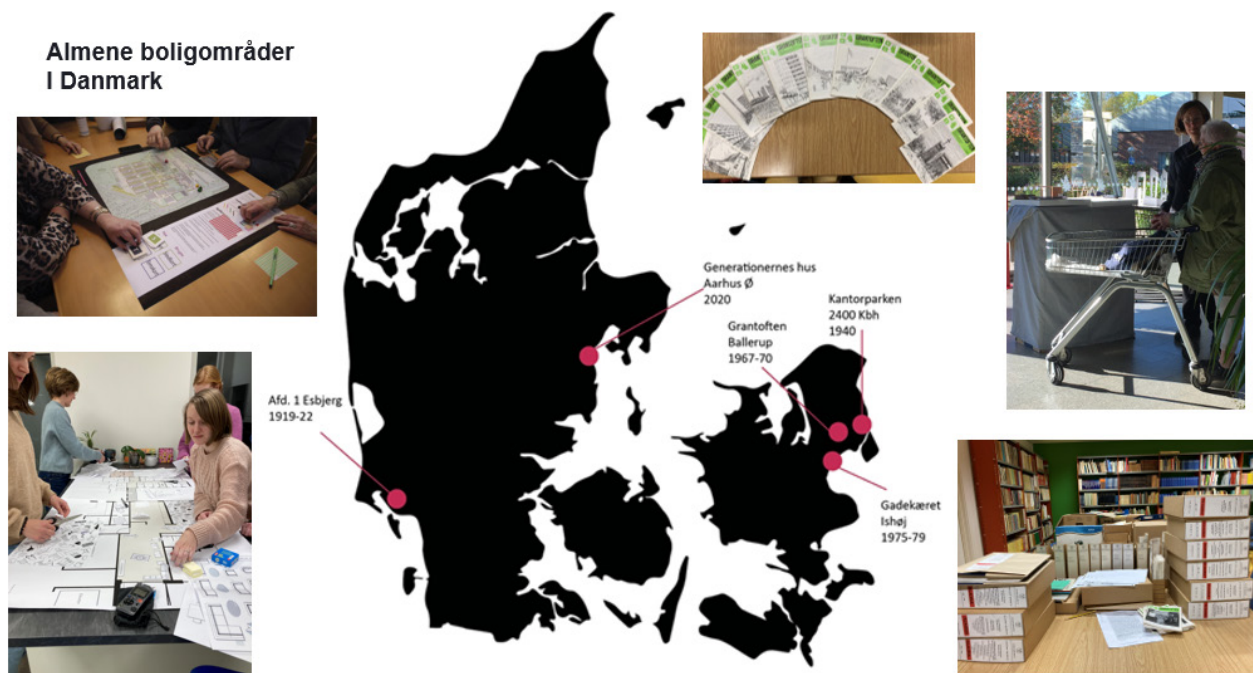
Fleksible Fællesskaber

Projektansvarlig: Forskningsprofessor **Morten Nielsen**. *Finansiering:* Ca. 4,5 mio. kr. fra Landsbyggefonden og Realdania. Projektet er forankret i Forskning, Samling og Bevaring. *Projektperiode:* 2021-2024.

Med udgangspunkt i en tværfaglig undersøgelse af almene boligområder i Danmark vil forsknings- og formidlingsprojektet *Fleksible Fællesskaber* levere afgørende ny viden om rammerne for socialt bæredygtige blandede byer og gode boligmiljøer. Dermed vil projektet bidrage aktivt til at sikre en robust og varig by- og samfundsudvikling i Danmark. Det er i byerne og i byernes fællesskaber at en afgørende omstilling til social og miljømæssig bæredygtighed skal ske. Uligheden i vestlige storbyer er igennem de seneste mange år vokset og også danske byer er i dag mere delte end tidligere. Samtidig står verdens storbyer for mere end to tredjedele af den samlede klimabelastning. For at løse disse udfordringer kræves et ændret politisk og strategisk tilgang, der har øget fokus på forholdet mellem byernes lokale uformelle fællesskaber og de byggede miljøer, hvori disse skabes og udvikles. Formålet med dette forsknings- og formidlingsprojekt er derfor at undersøge lokale uformelle fællesskabers fleksibilitet og rummelighed stillet overfor nye udfordringer omkring social og miljømæssig bæredygtighed. I særlig grad vil projektet fokusere på forholdet mellem lokale fællesskaber i almene boligområder og de byggede miljøer, hvori de skabes og udvikles for derved at skabe en mere nuanceret debat om robust byudvikling, der knytter social praksis i lokale byggede miljøer sammen med bredere politiske og økonomiske dagsorden omkring bæredygtighed. Projektet *Fleksible Fællesskaber* afdækker dette samspil ved at integrere antropologi, arkitektur og historie i en nyskabende tværfaglig metode- og analyseramme. Derved bliver det muligt at foretage en sammenhængende og dynamisk undersøgelse, der har blik for både de historiske, nutidige og fremtidige aspekter af samspillet mellem uformelle fællesskaber og de byggede miljøer, hvori de opstår og får betydning.

I 2022 har vi fokuseret på empiriindsamling gennem arkivarbejde og etnografisk feltarbejde i fem almene boligområder i Danmark. Nu er projektet gået ind i sin sidste fase, det betyder der søges midler til forlængelse og der er fokus på formidlings- og forskningsoutput. I efteråret 2022 er der blevet indsendt ansøgning til Landsbyggefonden på 1.598.000 kr. for finansiering af projektets anden halvdel; FFII (og de blev bevilget i foråret 2023).

Mikkel Høghøj og Mette My Madsen har præsenteret forskningsindsigter fra FFI for Byens Netværk.

Grafk: Fleksible Fællesskaber

Mette My Madsen holdt forskningsformidlende foredrag for praksisaktørerne Dansk Affaldsforening og Københavns Kommune. Anne Corlin (AAA) og Mette My Madsen har lavet en videndelende afrapportering fra fokusgruppe interviews om fællesskaber og arkitektur i boligområdet Generationernes Hus. Tre forskningsartikler på projektindsigter er påbegyndt til internationalt anerkendt videnskabeligt tidsskrifter (Mikkel Høghøj og Mette My Madsen/ Anne Corlin og Mette My Madsen/ Mette My Madsen). Desuden planlægges en international interdisciplinær konference som skal afholdes i Brede Værk

Dér, hvor vi bor

Projektansvarlig: Museumsinspektør **Signe Lykke Littrup**. *Finansiering:* Ca. 5 mio. kr. fra Veluxfondens Museumsprogram og 1,5 mio. kr. fra Johannes Fogs Fond. Projektet er forankret i Frilandsmuseet *Projektperiode:* 2022-2024.

Formålet med projektet er at styrke Frilandsmuseets gæsters oplevelse af den stedsspecifikke bygningskultur, der kendetegner landbokulturens bondegårde samt at formidle, hvordan husene har elementer, der i dag kan kaldes 'bæredygtige' (biobaserede materialer, genbrugsmaterialer, lokale materialer, alle bygningsdele er blevet vedligeholdt og har samlet haft levetider der langt overgår konventionelle, nutidige bygninger og byggematerialer).

Projektet er et integreret forsknings- og formidlingsprojekt designet sådan, at Frilandsmuseet formidler gennem byggeaktiviteter, der er fysiske og kropsligt interaktive målrettet børnefamilier, og arkitekt-skolen opfører 2 rumlige installationer, hvis mål er æstetisk og sanseligt at styrke gæsternes opmærksomhed på hvordan de gamle huse er tilpasset det omgivende miljø – både i placering, i materialer og konstruktioner.

Forskningsdelen består for arkitekterne i at udvikle modeller af udvalgte gårde, som kan inspirere både gæster og arkitektstuderende til fremtidige boligformer med klimavenlige kvaliteter, og for historieforskerne at observere og interviewe gæster, for at undersøge, hvad gæster forventer af museumsformidling, hvordan de reagerer på formidlingsformerne og hvorvidt gæsterne oplever det, som er intenderet fra projektets side.

Projektet er iterativt designet, sådan at projektgruppen undervejs observerer og interviewer gæster

om deres oplevelser og refleksioner og år 2 (2023) ændrer på formidlingsaktiviteter ud fra disse resultater.

I 2022 gennemførte projektet dels en opført fortolkning af gården fra Eiderstedt informeret af en forundersøgelse som post.doc. fra RUC (delprojekt 1) der viste, at gæster særligt bemærker kontraster i museumsbygningerne, eksempelvis lys – mørke, lille-stor, lavt til loftet – højt til loftet samt funktioner: 'her har beboerne sovet, her har de spist, her har de lavet mad, her er der en kost' agtigt.

Det Kgl. Akademi (delprojekt 2) arbejdede på denne måde principper fra bygningskulturarven ind i de studerende. Frilandsmuseet (delprojekt 3) skabte hen over sommerferien aktiviteter, hvor særligt børn arbejdede med de materialer, som de fortidige bygninger er opført af (ler, sten, træ, strå, ålegræs) for på den måde at formidle såvel materialer som håndlag til fremtidens generationer ud fra en pragmatisk tilgang til læring (vi lærer gennem erfaringer og fremtidige handlinger er formet af de erfaringer). Formidlingen blev gennemført af både Frilandsmuseets værter og håndværkere, og skabte øget intern viden om materialer og husenes stedsspecifikke og bæredygtige karakteristika. I løbet af sommeren interviewede og observerede delprojekt 2 og delprojekt 3 gæsterne. I efteråret evaluerede projektgruppen og nåede frem til bl.a., at gæsterne primært var optaget af at gøre, og at børnefamilierne primært var optaget af at børnene lærte nye teknikker, og selv kunne noget 'håndværk', end at de tog med sig, at det handlede om materialer, der kendetegner landbokulturens huse og at det var materialer, som kan bruges i fremtiden på nye måder og i øvrigt er bæredygtige på diverse måder. Til alt held er projektet iterativt i sit design, sådan at formidlingen i 2023 kan justeres mhp. mere fokus på husene, materialerne og hvordan fremtidens byggeri kan inspireres af fortiden mht. bæredygtighed

Børn på Frilandsmuseet sommerferien 2022 laver ubrændte mursten ud af ler fra undergrunden. Foto: Signe Lykke Littrup

3. Enhederne og deres projekter

Oldtid, Middelalder og Renæssance

Forskningsområder

Oldtid, Middelalder, Renæssance dækker perioden fra stenalderen til 1660, men når det gælder numismatik, runologi og udforskningen af den kirkelige kulturarv, så rækker forskningen helt frem til nutiden. Forskningsområderne afspejler samlingerne, Danmarks Oldtid (F), Den kgl. Mønt- og Medaillesamling (KMMS) og Danmarks Middelalder og Renæssance (DMR) samt de antikvariske dækningsområder i form af kirkekonsulent-virksomhed og danefæbehandling. Inden for den forhistoriske arkæologi arbejdes der primært med Danmarks forhistorie fra de ældste tider til 1050. Det sker på baggrund af hele Europas forhistorie, således at kulturfænomener udforskes på europæisk baggrund, og der samarbejdes i stadig højere grad internationalt. Fokusområderne inden for den inden for middelalder og renæssance udgøres af numismatik, danefæ, runologi og den kirkelige kulturarv,

Til enheden hører to omfattende bogværker: Die Funde der Älteren Bronzezeit des Nordischen Kreises og Danmarks Kirker (DK), Det første værk, som udgives i samarbejde med tyske partnere, publicerer alle fund fra Danmark og Nordvesttyskland fra perioden. Det andet værk udgør Nationalmuseets grundlæggende beskrivelse af de danske kirker, deres kalkmalerier, inventar og gravminder. Værket, som er Danmarks største bogværk, har været under udgivelse siden 1933 og dækker på nuværende tidspunkt 2/3 af landet.

Medarbejdere inden for forskningsområdet

Forskningschef Michael Andersen

Inden for den videnskabelige stillingsstruktur

Jette Arneborg, seniorforsker, ph.d.(DMR)

Julie Bartholdy, ph.d.-stipendiat (DMR)

Christian Etheridge, postdoc, ph.d.(DMR)

Vivian Etting, seniorforsker (DMR)

Poul Grinder-Hansen, seniorforsker (DMR)

Helle Winge Horsnæs, seniorforsker,
ph.d.(KMMS)

Lisbeth M. Imer, seniorforsker, ph.d.(DMR)

Ulla Kjær, seniorforsker, dr.phil.(DMR)

Ruth Noyes, projektseniorforsker, ph.d.(DMR)

Anne Pedersen, seniorforsker, ph.d.(DMR)

Dorthe Dangvard Pedersen, postdoc,
ph.d.(DMR)

Sofie Laurine Albris, postdoc, ph.d.(F)

Sophie Bønding, postdoc, ph.d.(F)

Leszek Gardela, postdoc, ph.d.(F)

Sandie Holst, ph.d.-stipendiat (F)

Flemming Kaul, seniorforsker, dr.phil.(F)

Ulla Mannerling, forskningsprof. MSO, ph.d.(F)

Peter Vang Petersen, seniorrådgiver (F)

Bente Philippsen, projektforsker, ph.d.(F)

Anders Pihl, videnskabelig assistent (F)

Charlotte Rimstad, postdoc, ph.d.(F)

Uden for den videnskabelige stillingsstruktur

Claus Rohden Melin Bagge, mus.insp. (DMR)

Lasse Bendtsen, redaktør (DK)

Marie Louise Bode Blyme, mus.insp. (DMR)

Line Melballe Bonde, redaktør (DK)

David Burmeister, redaktør, ph.d.(DK)

Anders Christian Christensen, redaktør (DK)

Kirstin S.Eliassen, redaktør (DK)

Martin Wangsgaard Jürgensen, redaktør,
dr.theol.(DK)

Jakob Kieffer-Olsen, redaktør, dr.phil.(DK)

Rikke Ilsted Kristiansen, redaktør (DK)

Morten Larsen, museumsinspektør (DMR)

Pia Lindholt, redaktør (DK)

Per Kristian Madsen, museumsinspektør (DMR)

Hans Mikkelsen, museumsinspektør (DMR)

Henriette Rensbro, mus.insp., ph.d.(DMR)

Sofie Stobberup, museumsinspektør (DMR)

Mogens Vedsø, redaktør (DK)

Morten Axboe, emeritus, dr.phil.(F)

Mads Lou Bendtsen, AC-medarbejder (F)

Tom Christensen, AC-medarbejder (F)

Ida Demant, akademisk medarbejder (F)

Sol Hallset, tegner (F)

Malgorzata Hansen, tegner (F)

Susanne Klingenberg, museumsinspektør (F)

Julie Nielsen, AC-medarbejder (F)

Poul Otto Nielsen, mus.insp. emeritus (F)

Freerk Oldenburger, AC-medarbejder (F)

Frank Ruskai, tegner (F)

Jeanette Varberg, museumsinspektør (F)

Lasse Sørensen, frivillig (F)

Igangværende projekter

Gudernes Landskab – Bornholms sakrale topografi i det første årtusinde e.Kr.

Ansvarlig: Postdoc **Sofie Laurine Albris**

Beskrivelse: Projektets målsætning er at udnytte Bornholms veldokumenterede og unikke tværfaglige kildemateriale til at forny forståelsen af det sakrale landskab i Sydskandinavien i perioden 100 f.Kr. - 900 e.Kr. Gennem detailstudier af relationer mellem facetter i det førkristne landskab vil projektet af-dække samspil mellem sakral topografi, levet religion og religiøse netværk. Videre udforsker projektet disse samspils rolle i periodens samfundsudvikling på både lokalt og overregionalt niveau. Konkret gøres dette gennem en tværfaglig analyse af stednavne, arkæologi og landskab på Bornholm, som perspektiveres gennem komparative diskussioner af andre sakrale miljøer i Skandinavien.

Varighed: 01.09.2021-31.12.2023

Finansiering: 1.596.767 kr. Carlsbergfondet

Eksterne samarbejdspartnere: Bornholms Museum m.fl.

Feltarbejde af lokaliteten Kampos – det første jadeitite-brud fra den Ægæiske forhistorie

Ansvarlig: Forskningschef Lasse Sørensen

Beskrivelse: Projektet har til formål at foretage feltarbejde på lokaliteten Kampos og nærliggende pladser, som har potentiale til at tilvejebringe ny viden om udnyttelsen og udvekslingen af jadeitite økser og etableringen af hidtil ukendte netværk i den græske bondestenalder og bronzealder. Jadeititen er et af de mest sjældne mineraler i verden og noget af det hårdeste og sejeste råmateriale, man kunne tilvejebringe i forhistorien, hvilket gør det til et skattet økse materiale i den ægæiske oldtid. Kambosområdet indeholder både en unik geologi med større jadeitite aflejringer samt helt nye og hidtil ukendte arkæologiske fund, der viser, at jadeite-kilderne er blevet udnyttet af forhistoriske mennesker allerede fra begyndelsen af det syvende årtusinde f.Kr. Udnyttelsen af jadeitite-kilderne ved Syros er derfor de ældste i verden.

Varighed: 01.09.2021-31.12.2024

Finansiering: 348.177 kr. Generalkonsul Gösta Embons Fond

Eksterne samarbejdspartnere: Det Danske Institut i Athen, Kyklade Eforatet, Hule Eforatet, Universitet i Athen, Det Arkæologiske Museum på Syros m.fl.

Titel Tanken bag tingene

Ansvarlig: Museumsinspektør **Peter Pentz**

Beskrivelse: Hovedformålet med projektet Tanken bag tingene er at udvide kendskabet til viden om Vikingens verdensbillede gennem de omfattende og uudforskede fund og genstande, der er indkommet som detektorfund, og hermed yderligere kvalificere Nationalmuseets behandling af Danefæ.

Projektets kronologiske omdrejningspunkt er Vikingetid (c. 750-1100), men bl.a. gennem den interdisciplinære tilgang vil begreberne animisme og shamanisme også blive berørt på tværs i geografi og tid.

Projektet koordineres iøvrigt med andre igangværende vikingetidsinitiativer, både indenlandske og udenlandske

Varighed: 01.04.2020-31.03.2023

Finansiering: 5.000.000 kr. KrogagerFonden

Eksterne samarbejdspartnere: Museum Sydøstdanmark, Roskilde Museum, Museum Østjylland, Bergen Museum, Kulturhistorisk Museum, Oslo m.fl.

Førkristne Kultpladser

Ansvarlig: Seniorforsker

Mads Dengsø Jessen.

Beskrivelse: Førkristne kultpladser - forskningsprojekt om jernalderens og vikingetidens hedenske religion. Projektet tager udgangspunkt i en række af storgårde og bebyggelsescentre, som kan formodes at have fungeret som regionale centre for den førkristne religion – Tissø, Toftegård, Hoby og Gudme. Se også *Større projekter*.

Varighed: 2010-2023.

Finansiering: A.P. Møller og Hustru Chastine Mc-Kinney Møllers Fond til almene Formaal.

2010-2015: 11.200.000 kr.;

2015-2018: 9.500.000 kr.

2017-2019: 2.000.000 kr.

Eksterne samarbejdspartnere: Museum Vestsjælland; Museum Sydøstdanmark; Museum Lolland-Falster; Odense Bys Museer; Svendborg Museum.

Velklædt i Vikingetiden

Ansvarlig: Forskningsprofessor MSO **Ulla Mannering**

Beskrivelse: Velklædt i Vikingetiden er et samarbejdsprojekt mellem Nationalmuseet, Danmarks og Middelhavslandenes Oldtid, Københavns Universitet, Center for Tekstilmforskning og Sagnlandet Lejre, og er finansieret af VELUX FONDEN. Projektet har til formål at skabe nye og arkæologisk velfunderede rekonstruktioner af vikingetidens klædedragt. Det består af tre delprojekter, som genererer vigtig viden til hinanden gennem forskning og analyse, eksperimentelarkæologiske undersøgelser og rekonstruktioner samt formidling. Se også *Større projekter*.

Varighed: 01.09.2018-31.08.2023

Finansiering: 2018-2020: 5.530.726 kr. Velux Fonden

Eksterne samarbejdspartnere: Center for Textile Research, KU, Sagnlandet Lejre.

Resilience and breakpoints

Ansvarlig: Seniorforsker **Mads Dengsø Jessen**

Beskrivelse: Resilience and Breakpoints er rettet mod at beskrive relationerne mellem sociale udviklinger og klimatiske udsving under den danske Jernalder;

som er en periode der er kendetegnet ved flere radikale ændringer, såsom introduktionen af nøgen byg, rug såvel som muldfjælspløven. Klimaet ændres også flere gange og både kolde, våde og varme perioder kendes.

Varighed: 01.10.2018-31.03.2023

Finansiering: 4.703.760 kr. Danmarks Frie Forskningsråd (DFF-Forskningsprojekt 2).

Eksterne samarbejdspartnere: Moesgaard Museum, Oxford Universitet, Aarhus Universitet.

Royale affærer - En undersøgelse af yngre jernalders og vikingetidens politiske miljøer og sociale sammenhængskraft i Sydskandinavien

Ansvarlig: Ph.d.-stipendiat **Sandie Holst**

Beskrivelse: Jernalderens politiske magtcentre – kongsgårdene – tilbyder et unikt indblik i udviklingen af de politiske strukturer, der dannede grundlaget for en centralisering af den politiske administration i det Sydskandinaviske område. Magtfulde iscenesættelser og dramatiske politiske spil udspillede sig i denne periode, hvor store samfundsmæssige omvæltninger fandt sted og en ny politisk virkelighed tog sin spæde form. Det er formålet med projektet at undersøge organiseringen af - og samspillet mellem - politiske miljøer i yngre jernalder og dermed klarlægge deres betydning for den politiske samfundsudvikling. Antagelsen er, at medlemmerne af yngre jernalders elite ikke blot var autonome aktører, men var dele af politiske enheder, der i et samspil dannede grundlaget for, at mere centraliserede politiske systemer opstod.

Varighed: 01.09.2019-01.04.2023

Finansiering: kr. 1.050.242. Kulturministeriets Forskningspulje (KFU); kr. 450.000. Louis-Hansens Fond

Hunter-gatherers in a changing world - Ålyst and the Maglemose Settlements in Northern Europe

Ansvarlig: Frivillig **Lasse Sørensen**

Beskrivelse: Formålet med projektet og monografien er at bidrage med ny international viden om udforskningen af Maglemosekulturen (9000-6400 f.Kr.) i hele Europa samt bringe historisk dybde og globalt perspektiv til nutidens ressourcerelaterede og klimatiske debatter. Der fokuseres specifikt på at få publiceret resultaterne og nye tolkninger deraf fra udgravningerne af bopladsen Ålyst på Bornholm, som er den største lokalitet fra Maglemosekulturen i Europa.

Varighed: 01.03.2017-31.08.2024

Finansiering: 586.000 kr. Carlsbergfondet, Semper Ardens Monographs.

Gudme - et bebyggelseskompleks med elitesidens og håndværksgårde fra det 3.-11. årh.

Ansvarlig: Postdoc **Torben Trier Christiansen** (delprojekt under *Førkristne Kultpladser*)

Beskrivelse: Formålet er at få behandlet de detektor-

fund, der er fremdraget på lokaliteten Gudme, Fyn, i de sidste årtier med henblik på at analysere funktionalitet og udvikling af pladsen.

Varighed: 01.06.2015-31.12.2023

Finansiering: 1.439.957 kr. Carlsbergfondet.

Eksterne samarbejdspartnere: Palle Østergaard Sørensen, Roskilde Museum.

'Translatio.' (Re)moving relics and reforming the holy in early modern borderlands

Ansvarlig: Postdoc **Ruth Sargent Noyes**

Beskrivelse: This project aims to rewrite the ritualized relic into the history of modern Europe, reassessing the underestimated yet crucial role of relics and the artistic-material culture of religious ritual as generators of interreligious reconciliation and identity formation across Europe's seemingly most insurmountable divides from the early modern period (c. 1500-1700) through the present day. Although recent shifts in scholarship have moved away from disciplinary boundaries to reframe more inclusive European histories, oppositional theoretical models dominate historical analysis, resulting in isolationist or antagonist historical narratives that fail to account for the interconnectedness of European historical experience.

Varighed: 01.09.2020- 31-08.2022.

Finansiering: 1.544.474 kr. Marie Skłodowska Curie Individual fellowship

Jellingprojektet - et kongeligt monument i dansk og europæisk belysning

Ansvarlig: Seniorforsker **Anne Pedersen**

Beskrivelse: Projektet tager afsæt i Jellingmonumenterne. Ved hjælp af arkæologiske, historiske og naturvidenskabelige analyser og undersøgelser sigter det mod at belyse Jellingkomplekset og dets rolle i den forvandling, det danske samfund gennemgik i løbet af vikingetiden og den tidlige middelalder. Se også *Større projekter*.

Varighed: 01.09.2008 – 31.12.2023

Finansiering: (2008) 22.700.000 kr. Bikubenfonden (2012) 7.200.000 kr. Bikubenfonden

Eksterne samarbejdspartnere: Prof. Mads Kähler Holst, Aarhus Universitet; Museumsinspektør Charlotta Lindblom, VejleMuseerne; Professor Henrik Breuning-Madsen, Københavns universitet; Museumsinspektør Lisbeth E. Christensen, Odense Bys Museer; Se videre Jellingprojektets Årsrapport 2016

Kirken i kirken - et nyt billede af Jelling Kirkes ældste bygningshistorie

Ansvarlig: Seniorforsker **Anne Pedersen**

Beskrivelse: Projektet sætter fokus på stenkirken i Jelling og vil med Jelling som afsæt bidrage til forståelsen af de ældste stenkirker i Danmark og udbygningen af det danske kirkelandskab. I 2013-14 er der foretaget digitale opmålinger af kalkmaleri-

erne i Jelling Kirke med henblik på sammenligning med akvareller udført i 1874/75 efter opdagelsen af de middelalderlige kalkmalerier; derudover undersøgelser i udvalgte frådstenskirker med henblik på sammenligning af byggestil, kalkmalerier m.v. i forhold til Jelling Kirke. Analyser af kalkmalerier og mørtelteknikker er fortsat i 2015 og 2016 samtidig med komparative analyser af andre tidlige stenkirker.

Varighed: 01.04.2012 – 31.12.2022

Finansiering: (2012) 1.674.000 kr. Bikubenfonden

Eksterne samarbejdspartnere: Konservator Peder Bøllingtoft. .

Visions of Heaven and Earth: Romanesque Golden Altars from Medieval Denmark

Ansvarlig: Forskningschef **Michael Andersen**

Beskrivelse: En fuldstændig nybearbejdning af de romanske gyldne altre fra Danmark og Skåne tillige med relaterede kunstgenstande fra kirkerne i form af krucifikser mv. udført i samme metalteknik. Altrene undersøges kunsthistorisk, epigrafisk, teknisk og gennem en række naturvidenskabelige analyser, herunder dendrokronologisk datering. Resultaterne publiceres i en engelsksproget monografi med 12 artikler foruden et katalog, som omfatter alle de bevarede altre samt fragmenter af gyldne altre. Det er første gang, der planlægges en samlet bearbejdning og præsentation af dette enestående materiale for et internationalt publikum.

Varighed: 01.01.2019 – 31.12.2024

Finansiering: 844.525 kr. Carlsbergfondet, Inga og Jørgen Nygaard Larsens Fond, Charles Christensens Legat

Nordboernes Grønland

Ansvarlig: Seniorforsker **Jette Arneborg**

Beskrivelse: Monografi, som samler de sidste 40 års forskning og resultater fra de arkæologiske udgravninger i nordbobydgerne i Grønland.

Varighed: 01.08-2015 – 31.12.2023

Kronborg - Monografi

Ansvarlig: Seniorforsker **Poul Grinder-Hansen**

Beskrivelse: Engelsksproget monografi om Kronborg til udgivelse på Gyldendal.

Varighed: 01.01-2020 – 31.12.2023

Finansiering: 200.000 kr. A.P. Møller og Hustru Chastine Mc-Kinney Møllers Fond til almene Formaal.

Afsluttede projekter

Kongeslægter Skjoldunger og Ynglinger Lejre og Uppsala mellem arkæologi og tekst

Ansvarlig: Projektforsker **Tom Christensen**

Beskrivelse: To steder i Norden er kendt for historier om mytiske herskerslægter, Gl. Uppsala i Sverige og Lejre i Danmark. Fortællingerne om dem er nedskrevet i middelalderen (1200-1400), men har langt

ældre rødder i sen jernalder og vikingetid (500-1000). Denne krønike- og sagalitteratur har gennem de seneste årtier fået følgeskab af overraskende resultater fra arkæologiske udgravninger med blandt andet store halbygninger og rige fund. Dermed får historier om Ynglingerne i Uppsala og Skjoldungerne i Lejre ny aktualitet på flere planer. Er der historisk hold i beretningerne om disse nordiske heltekonger? Hvad er forskellene, hvad forener de to lokaliteter, og hvorved adskiller de sig fra andre samtidige bebyggelser? Hvad foregår der på kongsgårdene af aktiviteter, der rækker ud over den daglige drift, f.eks. ceremonier af politisk og/eller kultisk/religiøs karakter.

Varighed: 01.08.2018-01.10.2022

Finansiering: Krogagerfonden

Eksterne samarbejdspartnere: Niel Price, Göteborg Universitet, Roskilde Museum.

ArkæoDrone

Ansvarlig: Seniorforsker **Mads Dengsø Jessen**

Beskrivelse: I ArkæoDrone projektet ønsker vi, at udvikle og demonstrere en droneplatform til avancerede geofysiske opmålinger specifikt til arkæologisk kortlægning i Danmark, inklusiv i svært tilgængelige områder såsom moser, søer og lavtvandede kyster. Målet med ArkæoDrone er, at systematisk og non-destruktiv arkæologisk kortlægning vha geofysiske metoder i fremtiden foretages hurtigere, billigere og mere fyldestgørende end ved eksisterende traditionelle metoder. Vi ønsker at opbygge en teknologi og viden på tværs af DTU og de danske museer således, at geofysisk kortlægning fra droner bliver standard ved arkæologiske forundersøgelser med henblik på at sikre og få et kvalificeret og sammenligneligt overblik over den arkæologiske kulturarv. Med projektet forventer vi, at DTU og den danske museumforskning kommer helt med i front i Norden og i Europa inden for anvendelsen af avancerede og effektive droneteknologiske platforme til løsning af f.eks kulturhistoriske samfundsbehov.

Varighed: 01.01.2020-31.12.2022

Finansiering: 748.247 kr. A.P. Møller og Hustru Chastine Mc-Kinney Møllers Fond til almene Formaal

Eksterne samarbejdspartnere: DTU-space, Danmarks Tekniske Uniersitet, Skanderborg Museum, Viskingskibsmuseet i Roskilde

Skriften på væggen - epigrafikkens rolle i middelalderens skriftkultur i Danmark ca. 1050-1350

Ansvarlig: Seniorforsker Lisbeth M. Imer

Beskrivelse: Projektet handler om den brede befolknings evne til at læse og skrive i Danmark (inkl. Skånelandene) i tiden ca. 1050-1350. Det er velkendt, at bogproduktionen foregik blandt lærde specialister, men vi ved meget lidt om den almene befolknings læring, håndtering og brug af skrift. Derfor tager undersøgelsen afsæt i epigrafikken, dvs. indskrifter på genstande, monumenter og bygninger,

for her er flere samfundslag repræsenteret end i bogkulturen. Landets kirker er de eneste bygninger, der er bevaret fra middelalderen og til i dag. På kirkernes vægge står middelalderens tekster lige for øjnene af os, og de udgør nogle af de dybeste rødder for den håndskrift, som er ved at forsvinde i dag.

Varighed: 01.07.2021 – 30.06.2022

Finansiering: 747.066 kr. Carlsbergfondet Semper Ardens Monografi

Søborg Sø -et forsvundet kulturlandskab genopstår

Ansvarlig: Seniorforsker **Vivian Etting**

Beskrivelse: I 2023-24 skal Søborg Sø i Nordsjælland genskabes efter at have været tørlagt i over 200 år. Det giver en enestående mulighed for at gennemføre et tværvideenskabeligt forskningsprojekt med henblik på at belyse områdets udvikling gennem tiden ved hjælp af arkæologiske, historiske og naturvidenskabelige undersøgelser. Bedst kendt er nok Søborg slot og købstad fra middelalderen. Projektet vil fokusere på perioden fra vikingetiden op til midten af 1500-tallet, hvor både borgen og købstaden opgives. Det består af nye naturvidenskabelige og arkæologiske undersøgelser, kombineret med forskning i det enestående fundmateriale.

Varighed: 01.01.2020-31.12.2023

Finansiering: 1.008.00 kr. Kulturministeriets Forskningspulje

Eksterne samarbejdspartnere: Museum Nordsjælland, Aarhus Universitet

En mangfoldig billedverden – en ny tids smykker

Ansvarlig: Seniorforsker **Anne Pedersen**

Beskrivelse: Projektet indgår som del af et samarbejde med Sydvestjyske Museer under navnet Mode, identitet og tro. Middelalderlige smykker og dragttilbehør 1050 til 1500. Målet er at opnå ny viden og søge nye perspektiver på dragtmode, identitet og tro i middelalderen. Projektet sætter fokus på den tidlige middelalders smykker, der viser stilmæssige træk fra både skandinavisk og romansk kunst. Hensigten er at belyse mangfoldigheden i datidens billedsprog på personlige genstande og dettes ud-sagn om et kristent tankesæt. Smykkerne sammenlignes med mønter, stenarbejder og kirkeinventar fra 1000-/1100-årene, som i højere grad repræsenterer officielle eller højstatus sammenhænge. Projektet er indledt i 2016 med formulering af hovedprojekt og foransøgning.

Varighed: 01.01.2016 – 31.12.2022

Finansiering: Finansiering (efter indledende foransøgning) søges i januar 2017

Eksterne samarbejdspartnere: Mette Højmark Søvsø, Museumsinspektør, Sydvestjyske Museer; Thomas Birch, Assistant professor, UrbNet (Centre for Urban Network Evolutions) Aarhus Universitet.

Gudme - et bebyggelseskompleks med eliteresidens og håndværksgårde fra det 3.-11. årh. En undersøgelse af pladsens funktionalitet og udvikling ud fra bebyggelsesspor og de omfattende fund af guld- og sølvskatte, mønter og metalgenstande.

Ansvarlig: Seniorforsker **Helle Horsnæs** (Delprojekt under *Førkristne Kultpladser*, DMO)

Beskrivelse: Formålet er at få behandlet de detektorfund, der er fremdraget på lokaliteten Gudme, Fyn, i de sidste årtier med henblik på at analysere funktionalitet og udvikling af pladsen.

Varighed: 01.06 2015-31.05 2022

Finansiering: 1.439.957 kr. Carlsbergfondet
Eksterne samarbejdspartnere: Palle Østergaard Sørensen, Roskilde Museum.

Nyere Tid og Verdens Kulturer

Forskningsområder

Nyere Tid og Verdens Kulturer er organiseret i faglige miljøer omkring fem hovedsamlinger.

Danmarks Nyere Tids (NT) samling belyser historie og hverdagsliv fra 1660 til i dag i Danmark og tidligere danske områder og kolonier.

Musikmuseets samling (MS) omfatter musikinstrumenter fra Europa, Asien og Afrika fra 1500-tallet og frem til vor tid.

Etnografisk Samling (ES) har ansvar for Nationalmuseets etnografiske og arkæologiske samlinger fra alle ikke-europæiske kulturområder samt alle arktiske folk fra oldtid til vore dage.

Krig og Besættelses samling (K&B) rummer genstandssamlinger og arkiver samt tilknyttede forskere fra de tidligere selvstændige museer/enheder Frihedsmuseet, Tøjhusmuseet og Orlogsmuseet.

Antiksamlingen omfatter klassisk og nærorientalsk arkæologi samt ægyptologi fra de tidligste tider til slutningen af Senantikken, ca.700 e.Kr.

Medarbejdere inden for forskningsområdet

Forskningschef Christian Sune Pedersen, ph.d.

Inden for den videnskabelige stillingsstruktur

Vibeke Andersson Møller, seniorforsker (NT)

Lykke L.Pedersen, seniorforsker (NT)

Mikkel Venborg Pedersen, seniorforsker, dr.phil. (NT)

Mikkel Thelle, seniorforsker, ph.d. (NT)

Nanna Holdgaard, seniorforsker, ph.d. (NT)

Mikkel Høghøj, postdoc (NT)

Mille Gabriel, seniorforsker, ph.d. (ES)

Bjarne Grønnow, forskningsprofessor, dr.phil. (ES)

Jens Fog Jensen, projektseniorforsker (ES)

Anne-Mette Randrup Jørgensen, projektseniorforsker, ph.d. (ES)

Martin Petersen, seniorforsker, ph.d. (ES)

Casper Toftgaard, ph.d.-stipendiat (ES)

Matthew J.Walsh, seniorforsker, ph.d. (ES)

Martin Appelt, seniorforsker, ph.d. (ES)

Nathalia Okothina Lind, projektseniorforsker (ES)

Thomas Jul Kirkegaard-Larsen, postdoc, ph.d. (MS)

Jacob Halvas Bjerre postdoc, ph.d.(K&B)

Jens Ole Christensen, seniorforsker, ph.d.(K&B)

Henrik Lundbak, seniorforsker, dr.phil.(K&B)

Karsten Skjold Petersen, seniorforsker, ph.d.(K&B)

Niels Bargfeldt, projektseniorforsker, ph.d. (AS)

Anne Haslund Hansen, seniorforsker, ph.d. (AS)

Sanne Hoffmann, postdoc, ph.d. (AS)

John Lund, seniorforsker, dr.phil (AS)

Silke Muth-Frederiksen, projektseniorforsker, ph.d. (AS)

Nadia Maria Kristensen, postdoc, ph.d. (AS)

Uden for den videnskabelige stillingsstruktur

Christel Braae, akademisk medarbejder (ES)

Inge Damm, museumsinspektør, emerita (ES)

Elisabeth Colding, AC-medarbejder (NT)

Nuka Godtfredsen, grafiker (ES)

Bente Gundestrup, akademisk medarbejder (ES)

Einar Lund Jensen, projektforsker emeritus, ph.d. (ES)

Marie Lenander Petersen, AC-medarbejder (ES)

Mona Rasmussen, registrator (NT)

Inge Schjellerup, projektseniorforsker emerita, fil.dr.(ES)

Stephen Lumsden, AC-medarbejder, ph.d. (AS)

Bodil Bundgaard Rasmussen, emerita (AS)

Igangværende projekter

Activating Arctic Heritage (AAH): Exploring UNESCO World Heritage in Greenland

Ansvarlig: Forskningsprofessor **Bjarne Grønnow**

Beskrivelse: The national museums in Greenland and Denmark have joined forces in the project, Activating Arctic Heritage. The goal is to enhance our cultural and environmental historical knowledge on two landscapes in West Greenland, that were recently appointed UNESCO World Cultural Heritage: Aasivissuit-Nipisat and Kujataa. The former contains ancient sites and other traces informing about Arctic hunting and fishing societies' settlement and life throughout 4.500 years, while the second UNESCO area is renowned for its well preserved sites, monuments and cultural landscapes of the medieval Norse. The project combines archaeology, history and anthropology with a wide range of natural sciences and preservation analyses.

The archaeological surveys and excavations as well as studies of historical sources concerning the UNESCO properties will shed new light on the development of the Greenland societies during the last millennium. This period was characterized by cultural encounters between Inuit and Europeans and by drastic climatic fluctuations: the transition from the Medieval Warm phase to the Little Ice Age. How do these large scale climate changes translate to changes in the local environment, and how did the human societies cope with these cultural, political and environmental changes?

The project's research includes studies of preservation of sites and cultural layers in a time, when global warming and large scale influx of visitors to the UNESCO areas influence preservation conditions and landscapes. Through development and evaluation of a suite of new methods of monitoring sites and studying micro-traces of organic matter in the cultural layers the project contributes to developing a sustainable utilization of the cultural resources in the two areas and to extracting information from the vulnerable arctic sites through minimal-destructive sampling.

The work package named 'Dialogues' connects the project with the contemporary communities in the UNESCO areas. Local museums, UNESCO committees and interested citizens are part of the project – not just as informants but as collaboration partners in a process of co-creation of new knowledge on the landscapes and the future sustainable utilization of Greenland's cultural resources.

Varighed: May 2019 – Dec. 2023

Finansiering: a 'Semper Ardens' project, supported by the Carlsberg Foundation (27 mill. kr)

Eksterne samarbejdspartnere: Grønlands Nationalmuseum og Arkiv

AAH, Work Package 1.1 (Dialogues)

Ansvarlig: Senior Researcher **Martin Appelt**, Project Senior Researcher **Jens Fog Jensen** (also Qeqqata Municipality), and National Heritage Manager **Hans H. Harmsen** (Greenland National Museum & Archives).

Beskrivelse: The work-package explores new, dialogically founded, methodological practices and concepts to both widen and deepen our scientific understanding of the "living traditions" that form the basis of the UNESCO inscription of the Aasivissuit-Nipisat and Kujataa areas as world heritage of Outstanding Universal Value (OUV).

The dialogical exploration not only highlights the relationship between the individual researchers/work-packages in relation to the various external actors in Denmark and Greenland, but also seek to highlight the effects of the methodological approaches on the trans-disciplinary ambitions that are at the core of the AAH-project.

The "dialogue" work-package develops its activities in close collaboration with partners in Greenland and thus also include a number of dissemination activities, which anchor our joint scientific findings in Greenland and beyond.

Varighed: 2020-2023

Finansiering: Carlsbergfondet, Danmarks og Grønlands Nationalmuseer

Eksterne samarbejdspartnere: Greenland National Museum & Archives, The UNESCO Site Managers Aasivissuit-Nipisat and Kujataa, Sisimiut Museum, ARTEK (the Technical University of Greenland), Visit Greenland, Innovation South Greenland, Association of Arctic Expedition Cruise Operators (AECO), and GUX Sisimiut (the KTI Gymnasium in Sisimiut).

AAH, Work Package 3.4

Ansvarlig: Project Senior Researcher **Jens Fog Jensen** and Senior Researcher **Martin Appelt**,

Beskrivelse: WP 3.4 combines ethno-historical and archaeological investigations of two aasivik sites with excavations at selected coastal dwelling sites with deep midden deposits (Nipisat and Arajutsut) from the early colonial period and 'whaling period' in West Greenland. Settlements in the World Heritage Site of Aasivissuit – Nipisat is thus put into much wider cultural-historical perspective. New insights into the temporal and spatial dynamics of Inuit networks in West Greenland as well as Inuit connections to global trade will be gained. The selection of investigated sites in this work package is coordinated with the natural scientific investigations of WP 2.1.

Varighed: 2020-2023

Finansiering: Carlsbergfondet, Danmarks og Grønlands Nationalmuseer

Eksterne samarbejdspartnere: Greenland National Museum & Archives, The UNESCO Site Managers Aasivissuit-Nipisat and Kujataa, Sisimiut Museum,

ARTEK (the Technical University of Greenland), Visit Greenland, Innovation South Greenland, Association of Arctic Expedition Cruise Operators (AECO), and GUX Sisimiut (the KTI Gymnasium in Sisimiut).

AAH. Work Package 3.5. History of Nepisene

Ansvarlig: Museumsinspektør **Rasmus Voss** og Forskningschef **Sune Christian Pedersen**.

Beskrivelse: The work package 'WP 3.5 History' examines the spectacular history of the Nepisene colony. In 1729, eight years after Hans Egede founded the first Danish colony in Greenland, another colony was established at the island of Nipisat. Eighty people, including officials, soldiers, women, convicts and a few baptized Greenlanders - were sent into the wilderness to found a new colony of Nepisene under the leadership of governor Claus Enevold Paars. The colonial project ended, however, as a failure: After two years of disappointments, hardships, illness and internal conflicts, the Danish king terminated the project. Today, only turf built foundations of a ware house and the faint traces of the residence of the governor and his staff and soldiers remains as results of this peculiar colonial project.

The research is primarily conducted in the Danish National Archive. The historical records enable us to get an understanding of the daily life in Nepisene, where 80 people of very different social class and background lived close together in a small three-lined lodge situated in a harsh and extreme landscape

Varighed: 2020-2023

Finansiering: AAH has paid for student assistance for archival research and transcriptions (Emil Andersen, University of Uppsala). The co-PI's research is financed internally as in-kind contribution to AAH.

Danmarks Byer 1550-1850

Ansvarlig: Seniorforsker Mikkel Thelle (projektleder, redaktør) Thomas Bloch Ravn (projektejer)

Beskrivelse: Anden del af bogværket Danmarks Byer, en forskningsbaseret byhistorie med titlen "Danmarks Byer 1550-1850". Bogen er planlagt til at udkomme i 2023, og er en opfølger til "Danmarks Byer i Middelalderen" fra 2016. Det er planen, at den skal efterfølges af et tredje bind om de moderne byer.

Varighed: 2020-2023

Finansiering: 3,2 mio. kr. Augustinusfonden, Aage og Johanne Louis-Hansens Fond.

Eksterne samarbejdspartnere: Odense Bys Museer, Museum Sønderjylland, Rigsarkivet

Entangled fluid cities: material politics of urban water, Copenhagen 1860-1975

Ansvarlig: Seniorforsker Mikkel Thelle

Beskrivelse: Projektet vil vise, hvordan der gennem det 20 århundrede er opbygget en kultur omkring vand, som blandt andet tager for givet at vi har brug

for 2-300 liter vand i døgnet for at leve et normalt liv. Projektet foreslår, at denne kultur er opbygget gennem en række "vandregimer", og undersøger to sådanne regimer, der grundlæggende har skabt den moderne bys forhold til vand. De afgrænses til et "liberalt regime" og et "velfærdsregime", der dækker årtierne omkring 1900, henholdsvis omkring Anden Verdenskrig.

Varighed: 2020-2023

Finansiering: 2,6 mio. kr. Danmarks Frie Forskningsfond.

Eksterne samarbejdspartnere: Odense Bys Museer, Museum Sønderjylland, Rigsarkivet

Hverdagens folketro som åndelig og materiel praksis ca. 1700-1900

Ansvarlig: Ph.d.-stipendiat **Kristian Aarup**

Beskrivelse: Projektet vil bestå af en undersøgelse af forholdet mellem hverdagspraksisser og folketro i både materiel og immateriel forstand fra 1700-tallet og op igennem 1800-tallets Danmark. Mere specifikt vil det analysere folketroens indvirkning på hverdagen, og hvordan folketroen kom til udtryk i hverdagens materielle udformning. Projektet vil tage udgangspunkt i forskellige former for beskrivelser og materialiseringer af hverdagens praksisser, og centralt i projektet vil også stå en begrebslig undersøgelse og diskussion af begrebet 'folketro'.

Varighed: 01.09.2021-31.08.2024.

Finansiering: 1.086.363 kr. Kulturministeriets Forskningspulje

Eksterne samarbejdspartnere: Københavns Universitet, Saxo-Instituttet

Udgivelse af dokumenter 1743-1746 fra Vitus Berings Anden Kamtjatka-ekspedition

Ansvarlig: Projektseniorforsker **Natalia Okhotina Lind**

Beskrivelse: Opgaven er at udsøge, transkribere og kommentere fra et stort udvalg af dokumenter for perioden 1743-1746 til projektets 6. og sidste bind. Dermed afsluttes det samlede monumentale, kronologisk strukturerede projekt: at udgive dokumenter fra Vitus Berings store AndenKamtjatka-ekspedition. Hovedparten af dokumenterne stammer fra russiske arkiver, hvorfra der løbende er indsamlet kopier siden 1996. 2020 er gået med indskaffelse af flere dokumenter fra den sidste del af perioden 1743-46 for at samle alle de dokumenter bind 6 kommer til at bestå samt tekstredigering af disse.

Varighed: 01.03.2017-30.09.2023

Finansiering: Carlsbergfondet

Taking Care - Ethnographic and World Cultures Museums as Spaces of Care

Ansvarlig: Forskningschef for NTVK, **Christian Sune Pedersen**

Beskrivelse: Hvordan kan museer med globale, etnografiske samlinger være med til at skabe en mere bæredygtig verden? Og hvordan kan dialoger og samarbejde med forskere, kunstnere og specialister fra samlingernes oprindelseslande være med til at skabe nye løsninger på lokale og globale problemer? Det er spørgsmål som 14 europæiske museer og kulturinstitutioner, heriblandt Nationalmuseet, stiller sig i det EU-finansierede projekt Taking Care. Nationalmuseet er vært for en international workshop samt en eksperimental udstilling, og projektet indebærer videnskabelige og eksperimentelle publikationer.

Varighed: 2019-2023

Finansiering: finansiering fra EU's Creative Europe-program

Eksterne samarbejdspartnere: 14 europæiske museer og kulturinstitutioner

Tilpasningen til Tyskland 1941-42

Ansvarlig: Seniorforsker **Henrik Lundbak**

Beskrivelse: Analyse af den officielle danske tilpasningspolitik til Tyskland 1941-42. Min arbejdshypotese er, at denne politik ikke skal forstås med Tysklands faktiske nederlag som ramme, men med Tysklands forventelige sejr og deraf følgende dominans i det kontinentale Europa. Spørgsmålet bliver således, i hvilken udstrækning det har syntes muligt for de daværende beslutningstagere at sikre dansk suverænitæt og et vist mål af indflydelse i et 'nyordnet' Europa domineret af Tyskland. I den forbindelse vil det være relevant at se på, hvilke pejlemærker, der fandtes i tiden, dels i form af tysk besættelsespolitik i andre sammenlignelige lande (Norge, Holland, Belgien, Frankrig, Protektoratet Böhmen-Mähren), dels den pression, som de tyske besættelsesmyndigheder i Danmark udøvede på et overordnet politisk niveau, og dels den tilpasning i dagligdagen, som umærkeligt fandt sted inden for sektorer af kulturlivet og erhvervslivet.

Det er min ambition at appellere til et bredt publikum gennem en vekselvirkning mellem denne principielle problemstilling og skildringer af dagliglivets udvikling kvartal for kvartal, såvel det materielle liv (varemangel, mørklægning) og udvalgte dele af kulturlivet (film, romaner).

Fremstillingen vil udfylde et hul i den overordnede besættelsestidsforskning mellem Henrik S. Nissens disputats '1940', som dækker perioden frem til Nyårskrisen 1940/41, og Hans Kirchhoffs disputats 'Augustoprøret', som dækker perioden fra telegramkrisen i efteråret 1942 til tilpasningspolitikens sammenbrud i august 1943.

Varighed: 1.8.2020 – 31.12.2023

Med hertugen på rejse

Ansvarlig: Seniorforsker **Mikkel Venborg Pedersen**

Beskrivelse: Studier af den moderne turistrejses begyndelse og idealer, mål og form undersøgt gennem

de augustenburgske hertugers rejser i de tyske stater ca. 1800-1845.

Varighed: 01.03.21 –

Finansiering: intern samt fondsstøtte til arkivstudier i udlandet, der udestår

Den nationale dragt

Ansvarlig: Seniorforsker Mikkel Venborg Pedersen

Beskrivelse: Studier i Oplysningstidens og Romantikens syn på nationaldragter i Danmark, Tyskland og Sverige.

Varighed: 02.08.21 –

Global Goods and the Country House, c. 1650-1800

Ansvarlig: seniorforsker **Mikkel Venborg Pedersen**

Beskrivelse: Bogudgivelse i antologiform om interrelationer mellem globale (koloniale) systemer og herregårde i et krydskulturelt lys på UCL Press.

Varighed: 01.12.2020 – 31-12.2022

Finansiering: Via forlaget.

Eksterne samarbejdspartnere: prof. Jon Stobart (red.) Manchester Metropolitan University og forfattere fra Uppsala Universitet, University of Venice, University of Pittsburgh, The National Trust, London South Bank University, Rowan University, University of Pennsylvania, University of Groningen, English Heritage, Universität Tübingen, University of Virginia, Europe-College of Advanced Studies in Bucharest, Historic Houses of India at Jindal Global University, Yale NUS College in Singapore.

Østasiens populærkultur i et transnationalt perspektiv

Ansvarlig: Seniorforsker **Martin Petersen**

Beskrivelse: Fire-binds forskningsmonografi serien East Asian popular culture in a transnational perspective: A National Museum of Denmark Collection samt en række relaterede formindlingsprojekter.

This series explores issues around the consumption and appropriation of East Asian popular culture in a Danish context, and asks what it can contribute to our understanding of cultural flows in an East/West perspective.

Varighed: 2016-2024

Finansiering: Kulturministeriets forskningspulje, Toyota-Fonden, Korea Foundation, Academy of Korean Studies, Sasakawa Foundation, Farumgaard Fonden, Nationalmuseet

Nederlag og triumf. Slaget ved Gadebusch 1712, erobringen af Tønning og Stenbocks fangenskab

Ansvarlig: Seniorforsker **Karsten Skjold Petersen**

Beskrivelse: Efter nederlaget i Slaget ved Helsingborg 1710 skulle den danske hær genopbygges, hvilket vanskeliggjordes af pestens udbrud. I sommeren 1711 var man dog klar til atter at indlede offensive operationer i samarbejde med Rusland og Polen-

Sachsen, som var allierede. Den danske hær indledte et felttog mod de svenske besiddelser i Nordtyskland, som bl.a. medførte belejring af Stralsund og Wismar, samt erobringen af det svenske hertugdømme Bremen. I efteråret 1712 landede en svensk undsætningshær under Magnus Stenbock, sejrherren fra Helsingborg, og de endte med at besejre den danske hær endnu engang i Slaget ved Gadebusch 1712. Den svenske hær drog derpå op i Holsten, hvor de på vejen afbrændte Altona. De blev indesluttet af de allierede hære på Ejderstedt-halvøen og i den gottorp-ske fæstning Tönning. Efter tre måneders belejring måtte de overgive sig og vandre i dansk krigsfangenskab. Dette var den største sejr den danske hær nogensinde har haft.

Varighed: 01.11.2019 - 15.10.2022

Finansiering: Intern

NICC. The National Museum Initiative on Clothes and Cloth Cultures - from Prehistory till Today

Ansvarlig: Seniorforsker **Mikkel Venborg Pedersen** og Seniorforsker **Ulla Mannering**

Beskrivelse: Samarbejdsprojekt omkring studier i og formidling af dragter og tekstiler samt skind, i samarbejde med Københavns Universitets Center for Tekstilforskning

Varighed: 01.01.2016 –

Eksterne samarbejdspartnere: Københavns Universitets Center for Tekstilforskning

ENCOUNTER: European Network for Manorial and Country House Studies

Ansvarlig: Seniorforsker **Mikkel Venborg Pedersen**

Beskrivelse: Internationalt samarbejdsprojekt om herregårdsstudier mv.. Del af Nationalmuseets samarbejde på Center for Dansk Herregårdsforskning

Varighed: 05.10.2015 –

Finansiering: Dansk Center for Herregårdsforskning

Eksterne samarbejdspartnere: Aarhus Universitet, Arkitektskolen Aarhus, Herregårdsmuseet Gammel Estrup, University of York, University of Groningen, Europäische Universität in Frankfurt a.d. Oder, Universität Greifswald, Uppsala Universitet, Universitetet i Oslo m.fl.

Dansk Center for Herregårdsforskning

Ansvarlig: seniorforsker **Mikkel Venborg Pedersen**

Beskrivelse: Samarbejde med Aarhus Universitet, Arkitektskolen Aarhus, Gammel Estrup – Herregårdsmuseet og Nationalmuseet om herregårdsstudier og formidling deraf samt sekretariat for Nordisk Herregårdssymposium.

Varighed: 01.05.2005 –

Finansiering: Dansk Center for Herregårdsforskning, se <https://herregaardsforskning.dk/>

Afsluttede projekter*

Teater og publikum

Ansvarlig: Seniorforsker **Nanna Holdgaard**

Beskrivelse: Teater og publikum er en dansk forsknings- og praksisbog, der fokuserer på relationerne mellem teatret og dets publikum. Antologien udfolder, dokumenterer, diskuterer og perspektiverer dette møde og det publikumsorienterede arbejde. Udgives på forlaget Samfundslitteratur.

Varighed: 1. januar 2021 – 30. juni 2022

Finansiering: Illum Fondet, Applaus

Redaktører: Nina Gram, Det Kongelige Teater, Louise Ejgod Hansen, Aarhus Universitet.

Skelettet fra Fall River

Ansvarlig: Seniorforsker **Mille Gabriel**

Beskrivelse: Et kombineret forsknings- og formidlingsprojekt, hvor tværfaglig udforskning af et 200 år gammelt gravfund fra Fall River, Massachusetts gøres til genstand for løbende populær formidling i et podcast-format i tillæg til akademisk tilgængeliggørelse i et antal akademiske artikler.

Varighed: april 2021-august 2022

Eksterne samarbejdspartnere: Filt, Vores Tid og Podimo

Helt uhørt! Danske kvindelige komponister og deres musik

Ansvarlig: Postdoc **Thomas Jul Kirkegaard-Larsen**

Beskrivelse: Med udgangspunkt i Musikmuseets arkiver undersøges historiske danske kvindelige komponister og deres musik. Formålet er at bidrage med historiske perspektiver til igangværende debatter om kønsproblematikker og repertoirestatistikker i dansk musikliv, samt at bidrage til den eksisterende forskning i kvindelige komponister på især to områder: For det første beskæftiger projektet sig ikke kun med komponisterne og deres samtidsforhold, men også med deres musik. Via musikanalytiske og stilhistoriske vinkler tilstræbes det at bevæge forskningen hinsides de korte biografiske skitser af enkelte komponister, som allerede eksisterer. For det andet er komponisten Tekla Griebel Wandall (1866-1940) et selvstændigt fokusområde; dels fordi Musikmuseets arkiv er særlig rigt på materiale fra hende, dels fordi hun indtager en helt central – men hidtil overset – position i den første generation af konservatorieuddannede kvindelige danske komponister. Projektets udcome er en række fagfællebedømte artikler med musikanalytisk og kulturhistorisk fokus, en monografi om Tekla Griebel Wandall, samt nodeudgivelser af dennes musik.

Varighed: 1.6.2020–31.5.2022

Finansiering: Musikhistorisk Museum og Carl Claudius' Samlings Fond.

Dage med corona

Ansvarlig: Seniorforsker **Lykke L. Pedersen**

Beskrivelse: Dage med corona er et dokumentations-, indsamlings- og forskningsprojekt opstået i kølvandet af corona-epidemien i foråret 2020. Omdrejningspunktet i projektet er at udvikle ny erkendelse og viden ud fra kvalitative undersøgelser som modvægt til de store, kvantitative corona-undersøgelser, fx HOPE-projektet. Projektet er en del af det VELUX-støttede netværk for humanistisk corona-forskning. Nationalmuseets rolle var bl.a. en etnologisk undersøgelse af corona-tiden i flere trin: indsamling af danskernes dagbøger og beretninger om det udfordrede hverdagsliv, digitalt feltarbejde, genstandsindsamling samt udvikling af en digital databrønd. Hertil kommer projektmodning samt videreudvikling af fremtidige tværfaglige forskningsprojekter. Nationalmuseets forskningsprojekt baserer sig på materiale indsamlet gennem en struktureret spørgeliste, udformet i tæt dialog med førende eksterne forskere inden for bl.a. folkesundhed, kulturhistorie og antropologi.

Varighed: 27.3. 2020 – 31.12. 2022

Finansiering: 1.082.000 kr. VELUX FONDEN

Eksterne samarbejdspartnere: Netværket af VELUX-støttede coronaprojekter, en række danske lokal- og specialmuseer, KB, KU, SDU, Nørrebro Teater, professor Ning de Coninck-Smith (Danmarks Pædagogiske Universitet), lektor Dorte Kousholt (Danmarks Pædagogiske Universitet), Netværket Erfaringer om coronainsamling om samtidsdokumentation ved arkiver, biblioteker og museer, netværket NORSAM – forskning og samtidsdokumentation ved museer i Norden, DMJX Danmarks Medie- og Journalistuddannelse, Danmark Fortæller (fortælleværksted), Børnefilmfestivalen Buster, Egaa Gymnasium m.fl.

I Tysklands skygge. Dansk forsvar mellem de slesvigske krige og verdenskrigene

Ansvarlig: Seniorforsker **Jens Ole Christensen**

Beskrivelse: Projektets overordnede problemfelt er, hvilken overlevelsesstrategi Danmark udviklede i årene efter de slesvigske krige 1848-1851 og 1864 og indtil verdenskrigene 1914-1918 og 1939-1945, særligt efter nederlaget til 'Tyskland' i 1864, samt med det internationale systems gradvise sammenbrud og et dansk sikkerhedsproblem 'i Tysklands skygge'. Den konkrete problemstilling er, hvilken rolle det militære forsvar spillede i denne overlevelsesstrategi, og hvilken forsvarsplanlægning, der blev gennemført i disse år. Problemstillingen belyses gennem en analyse af periodens forsvarsplaner og forsvarsordninger. Udviklingen af et begrebsapparat / en analysemodel, som kan danne grundlag for analysen, er en vigtig del af projektet. En vigtig tilgangsvinkel i projektet er at se Danmark som en del af det europæiske statssystem, hvor Wienerfreden og 1800-tallets begrænsede krig er centrale.

Varighed: 01.01.2020-

"Fred og frihed. Dansk forsvar under Den Kolde Krig"

Ansvarlig: Seniorforsker **Jens Ole Christensen**

Beskrivelse: Projektets overordnede problemfelt er, hvilken overlevelsesstrategi Danmark udviklede i årene under Den Kolde Krig, særligt efter tilslutningen til Atlantpagten / NATO i 1949. Den konkrete problemstilling er, hvilken rolle det militære forsvar spillede i denne overlevelsesstrategi, og hvilken forsvarsplanlægning, der blev gennemført i disse år. Problemstillingen belyses gennem en analyse af periodens forsvarsordninger (de militære styrkers organisation, materiel og operative doktriner) og den militære, operative planlægning. Udviklingen af et begrebsapparat / en analysemodel, som kan danne grundlag for analysen, er en vigtig del af projektet. En vigtig tilgangsvinkel i projektet er at se Danmark som en del af Den Kolde Krigs globale statssystem, hvor øst-vest konflikten og 1900-tallets totale krig er centrale. Projektet er afgrænset til det 'rent' militære aspekt af dansk forsvarsplanlægning. Analysen tager udgangspunkt i den forsvarsopfattelse og trusselvurdering der lå bag forsvarsplanlægningen samt i samspillet mellem det militære og det politiske plan i planlægningsprocessen.

Projektet sigter på at skrive et 'klassisk' forskningsværk / bog med udgivelse i 2022 samt et antal forskningsartikler i de følgende år. Projektet bygger i nogen grad videre på to tidligere bogprojekter "Hæren. 400 års danmarkshistorie (2014) og "Hjemmeværnet. Historien om det folkelige forsvar" (2017).

Varighed: 01.01.2018 -

Finansiering: 1.300.000 kr. Helen og Ejnar Bjørnows Fond.

Moden i Danmark gennem 400 år

Ansvarlig: seniorforsker **Mikkel Venborg Pedersen**

Beskrivelse: Bogudgivelse på baggrund af fortrinsvis Nationalmuseets samlinger af dragt mv. inden for Nyere Tid på Gads Forlag.

Varighed: 01.01.19 – 31.12.21

Finansiering: Støttebehov kr. 419.312, støttet af C.L. Davids Fond og Samling; Den hielmstjerne-rosencroneske Stiftelse; Nationalmuseet Fond til Videnskabelige Undersøgelser og Erhvervelser; Overretssagfører L. Zeuthens Mindelegat; Konsul George Jorck og Hustru Emma Jorcks Fond; Dronning Margrethe og Prins Henriks Fond.

Eksterne samarbejdspartnere: Lektor Marie Riegels Melchior, KU-Saxo, etnologi.

Græske helligdomme

Ansvarlig: Postdoc **Sanne Hoffmann**

Beskrivelse: Projektets formål er at skabe ny viden om, hvordan de antikke græske helligdomme agerede som kommunikative rum for religiøse og verdslige budskaber i kraft af deres rolle som cen-

ENHEDERNE OG DERES PROJEKTER

trale mødesteder i samfundet. Midlet hertil er dels et studie af de budskaber, der blev indlejret i det hellige rum i form af votivgaver, monumentale dedikationer og indskrifter, dels af de fysiske rammer, udtrykt gennem arkitekturens udformning. Ved at identificere de ikonografiske, verbale, og strukturelle kommunikationsformer kan de direkte og indirekte budskaber, der blev formidlet i helligdommene, afkodes og analyseres.

Varighed: 01.01.2020-31.12.2022

Finansiering: 772.339 kr. Kulturministeriets Forskningspulje (KFU)

Eksterne samarbejdspartnere: British Museum m.fl.

I gudindens bolig – formidlende rekonstruktion af Athena Lindia helligdommen

Ansvarlig: Postdoc **Sanne Hoffmann** & Postdoc **Niels Bargfeldt**

Beskrivelse: Gudindens Bolig har til formål at styrke formidlingen af den største samlede fundgruppe i Antiksamlingens udstilling, nemlig genstandene fra de danske udgravninger af Athana Lindia-helligdommen på Rhodos, der fandt sted mellem 1902 og 1914. Antikforskere, både i Danmark og internationalt, betragter dele af dette fundkompleks – særligt Den Lindiske Tempelkrønike – som blandt de absolut vigtigste oldtidsfund i danske udstillingsammenhænge. Ved hjælp af nye virtuelle fortællemetoder rekonstrueres de antikke fund i et moderne visuelt sprog, og genstandenes fulde historie og budskab kommer til deres ret. Computeranimerede videosekvenser, 3D-modeller af samlingens genstande tilgængelige online og 3D-rekonstruktioner af den oprindelige lokalitet muliggør dette.

Varighed: 01.01.2020-31.12.2022

Finansiering: 251.922 kr. Generalkonsul Gösta Embons Fond

Eksterne samarbejdspartnere: Rhodos arkæologiske Museum m.fl.

Finding Old Sikyon

Ansvarlig: Projektseniorforsker

Silke Müth-Frederiksen

Beskrivelse: Projektets primære fokus er at identificere den præcise placering af det arkaiske og klassiske Sikyon med henblik på at undersøge byens form, infrastruktur og kultur ved hjælp af ikke-invasive midler (2015-16) og udgravninger (2017-19). Projektet forsøger desuden at besvare mere generelle spørgsmål om urbanisering i arkaisk og klassisk tid og byder på en enestående chance til at opnå en dybere indsigt i organiseringen af et berømt center for kunst og kultur til sammenligning med andre sådanne centre. Se også *Større projekter*.

Varighed: 01.04.2015-31.08.2022

Finansiering: 2018-2020: 6.570.705 kr. Carlsbergfondet

Eksterne samarbejdspartnere: Det Danske Institut

i Athen, Det Græske Kulturministerium/Eforatet i Korinth, Kiels Universitet, Eastern Atlas (Berlin).

Gemte Skatte: Nationalmuseets Kileskriftsamling

Ansvarlig: Lektor Nicole Brisch, ToRS, KU. På Nationalmuseet: Seniorforsker **Anne Haslund Hansen**

Beskrivelse: Projektet Gemte Skatte er et assyriologisk forskningssamarbejde mellem ToRS på Københavns Universitet og Nationalmuseet, som over tre år vil gøre Nationalmuseets samling af kileskrifttekster tilgængelig for både specialister og den brede offentlighed.

Nationalmuseet rummer den største danske samling af kileskrifttavler. Den er opbygget gennem 200 år og viser Danmarks aktive rolle i udforskningen af Mellemøstens kulturarv. Projektet Gemte Skatte vil udarbejde og publicere et fagligt opdateret katalog over samlingen for at gøre originalkilderne tilgængelige for forskere internationalt. Enkelte, hidtil upublicerede tekstgrupper vil blive undersøgt, analyseret og udgivet af enkelte projektmedlemmer. Projektet omfatter en komplet undersøgelse, katalogisering og digitalisering af alle Nationalmuseets kileskrifttavler samt andre objekter med kileskrift.

Arbejdet er støttet af Carlsbergfondet, Augustinus Fonden og Edubba Fonden.

Varighed: 01.04.2019-31.03.2022

Finansiering: kr. 1.000.000. Augustinus; kr. 1.519.301. Carlsbergfondet.

Eksterne samarbejdspartnere: Institut for Tværkulturelle og Regionale Studier, Københavns universitet.

Fund fra Nationalmuseets udgravninger i Karthago

Ansvarlig: Seniorforsker **John Lund**

Beskrivelse: Projektet omfatter en publikation af keramisk fundmateriale (terrakotta lamper, keramik og et større, samlet fundkompleks) fra Nationalmuseets udgravninger i Karthago, Tunesien, fra 1975 til 1984.

Varighed: 01.10.2015-31.12.2022

Finansiering: Generalkonsul Gösta Embons Fond (samt forskningsår).

Miljøarkæologi og Materialeforskning

Forskningsområder

Enheden Miljøarkæologi og Materialeforskning er en ud af tre enheder i Brede, der sammen med de to øvrige enheder Magasiner og Danefæ samt Bygning og Inventar, udgør et af Nordens største miljøer for konservering og kulturhistorisk relateret naturvidenskab. Hovedparten af forskningen i Brede er samlet i enheden Miljøarkæologi og Materialeforskning, men understøttes af medarbejdere i de to andre enheder. Udviklingen af nye forskningsområder og bevaringsfaget sker i et tæt samarbejde mellem praksis og forskning. En beskrivelse af de to andre enheder findes separat under de respektive enheder. Miljøarkæologi og Materialeforskning er museets naturvidenskabelige enhed, hvor der arbejdes med at belyse kulturhistoriske problemstillinger ved hjælp af naturvidenskabelige metoder. Den miljøarkæologiske forskning har til formål at rekonstruere fortidens miljø- og klimaudvikling og de fortidige menneskers brug af og samspil med det omgivende landskab gennem de sidste ca. 11.000 år. I dette arbejde benyttes pollenanalyse, makrofossilanalyse, dendrokronologi og vedanatomi. Ved hjælp af strontiumisotopanalyse forskes der i problemstillinger vedr. forhistoriske og historiske menneskers og genstandes proveniens og mobilitet. Inden for materialeforskning udføres der i forbindelse med konservering og restaurering af museumsgenstande og kulturhistoriske objekter analyser til bestemmelse af bl.a. maling, organiske rester og metallegeringers sammensætning. Tilsvarende forskes der i moderne syntetiske materialer, der i stigende grad udgør et bevaringsproblem. Inden for kalkmalerikonservering forskes der dels i at forbedre de gængse metoder til rensning og konservering, dels i kalkmaleriernes bevaringshistorie. Ved enheden udføres endvidere forskning i bevaring af arkæologiske lokaliteter og kulturarvsgenstande på fundstedet (in situ), det være sig på landjorden eller på havbunden, og endvidere arbejdes der med udvikling af værktøjer til udpegning af områder i Grønland, hvor kulturarven er specielt truet af ændringer i klimaet. Endelig arbejdes der med en række emner inden for forebyggende (præventiv) konservering, omfattende bl.a. en fastlæggelse af de optimale forhold for så vidt angår klima, byggematerialer, lys mv. for opbevaring og udstilling af kulturarvsgenstande. Enhedens forskere er engageret i en bred vifte af eksternt finansierede nationale og internationale forskningsprojekter. Herudover udføres rekvirerede opgaver for en lang række institutioner i ind- og udland.

Medarbejdere inden for forskningsområdet

Forskningschef ph.d. Peter Rasmussen
Inden for den videnskabelige stillingsstruktur
 Anne Marie Høier Eriksen, forsker, ph.d.
 Karin Margarita Frei, forskningsprofessor ph.d.
 Jacob Frydendahl, videnskabelig assistent
 David John Gregory, seniorforsker, adj. prof., ph.d.
 Mette Marie Hald, seniorforsker, ph.d.
 Jørgen Hollesen, seniorforsker, ph.d.
 Malte Skov Jepsen, videnskabelig assistent
 Catherine Ann Jessen, seniorforsker, ph.d.
 Sasha Krüger, postdoc, ph.d.
 Hanne Marie Ellegård Larsen, postdoc, ph.d.
 Poul Klenz Larsen, seniorrådgiver, ph.d.
 Henning Matthiesen, seniorforsker, adj. prof., ph.d.
 Mette Midtgård Madsen, ph.d.-stipendiat
 Morten Fischer Mortensen, seniorforsker, ph.d.
 Martin Norvig Mortensen, seniorforsker, ph.d.

Georges Mouamar, postdoc, ph.d.
 Asal Peydaei, postdoc, ph.d.
 Samantha Scott Reiter, projektforsker, ph.d.
 Yvonne Shashoua, forskningsprofessor MSO, ph.d.
 Anna Marie Stevnsvig, videnskabelig assistent
 Astrid Strunk, postdoc, ph.d.
Uden for den videnskabelige stillingsstruktur
 Claudia Baittinger, museumsinspektør
 Niels Bonde, museumsinspektør (tidl. seniorforsker)
 Charlie Christensen, museumsinspektør em.
 Orla Hylleberg Eriksen, laborant
 Peter Steen Henriksen, museumsinspektør
 Helle Holbek, laborant
 Lars Aasbjerg Jensen, konservator
 Anders Bendtz Kanstrup, AC-medarbejder, ph.d.
 Anna-Grethe Rischel, konservator emerita
 Michelle Taube, kemiker, ph.d.
 Athena Lynn Trakadas, gæsteforsker, ph.d.
 Janne Winsløw, laborant

Nye projekter

ENDURE: Sustainable preservation of underwater archaeological sites: A novel approach to cultural heritage management (www.endureerc.com).

Ansvarlig: Seniorforsker og adjungeret professor **David Gregory**

Beskrivelse: The ENDURE project proposes a conceptual shift in the way UCH is assessed, monitored and managed. It goes beyond the state of the art by holistically understanding both natural and anthropogenic decay processes and how the products of these processes manifest themselves on shipwrecks and submerged prehistoric sites using digital visualisation, remote monitoring and computational modelling of the decay processes. In this manner it will be possible to segregate the different processes and products, and ultimately provide a ranking of the entropy, condition and hence preservation (or decay) potential of sites areas. This will enable remote (desk based assessment of this heritage, ultimately in a predictive manner and on a global scale).

Varighed: 2022 – 2027

Finansiering: 18.500.000 DKK, ERC Advanced Grant

Eksterne samarbejdspartnere: University of Ulster, SeaWar Museum Jutland, JD. Contractors

Sustainable Stabilization of Archaeological Iron – samarbejdsaftale om ph.d.- projekt

Ansvarlig: Seniorforsker **Henning Matthiesen** / ph.d.-studerende **Jacob Frydendahl**

Beskrivelse: Most archaeological iron needs conservation treatment after excavation to secure its preservation. The instability is mainly due to chloride ions tightly bound in their thick corrosion layers, making them notoriously hard to treat. This project investigates if reburial in a natural peat soil inhabited by iron-reducing bacteria (IRB) can be utilized to conserve such objects sustainably. The approach is based on previous studies suggesting that these bacteria may transform the iron oxides making up the corrosion layers of the objects and thereby facilitating the extraction of the corrosive chloride. The focus will be to investigate the transformation of chloride-containing corrosion products, investigate the role of IRB, and assess the gain in the stability of archaeological material during reburial. This will happen through a series of state-of-the-art analysis methods in the cross field between conservation, material science, and environmental science

Varighed: 01.10.2022 – 30.09.2025

Finansiering: I alt 1.800.000 kr. fra DFF (søgt via Det Kgl. Akademi-Konservering), heraf 315.000 kr. til Nationalmuseet

Eksterne samarbejdspartnere: Det Kongelige Akademi – Konservering, Laboratoire archéomatériaux et prévision de l'altération (LAPA)

Igangværende projekter

Ordinary Lives in Extraordinary Times: A New View of the Earliest Urban Societies in Bronze Age Syria

Ansvarlig: seniorforsker **Mette Marie Hald**

Beskrivelse: The project studies urbanization in Syria during the 3rd Millennium BCE through new scientific analyses of material from the ancient city of Hama, excavated by a Danish team in the 1930s and stored at the National Museum. The study of the earliest cities in Syria, predominantly based on elite contexts at the largest urban centers, has traditionally followed a hierarchical, top-down approach to power and order. The collection at the National Museum derives from the largest exposure of a non-elite residential neighbourhood from this time period, and offers a unique opportunity to study early urbanization from “below”. Work undertaken on the Hama collection includes:

- provenience and functional studies of the ceramic assemblage, including studies of pot marks, cylinder seal impressions, and fingerprints (postdoc Georges Mouamar)
- GIS-based stratigraphic and chronological reconstruction
- dietary reconstruction based on food residues, animal bones, and plant remains (seniorforsker Martin N. Mortensen, seniorforsker Mette Marie Hald)

Varighed: 01.09.2021-31.08.2024

Finansiering: 6.186.418 kr., Danmarks Frie Forskningsfond

Eksterne samarbejdspartnere: Agnese Vacca, University of Milan; Akiva Sanders, University of Chicago; Lamya Khalidi, CNRS Nice; Marta D’Andrea, Sapienza University of Rome; Pernille Bangsgaard, University of Copenhagen; Valentina Tumolo, Durham University; Yves Gallet, CNRS/Institut de Physique du Globe de Paris.

Tales of Bronze Age People

Ansvarlig: Forskningsprofessor **Karin M. Frei**

Beskrivelse: Tales of Bronze Age People - på dansk Bronzealdermenneskers fortællinger - er et “Semper Ardens” tværfagligt forskningsprojekt, som ligger i forlængelse af det igangværende forskningsprojekt “Tales of Bronze Age Women”. Tales of Bronze Age People er ligeledes støttet af Carlsbergfondet. Formålet med det nye projekt er, at belyse hvilken betydning menneskers mobilitet har for den samfundsudvikling, der kan iagttages i løbet af bronzealderen. I forhold til “Tales of Bronze Age Women” vil det nye projekt udvide udforskningen af menneskers mobilitet, ved gennem de næste tre år at undersøge et yderligere antal kvinder samt mænd og børn, fra både rige og mindre rige grave. Fokus vil stadig være på dansk materiale. Projektet er tværfagligt, og anvender “state-of-the-art” naturvidenskabelige og

fysisk antropologiske metoder, samt fylogenetiske analyser.

Varighed: 01.04.2018 – 31.03.2022

Finansiering: 5.600.000 kr. Carlsbergfondet

Eksterne samarbejdspartnere: Marie Louise Jørkov, Retsmedicinsk Institut, KU.

COREX- From correlations to explanations

Ansvarlig: Forskningsprofessor **Karin M. Frei**

Beskrivelse: COREX projektets overordnede formål er, at identificere og undersøge de centrale processer, der formede Europas genetiske og kulturelle diversitet nord for Middelhavet i tiden fra bondestenalderens begyndelse til afslutningen af bronzealderen. Med fokus på tværfaglighed og synergi mellem forskellige forskningsfelter skal der i projektet identificeres forskellige typer af samfundsmæssige forandringer og årsagerne til disse. Forandringerne skal blandt andet ses i forhold til mobilitet, klimatiske og demografiske ændringer, eventuelle biologiske tilpasninger, samt mulige sygdomme og nye typer af kost.

Nationalmuseet er med i projektet som "beneficiary" partner. Projektets PI er Prof. Kristian Kristiansen, Gøteborg Universitet, Sverige. I projektets første fase står Nationalmuseet ved Karin M. Frei og Samantha Reiter for opbygning af den første europæiske strontiumisotopdatabase over forhistorisk humant materiale fra bondestenalder og bronzealder. I 2021 har vi derfor fokuseret på, at opbygge selve rammen for databasen og udvælge de forskellige parametre, som skal være med i databasen.

Varighed: 1.5.2021-30.4.2027

Finansiering: ERC Synergy Grant (Total grant= 9.759.609 Euros). Nationalmuseets andel er 456.990 Euros (ca. 3.400.000 DKK).

Eksterne samarbejdspartnere: Kristian Kristiansen (Göteborg Universitet, PI), Kurt Kjær (Københavns Universitet), Mark Thomas (University College London). Derudover er Plymouth University, ved Raph Fyfe, også beneficiary partner.

Floods and droughts: Mapping impact of precipitation changes on buried archaeological remains

Ansvarlig: Seniorforsker **Jørgen Hollesen**

Beskrivelse: Klimaændringer truer bevaringen af den arkæologiske kulturarv i Danmark. Sommeren 2018 står som et dugfrisk eksempel på at klimaet bliver mere og mere ekstremt i Danmark. I trit med at jorden blev tørrere og tørrere opstod problemer rundt omkring i landet – egetræsfundamentet på Egeskov slot var i fare for rådne op og ved Kongernes Jelling var nødvendigt at iværksætte redningsaktion for at redde resterne af Harald Blåtands 1000 år gamle egetræs palisade. Den tørre sommer har givetvis også haft betydning for de mange kulturgenstande, der stadig ligger begravet i vores vådområder. Her er problemet dog skjult og selvsagt svært at kvantificere. Da kulturarven hverken kan erstattes

eller genskabes er det i særlig grad vigtigt at udvise rettidig omhu på dét område. Klimaændringer i form af ændrede nedbørsmønstre og temperaturstigninger indebærer en lang række direkte og indirekte trusler mod den fysiske kulturarv, som for eksempel øget risiko for mikrobiel nedbrydning. Mange af de grundlæggende mekanismer er kendte, men der er stort behov nye metoder til at forudsige og kvantificere hvor problemet er størst, for derefter mest effektivt at kunne afbøde effekterne på kulturarven. Floods and Droughts har til formål at udvikle nye metoder og værktøjer til at kortlægge og monitorere vandindholdet på arkæologiske lokaliteter via droner og remote sensing. Samtidig udvikles modeller til at kvantificere hvordan manglende nedbør og tørke påvirker nedbrydningen af begravede arkæologiske genstande.

Varighed: 2021-2024

Finansiering: 979.200 kr., Kulturministeriets Forskningspulje

Eksterne samarbejdspartnere: Niels Hartmann, Museum Vestsjælland

Alt forladt - en humanitær krise i det 6. og 7. århundrede?

Ansvarlig: Seniorforsker **Niels Bonde**

Beskrivelse: Alt forladt er et tværfagligt forskningsprojekt, der har til formål at undersøge omfanget af naturkatastrofen i 536/540 og belyse den efterfølgende krise, som opstår i det 6. og 7. århundredes Danmark. Konsekvenserne af krisen er en grundlæggende ændring af samfundsstrukturen. Gamle magtcentre forsvinder, bebyggelser bliver forladt, skoven vinder frem og generelt ses en markant nedgang i arkæologiske fund. Traditionelt er vores viden om denne kriseperiode baseret på arkæologiske undersøgelser af større bebyggelser samt et kilde-materiale, der afspejler ændringer i religiøse skikke såsom offergaver og gravfund. Men fund fra denne periode er få og vores aktuelle viden bygger primært på viden fra før og efter krisen. Selve kriseperioden, som dækker omkring 200 år, henligger på mange måder i et videnskabeligt mørke. Men her kan andre kilder hjælpe! Gennem dendrokronologisk, vegetationshistorisk og arkæologisk kildemateriale vil projektet fokusere på omfanget og konsekvenserne af krisen

Varighed: 01-08-2021 til 31-12-2023

Finansiering: Kulturministeriets Forskningspulje (KFU): 718.167,00 kr. (FPK.2021-0010)

Eksterne samarbejdspartnere: I projektgruppen deltager endvidere: Museumsinspektør Claudia Battering, Seniorforsker Morten Fischer Mortensen og postdoc Hanne Marie Ellegård Larsen, alle Nationalmuseet. Endvidere cand.scient. Jonas Ogdal Jensen, Moesgaard Museum, overinspektør Morten Søvsø, Sydvestjyske Museer og forskningsleder Jens Ulrikson, Museum Sydøstdanmark.

Undersøgelse af nedbrydning og skæbne af plastik i arktisk havmiljø

Ansvarlig: Forskningsprofessor MSO

Yvonne Shashoua

Beskrivelse: Formålet er at tilvejebringe viden om plastiks fragmentering evt. til mikroplastik, kemiske og mekaniske nedbrydningshastighed i Arktisk. Der vil blive udført undersøgelser med brug af nedbrydningsmarkører for ældningsprocesser af plast i Grønlands havmiljø. Resultaterne vil blive evalueret mod sammenlignelige undersøgelser, der blev sat i gang mellem juni og oktober 2019 med identiske plasttyper under tempererede forhold i Danmark.

Varighed: 01.10.2021- 31.12.2023

Finansiering: 100.000 kr., Miljøstyrelsen

Eksterne samarbejdspartnere: Jakob Strand, Aarhus Universitet

Bog om Nationalmuseets undersøgelser i den vestsjællandske Åmose

Ansvarlig: **Charlie Christensen**, geolog, tidligere museumsinspektør og seniorforsker ved Nationalmuseet

Beskrivelse: Den projektansvarlige har deltaget i den sidste del af de omfattende undersøgelser og har herunder selv forestået udgravninger. Bogens foreløbige titel: "Nationalmuseets undersøgelser i den vestsjællandske Åmose 1938 til dato – et geologisk og personligt tilbageblik". Der vurderes et sidetal på mindst 200, med talrige illustrationer

Varighed: 2021-2023

Finansiering: Ingen løn indgår i projektet. Frivilligt arbejde af emeritus. Finansiering af illustrationsarbejde og trykning vil ske ved ansøgninger til fonde

Eksterne samarbejdspartnere: Ingen formelle, et enmandsprojekt

Activating Arctic Heritage. Work Package 2.1. Hidden in the Midden

Ansvarlig: Seniorforsker **Henning Matthiesen**

Beskrivelse: 'Hidden in the Midden' explores multiple scientific approaches to understanding the preservation and loss of organic archaeological remains in two UNESCO properties in Greenland. This requires documenting and testing of stratified midden layers on selected Inuit, Norse and historic sites (10th – 19th century) situated in different environmental zones within the two UNESCO areas. Targeted sites are investigated by researchers from natural sciences and archaeology and subsurface layers sampled for chemical properties, ancient DNA, lipids, pollen, seeds, insect remains and animal bones. The reliability and vulnerability of information provided by the bio-molecules and macro-fossils are critically evaluated through taphonomic and comparative analyses. Key questions of the project are: (1) How do different methods of data acquisition supplement each other and increase our knowledge of the paleo-environ-

ment and on-site past human activities? and (2) How is the information potential of the middens affected by changing preservation conditions?

Varighed: 2019-2023

Finansiering: 6.000.000 kr fra Carlsbergfondet

Eksterne samarbejdspartnere: NKA- Grønlands Nationalmuseum

Activating Arctic Heritage. Work Package 2.2. The Loss of Cultural Heritage: Human and Natural Impacts on Vulnerable Arctic Sites'

Ansvarlig: Seniorforsker **Jørgen Hollesen**

Beskrivelse: Over the past few decades, increasing global warming has accelerated erosion and biodegradation at many heritage sites in the Arctic. Taken together with the growth of tourism and the intensified use of the landscapes by local communities through farming and infrastructure development, many Key sites in the two UNESCO properties in Greenland may be at risk. Work Package 2.2 produces the fundamental baselines and methods required to detect, monitor and quantify damage to archaeological sites and their components in the two UNESCO properties. Data collected at key sites are used to create GIS layered models which form the starting point for identifying changes to site stability over time. Outcomes of the work package provide the opportunity to gain new insights into predicting, forecasting and mitigating critical 'tipping-points' concerning site preservation. Work Package 2.2 adds new methodologies and remote sensing techniques and expands on the learnings from the REMAINS of Greenland project in the Nuuk Fjord of West Greenland. Moreover, a community mapping component of the data collection will be employed. This includes: 1) creation of a standardized questionnaire on concerns, perceptions, experiences and observed tourist behaviours at Key Sites; 2) analysis and interviews combined with ground survey data for place-based references; and 3) integration of historical and current air and satellite imagery, drone maps, and site plans to describe real-time changes on sites.

Varighed: 2019-2023

Finansiering: 3.450.000 kr., Carlsbergfondet

Eksterne samarbejdspartnere: NKA- Grønlands Nationalmuseum

Activating Arctic Heritage. Work Package 2.3. Rain or Shine: Local palaeoenvironments and palaeoclimate in the UNESCO areas.

Ansvarlig: Senior Researcher **Catherine Jessen**

Beskrivelse: This research reconstructs local climate and environments over the last 1,500 years in areas where people were living close to sea level. This broad period experienced dramatic climate fluctuations that included the Medieval Warm Period and Little Ice Age and affected much of the Northern Hemisphere. These fluctuations are believed to have

had major consequences for people living in Greenland in the past. Unpredictable changes such as late frosts, summer droughts and varying temperatures would have affected a range of subsistence strategies dependent on both the natural vegetation and on farming. For example, any vegetational-forced change in the migration patterns of reindeer would affect summer hunting around Aasivissuit and any drought induced reduction in the production of winter fodder could determine how many animals could be kept alive over the winter.

To better understand this environmental history, sediments are collected and analyzed from lakes in the UNESCO areas to reconstruct climatic and vegetational trends in the past. This research provides the opportunity to examine the varying responses of past peoples with differing subsistence strategies during major periods of known change. The results will provide an insight into the variable adaptations of technology, economy and/or lifestyles by different groups at different times in Greenland's long history.

Varighed: 2019-2023

Finansiering: 1.865.000 kr: supported by the Carlsberg Foundation

Eksterne samarbejdspartnere: Aarhus University

Activating Arctic Heritage. Work Package 3.2. Plant Resources in the Norse Society

Ansvarlig: Museumsinspektør

Peter Steen Henriksen

Beskrivelse: Very little is known of Norse use of cultivated or wild plant resources in Greenland as only very few studies have been carried out to date. One study, The National Museums' Northern Worlds project, has shown that barley was used during the early Norse period but the extent of plant cultivation is still not known.

To obtain a more complete image of the Norse use of plant resources a program of excavations and analysis of selected Norse middens will be carried. The aim is to gain more knowledge of plant use by using macrofossil analysis of plant remains at a high time resolution. This will also give information about the fuel economy of the Norse.

The question of whether plant resources were imported or cultivated will be addressed using strontium isotope analysis of cultural plant remains.

Varighed: 2020-2023

Finansiering: 1.710.000 kr fra Carlsbergfondet

Eksterne samarbejdspartnere: NKA- Grønlands Nationalmuseum

MarinePlastic

Ansvarlig: Forskningsprofessor MSO

Yvonne Shashoua

Beskrivelse: MarinePlastic is an interdisciplinary center for cutting-edge research into marine plastic

pollution, uniting Danish researchers across institutions (Aalborg University, Aarhus University, Danish Technical University, Roskilde University and National Museum of Denmark) and disciplinary expertise. The Center will develop scientifically based understanding of the types, sources, occurrence, fate and environmental consequences of marine pollution caused by all sizes of plastic materials ranging from macro- to nanoplastics, and bring this knowledge into use by proposing societal solutions and interacting with policymakers. The National Museum of Denmark is active in WP3 that aims to qualify and quantify the sources, magnitude and distribution of plastic pollution in Danish waters and WP4 that identifies those environmental conditions most likely to accelerate and slow the degradation of macroplastic to microplastics.

Varighed: 01.02.2019 – 30.01.2023

Finansiering: 3.100.000 kr. to Nationalmuseet awarded by Velux Foundation

Eksterne samarbejdspartnere: Aalborg University, Aarhus University, Danish Technical University, Roskilde University

Termites of the ocean – new analytical method and knowledge on shipworm degradation of marine archaeology

Ansvarlig: Forsker **Anne Marie Høier Eriksen**

Beskrivelse: Den borende musling pæleorm (Teredo navalis) er en vedvarende stor trussel for kulturarvs-genstande og vrage af træ, som findes på havbunden. Så længe boplads og vrage er dækket af sediment på havbunden, er de sikret mod borende muslinger, såsom pæleorm, men eksponeres de, f.eks. i områder med sedimenterosion eller lignende, er de i fare for at blive angrebet af pæleorm. Tidligere forskning har vist, at en trægenstand kan være fuldstændig gennemboret af pæleormstunneler efter blot et par måneders eksponering på havbunden. Viden om de processer en genstand har været, og er udsat for, fra det omgivne miljø er en vigtig brik i tolkningen og vurderingen af tilstanden for kulturarvs-genstande på havbunden. Dateringen af et ældre pæleorms angreb vil kunne bidrage afgørende i denne henseende. Der findes metoder til at sikre kulturarvs-genstande in situ mod angreb. Det er dog helt afgørende, dels at kende omfanget af et pæleorms angreb, dels at vide om det er aktivt eller ej, for at kunne iværksætte den mest effektive bevaringsindsats for en given lokalitet eller enkelt-genstand. I dag findes der flere metoder til at kvantificere et pæleorms angreb, men fælles for dem er, at de er dyre, tidskrævende og destruktive. Den nye metode vi sigter mod at udvikle, vil være både hurtig og nem at håndtere. Det vil dermed være en metode, som kan hjælpe fremtidig forskning på området, men især vil den være et vigtigt redskab for at kunne målrette bevaringstiltagene for en given lokalitet eller genstand.

Varighed: 11.08.20 – 30.03.23

Finansiering: 583.965,00 kr., Kulturministeriets

Forskningspulje

Eksterne samarbejdspartnere: Det Kgl. Akademi, Konservatorskolen og GLOBE Inst. KU

History of the Tocharian Texts of the Pelliot Collection

Ansvarlig: Konservator emerita **Anna-Grethe Rischel** (og prof. Georges-Jean Pinault (PI) *École Pratique des Hautes Études, Paris*)

Beskrivelse: Det videnskabelige formål med det nye projekt i Paris er gennem en komplet udgave af Pelliot Samlingen af tokhariske tekster på papir og træ at studere buddhistisk kultur og religion i den anden halvdel af det første årtusind. Sammenlignet med "TurfanSamlingen" in Berlin er Paul Pelliot's samling på Bibliothèque Nationale de France den næststørste samling af tokhariske manuskripter fra anden halvdel af det første årtusind. Kizil hulerne nordvest for Kucha regionen i Tarim Bækkenet var hovedbyen for tidlig tokharisk Buddhisme, og her blev de fleste manuskripter lokaliseret af Paul Pelliot sammen med vigtige Sanskrit tekster. Det tværfaglige franske projekt omfatter palæografisk, lingvistisk, religionshistorisk, kulturhistorisk og papirteknologisk forskning, hvor sammenlignende analyser af de forskellige papirkvaliteter, fibermaterialer, blæk og pigmenter bidrager til proveniensbestemmelse og datering af teksterne.

Varighed: 01.09.2018 – 01.09.2023

Finansiering: ERC bevilling til Prof. Georges-Jean Pinault

Eksterne samarbejdspartnere: Prof. Georges-Jean Pinault (PI) *École Pratique des Hautes Études, Paris*, Agnieszka Helman-Wazny, Centre for the Study of Manuscript Cultures, University of Hamburg.

You don't know what you've got till it's gone: Preservation and deterioration of historic shipwrecks

Ansvarlig: Seniorforsker **David Gregory**

Beskrivelse: Undersøgelse af bevaringsforhold for skibsvrag i Nordsøen ved hjælp af state of the art multi-beam opmåling og europæiske data om miljøforhold omkring vrage. I projektet skal alle opmålte vrag samles i en GIS database sammen med de tilhørende miljødata (f.eks. dybde, strøm, havbundstype, salinitet, ilt) fra forskellige europæiske databaser. Miljøforholdene vil blive sammenholdt med de geofysiske opmålinger og billederne af vrage med henblik på at klassificere gunstige kontra dårlige bevaringsforhold på havbunden. Projektet er nyskabende inden for in situ bevaring. Resultaterne kan potentielt bruges til at forudsige, hvor vrage kan forventes at være velbevarede eller er truede af nedbrydning, så man kan prioritere den fremtidige bevaring af vrage.

Varighed: 01.10.2017 – 31.12.2022

Finansiering: 763.200 kr., Kulturministeriets Forskningspulje

Eksterne samarbejdspartnere: Rory Quinn, University

of Ulster, Northern Ireland; Gert Normann Andersen, Sea War Museum.

Two Danish Slave Ships in Costa Rica

Ansvarlig: Seniorforsker **David Gregory**

Beskrivelse: The Fredericus Quartus and Christianus Quintus were two Danish slave ships which were wrecked on the way to the Danish colony of St. Thomas. Two wrecks which could be the remains of these ships have been discovered off the coast of Costa Rica. Part of the cargo on one of the wrecks consists of Building bricks, which typologically are reminiscent of Flensborgsten. Using a suite of non-destructive and destructive analytical methods samples obtained from the wreck sites will be analysed in order to assess their provenance and contribute to other archaeological assessments being carried out in order to confirm the ships identity. Should this be the case future work will entail contributing to capacity building of marine archaeology, archaeological and conservation science and underwater cultural heritage management of the wreck sites in collaboration with Costa Rica.

Varighed: 2018 –

Finansiering: Nationalmuseet

Eksterne samarbejdspartnere: Costa Rican NGO, Costa Rican National Museum, University of East Carolina, UNESCO.

Marinarkæologisk tilsyn og forvaltningsplan for det undersøiske neolitiske fiskeanlæg Fletværket ved Nekselø

Ansvarlig: Seniorforsker **David Gregory**

Beskrivelse: Undersøgelse af bevaringsstilstand, nedbrydning og udvikling af en forvaltningsplan for fiskeanlægget. Projektet gå ud på at: beskrive fortidsmindets tilstand, vurdere fysiske og biologiske årsager til den igangværende erosion, vurdere effekten af tidligere udførte tildækninger med fiberdug og sandsække, estimere udstrækningen af bevarede gytjelag med kulturspor på lokaliteten, estimere erosionstruslens betydning for fortidsmindets fremtidige skæbne, udarbejde forslag til en fremtidig forvaltningsplan for lokaliteten.

Varighed: 01.01.2020 – 31.12.2022

Finansiering: 500.000 kr. Slots- og Kulturstyrelsen

Eksterne samarbejdspartnere: Langelands Museum og Vikingeskibsmuseet.

Med ryggen til fjellet

Ansvarlig: Seniorforsker **Niels Bonde**

Beskrivelse: Dendrokronologiske undersøgelser i det sydlige Norge. Opbygning af dendrokronologiske grundkurver for eg og fyr fra Sørlandet.

Varighed: 01.07.2005 – 31.12.2023

Finansiering: 5.000.000 kr. (Vest-Agder Fylkeskommune, Norge) + Nationalmuseet (forskningstid)

Eksterne samarbejdspartnere: Fylkeskonservatoren i Vest-Agder Fylkeskommune og Vest-Agder Museum.

Bestemmelse af trækul til AMS - løbende vedanatominde undersøgelser

Ansvarlig: Museumsinspektør **Claudia Baittinger**

Beskrivelse: Siden 2009 har vedanatominde laboratoriet på Nationalmuseet samarbejdet med fylkeskonservatoren i Vest-Agder Fylkeskommune, Norge angående udtagning af prøver til 14C datering med henblik på at understøtte det arkæologiske arbejde i fylket. På Nationalmuseet flottes jordprøver fra arkæologiske udgravninger i Vest-Agder fylke, og fund af trækul bliver vedbestemt med henblik på at udtage de bedst egnede stykker til 14C datering, dvs. træarter med en lille egenalder.

Varighed: 01.01.2009-

Finansiering: 439.000 kr. Vest-Agder Fylkeskommune.

Eksterne samarbejdspartnere: Vest-Agder Fylkeskommune.

Brændt og ofret. Offerritualer på Bornholm i bondestenalderen

Ansvarlig: Museumsinspektør

Peter Steen Henriksen

Beskrivelse: På Bornholm er der dukket en ny anlægstype i form af runde kultlanlæg op ved centralpladserne fra slutningen af Tragtbægerkulturen i midten af bondestenalderen. I dette projekt skal alle fundtyper fra anlægget analyseres, således at man får et detaljeret, samlet billede af hele offerfundet. Man har kun et fragmentarisk idé om, hvordan kulthandlerne på centralpladserne fra mellemneolitikum har foregået. Med dette anlæg kommer vi altså helt tæt på en enkelt offersituation. Ved at sætte resultaterne af makrofossilanalyser, samt pollen- og lipidanalyser af lerkarrene i sammenhæng med genstandsfundene kan man få en detaljeret forståelse af en offerpraksis som ellers har været ukendt.

Varighed: 01.11.2020-31.12.2023

Finansiering: 735.400 kr. Kulturministeriets Forskningspulje

Eksterne samarbejdspartnere: Bornholms Museum

Afsluttede projekter

Sustainable solutions to cigarette litter in Danish streets-activities, outcomes, and future perspectives

Ansvarlig: Forskningsprofessor MSO **Yvonne Shashoua**

Beskrivelse: I Danmark smides der hver dag omkring 8 millioner cigaretskod på gaderne. Skod består af selve filteret, der er lavet af cellulose acetat (96%) og papirhylstret udenom. I filteret findes nikotin og en masse andre giftige stoffer, der dannes når tobakken brænder under rygningen. Derfor forurener cigaretskod vores miljø med både plastik og giftige kemikalier. Cellulose acetat er en af de allerførste bioplast fra 1920'erne og bliver anvendt den dag i dag i brill-

estel, skåle og tekstiler, som findes i Nationalmuseets Nyere Tids samling. Projektgruppen har udviklet en ny metode, der nemt kan ekstrahere cellulose acetat plastik fra skod og rense det for de meste giftige kemikalier. I fremtiden kan flotte nye briller og håndtasker komme fra gamle cigaretskod.

Varighed: 01.08.2020 – 31.08.2022

Finansiering: 20.000 kr., Krogager Fonden

Da katastrofen ramte: analyse af planteresterne fra Hasanlu

Ansvarlig: Seniorforsker **Mette Marie Hald**

Beskrivelse: Oldtidsbyen Hasanlu i det nordvestlige Iran er mest kendt for fundet af "Hasanlu-skålen". Skålen i massivt guld blev fundet sammen med tre bevæbnede mænd, der uden held havde forsøgt at redde den, og sig selv, ud af en brændende bygning i slutningen af 900-tallet f.v.t. Hasanlu var under angreb og byen stod i flammer – 3000 år senere fandt arkæologerne hundredevis af ofre liggende tilbage i de nedbrændte bygninger. Katastrofen har betydet, at byen fra denne tid er ekstremt velbevaret, og ofte omtales som et nærorientalsk Pompei. Formålet med dette projekt er at analysere planteresterne, som blev fundet i brandlagene, for at belyse byens agrarøkonomi, afspejlet i de afgrøder, der fandtes i byen, da katastrofen ramte.

Varighed: 2021-2022

Finansiering: 60.000 kr., Det Danske Institut i Damaskus

Towards a new European Prehistory. Integrating aDNA, isotopic investigations, language and archaeology to reinterpret key processes of change in the prehistory of Europe

Ansvarlig: Forskningsprofessor **Karin M. Frei**

Beskrivelse: During the past few years we have witnessed a knowledge-revolution in archaeology, brought about by contributions from ancient DNA and isotopic tracing. It revealed a much more dramatic European prehistory than previously thought, characterized by major migrations 6000 BC (introduction of farming from Anatolia) and 3000 BC (steppe migrations into Europe). To achieve our goals, we employ a truly interdisciplinary research design by combining ancient DNA, isotopic tracing, archaeology and historical linguistics to document the full complexity of these historical changes. It will inform us about how new migrating groups interacted with existing populations and in the process created new cultures and languages. Such knowledge is relevant also in the present.

Varighed: 01.01.2017 – 01.12.2022

Finansiering: 7.238.016 SEK, Riksbankens Jubileumsfond

Eksterne samarbejdspartnere: Kristian Kristiansen, Göteborgs Universitet (projektleder); Morten Allentoft, Centre for Geogenetics; Anders Fischer, Sealand Archaeology and Göteborgs Universitet;

Guus Kroonen, Københavns Universitet og Leiden University; Janet Montgomery, University of Durham; Douglas Price, University of Wisconsin-Madison; Serena Sabatini, Göteborgs Universitet; Karl-Göran Sjögren, Göteborgs Universitet; Eske Willerslev, Centre for Geogenetics; Jesper Stenderup, Centre for Geogenetics.

Nye og innovative rensningssystemer til danske kalkmalerier (CleanLime)

Ansvarlig: Seniorforsker **Isabelle Brajer**

Beskrivelse: Forskningsprojektet CleanLime består af tre delprojekter (se de tre følgende projekter), hvor der skal afprøves og testes nye muligheder inden for rensningsteknikker af kalkmalerier med kompresser. Blandt de nye materialer findes substrater bestående af hydrogeler, polyakrylgeler og forskellige typer naturligt ler. Disse substrater vil blive kombineret med forskellige opløsningsmidler, herunder også mikroemulsioner, med henblik på at udvikle et nyt effektivt rensningssystem for kalkmalerier. Se også *Større projekter*.

Varighed: 01.04.2017 – 31.03.2022

Finansiering: I alt 4.476.743 kr. (se delprojekter)

Eksterne samarbejdspartnere: Prof. Piero Baglioni, Center for Colloid and Surface Science, Department of Chemistry, University of Florence; Dr. Charlotte Martin de Fonjaudran, The Courtauld Institute of Art, Conservation of Wall Painting.

Ph.d.-projekt: Anvendelse af lerkompresser til rensning af kalkmalerier: Et konserveringsfagligt forskningsprojekt baseret på modelforsøg (Delprojekt CleanLime)

Ansvarlig: Ph.d.-stipendiat

Mette Midtgaard Madsen

Beskrivelse: Formålet med projektet er at undersøge, om indlejret snavs på danske kalkmalerier kan ekstraheres ved hjælp af lerkompresser.

Varighed: 01.04.2017-31.03.2020. Forlænget til 2022

Finansiering: 1.952.000 kr. Augustinus Fonden

Eksterne samarbejdspartnere: Lektor Jane Richter, Konservatorskolen, KADK (hovedvejleder); Dr. Charlotte Martin de Fonjaudran, The Courtauld Institute of Art, Conservation of Wall Painting

Ph.d.-projekt: Anvendelse af nanoteknologi til rensning af kalkmalerier: Et konserveringsfagligt forskningsprojekt - baseret på modelforsøg (Delprojekt CleanLime)

Ansvarlig: Ph.d.-stipendiat **Kathrine Segel**

Beskrivelse: Formålet med projektet er undersøge, om indlejret snavs på danske kalkmalerier kan fjernes ved hjælp af nanoteknologi. Hypotesen er, at man ved hjælp af hydrogeler og mikro-emulsioner vil kunne ekstrahere dette snavs.

Varighed: 01.04.2017-31.03.2020. Forlænget til 2022

Finansiering: 702.743 kr. Kulturministeriets Forskningsudvalg; 600.000 kr. Augustinus Fonden;

600.000 kr. Nationalmuseet

Eksterne samarbejdspartnere: Lektor Jane Richter, Konservatorskolen, KADK (hovedvejleder); Prof. Piero Baglioni, Center for Colloid and Surface Science, Department of Chemistry, University of Florence; Dr. Charlotte Martin de Fonjaudran, The Courtauld Institute of Art, Conservation of Wall Painting

Skinddragter fra Inuit

Ansvarlig: Konservator **Anne Lisbeth Schmidt**

Beskrivelse: Skinddragter fra inuit i museumssamlinger. Forskning i proveniensbestemmelse. Ved bestemmelse af materialeforbrug, design og dyreart fremstilles en nøgle til identifikation af skindtøj uden inventarnummer. Målet er genfindning af arkivinformation, så kulturel værdi kan reetableres.

Varighed: 01.12.2019 – 01.12.2022

Finansiering: 904.249 kr. Kulturministeriets Forskningspulje (KFU)

Eksterne samarbejdspartnere: Grønlands Nationalmuseum. Institut for planlægning, AAU. Globe, KU

Opstigende grundfugt – Hørsholm kirke

Ansvarlig: Seniorrådgiver **Poul Klenz Larsen**

Beskrivelse: Projektets formål er at eftervise effekten af fugtisolerende og omfangsdræn, som traditionelt anvendes for at reducere opstigende grundfugt i historiske bygninger. I forbindelse med en udvendig istandsættelse af Hørsholm kirke gennemføres et måleprogram over en periode på tre år. Der benyttes en ny målemetode, som giver et detaljeret billede af fugtfordelingen tværs gennem muren. Ved at begrænse den opstigende grundfugt reduceres behovet for vedligeholdelse, og bygningsværkets langsigtede bevaring sikres. Resultaterne kan anvendes af bygningsejere, rådgivere og udførende til at vælge den metode, som er mest bæredygtig ud fra en samlet økonomisk, teknisk, antikvarisk og miljømæssig afvejning.

Varighed: 1. juli 2019 – 1. juli 2022

Finansiering: 262.400 kr., COWI fonden

Eksterne samarbejdspartnere: Hørsholm Menighedsråd v/ kirkeværgen Klaus Thiesen. Jørgen Nielsen Rådgivende Ingeniørfirma v/ Erik Nielsen

Nationalmuseets Forskningscenter for Sociale Bymodeller (SUMO)*

Beskrivelse

The National Museum's Research Center for Social Urban Modelling (SUMO) is an interdisciplinary research collective that focuses on socially sustainable urban development in a cultural historical perspective. SUMO is driven by the overall idea that past and present cities contain unique but still unexplored (social, cultural, architectural, technological) resources and capacities for making socially sustainable urban development. Through participatory research and exhibition projects, SUMO investigates and probes these resources and capacities in order to develop 'social urban models': Physical, knowledge-based and organisational models that may serve as a basis for imagining and making socially sustainable urban development now and in the future.

Medarbejdere

Centerleder forskningsprofessor Morten Nielsen, ph.d.

Ansatte inden for den videnskabelige stillingsstruktur

Mette My Madsen, postdoc, ph.d.

Mikkel Høghøj, postdoc, ph.d.

Mikkel Heller Jensen, videnskabelig assistent

Helene Buchhave Lind, videnskabelig assistent

Nye projekter

Det samskabende museum

Ansvarlig: Forskningsprofessor **Morten Nielsen**

Beskrivelse: Undersøgelsens primære formål er at afdække potentialet for, i højere grad end det er tilfældet i dag, at engagere, involvere og skabe interesse blandt projektets målgruppe (unge mellem 15 og 25 år fra almene udsatte boligområder) for kulturhistorien og de danske staslige samt statsanerkendte museer. Dernæst har projektet til formål at udvikle nye tilgange, metoder og formater for ungeinvolvering gennem kvalitative undersøgelsesmetoder, samskabende workshopaktiviteter og eksperimenterende pop up-udstillinger. Projektet udføres af et tværfagligt projektteam bestående af antropolog Mikkel Heller (NM), etnolog Helene Buchhave Lind (NM) og historiker Anders Dalsager (Kroppedal Museum). Nationalmuseet er projektejer mens undersøgelsen er organiseret som et tværinstitutionelt samarbejde mellem Nationalmuseets Forskningscenter for Sociale Bymodeller (SUMO), Kroppedal Museum og tre boligsociale helhedsplaner i Høje Taastrup

Varighed: 01.08.2022-31.12.2023

Finansiering: 613.000 kr (493.000 fra SLKS og 120.000 fra Spar Nord Fonden)

Eksterne samarbejdspartnere: Kroppedal Museum, AKB Taastrupgaard og de boligsociale helhedsplaner i Gadehavegaard og Charlottekvarteret (Høje Taastrup).

Igangværende projekter

Fleksible Fællesskaber. Bæredygtige sociale bymodeller i almene boligområder. Fortid, Nutid og Fremtid

Ansvarlig: Forskningsprofessor **Morten Nielsen**

Beskrivelse: Med udgangspunkt i en tværfaglig undersøgelse af almene boligområder i Danmark vil forsknings- og formidlingsprojektet Fleksible Fællesskaber levere afgørende ny viden om rammerne for socialt bæredygtige blandede byer og gode boligmiljøer. Dermed vil projektet bidrage aktivt til at sikre en robust og varig by- og samfundsudvikling i Danmark. Formålet med dette forsknings- og formidlingsprojekt er at undersøge lokale uformelle fællesskabers fleksibilitet og rummelighed stillet overfor nye udfordringer omkring social og miljømæssig bæredygtighed. I særlig grad vil projektet fokusere på forholdet mellem lokale fællesskaber i almene boligområder og de byggede miljøer, hvori de skabes og udvikles for derved at skabe en mere nuanceret debat om robust byudvikling, der knytter social praksis i lokale byggede miljøer sammen med bredere politiske og økonomiske dagsorden omkring bæredygtighed

Varighed: 01.08.2021-31.07.2024

Finansiering: kr. 3.000.000 fra Realdania og 1.500.000 kr. fra BL – Danmarks Almene Boliger

Eksterne samarbejdspartnere: Aarhus Arkitektskole

Samlinger

Beskrivelse

Samlinger er placeret i Forskning, Samling og Bevaring og varetager Nationalmuseets arbejde med alle samlinger. Al arbejde omkring museumsgenstande og de kulturhistoriske billedsamlinger og arkiver er samlingsarbejde. Målet med enheden er at sikre viden og brug af Nationalmuseets enestående samlinger til gavn for forskning og formidling. Enheden varetager udlån, fælles registreringspraksis og nye registreringssystemer, samlingsrevisioner, afklaring af GDPR og billedrettigheder, crowdsourcing og registrering af billedsamlinger, digital tilgængeliggørelse, servicering af studiebesøg, magasinpakkeprojekter osv. på et niveau der viser en effektiv og moderne samlingsforvaltning

Medarbejdere

Samlingschef Bobo Krabbe Magid

Ansatte uden for den videnskabelige stillingsstruktur

Anne-Mette M. Andersen, museumsinspektør

Wibeke Haldrup Pedersen, museumsinspektør

Agnes Lydiksen, museumsinspektør

Jesper Kurt Nielsen, museumsinspektør

Jørgen Wigh Walseth, museumsinspektør

Rasmus Voss, museumsinspektør

Peter A. Toft, museumsinspektør, ph.d.

Marie Martens, museumsinspektør

Lars Serup, museumsinspektør

Jannick Olsen, museumsinspektør

Brian T. Rasmussen, museumsinspektør

Laura Bjerrum, bibliotekar

Salwa Amzourou, museumsinspektør

Marie Th. Laursen, museumsinspektør

Peter Pentz, museumsinspektør, fil.dr.

Barbara Berlowicz, konservator

Karen Brynjolf Pedersen, konservator

Rikke Ruhe, museumsinspektør

Assistent Anita Voges

Magasinerings

Beskrivelse

Magasinerings og Kulturhistorisk Konservering varetager den præventive bevaring af Nationalmuseets samlinger fordelt på magasinlokaliteter på hele Sjælland, herunder udvikling af magasineringsløsninger og optimering af eksisterende, pladsregistrering og tilsyn. Forudsætningen for at opnå en søgbar samling som kilde til forskningsmateriale. MKK varetager nymagasinerings, fremfinding og påplads-sætning samt både den interne transport af museumsgenstande, til studiebesøg, udstillinger og dokumentationsfotografering samt kurervirksomhed ved udlån. Det store projekt med at flytteforberede og udvikle helt nye og effektive magasineringsløsninger til ca. 2/3 af Nationalmuseets samlinger til indflytning i et nyt stat-of-the-art Fællesmagasin delt med Det Kongelige Bibliotek, ligger også i MKK.

MKKs medarbejdere medvirker også ved udstillingspleje af Nationalmuseets egne udstillinger i hele Danmark og tilbyder ekspertise indenfor magasinindretning, logistik og transport, samt bekæmpelse af skadedyr og skimmel til andre eksterne institutioner og private.

Danefæsekretariatet hvor kulturhistoriske genstande modtages via lokalmuseerne til danefævurdering, indjournalisering og accessionering, inden sagerne afsluttes med danefæbreve og udbetaling af eventuel danefægødtgørelse er også en del af MKK. Danefævurdering er en myndighedsopgave, men det meget store genstandsmateriale som medarbejderne i Danefæsekretariatet gennem sagsbehandlingen, opnår et indgående kendskab til, udgør den største tilvækst til Nationalmuseets samlinger og et stort forskningsmateriale.

Der er ingen medarbejdere i MKK, der er ansat i den videnskabelige stillingsstruktur, men medarbejdere i MKK deltager undertiden i forskningsprojekter vedr. Danefæ, hvor der er en medarbejder med en ph.d. og i forbindelse med forskningsprojekter forankret på de fire forskningsenheder deltager medarbejderne i MKK, i indsamling af data samt tolkning af data og analyseresultater. Som et led i flytteforberedelsen af store dele af Nationalmuseets samlinger til det nye Fællesmagasin analyseres museumsgenstande af syntetiske og semisyntetiske materialer, da de kræver særlige opbevaringsforhold og pakkematerialer for at sænke den hurtige og accelererende nedbrydning, og hindre at andre museumsgenstande skades, af stoffer der afgives under nedbrydningen.

Medarbejdere inden for forskningsområdet

Enhedschef Anne-Kathrine Kjerulff

Ansatte uden for den videnskabelige stillingsstruktur

Line Majbritt Højberg Bjerg, museumsinspektør, ph.d.

Kirstine Pommergaard, museumsinspektør

Konservering og Restaurering

Beskrivelse

Ved enheden Bygning og Inventar arbejdes med praktisk konservering og håndtering af kulturarvsgenstande samt udstillingspleje af Nationalmuseets egne udstillinger i hele Danmark. Dertil kommer en bred portefølje med konservering og restaurering af kulturarvsgenstande og fredede og bevaringsværdige bygninger for eksterne aktører, det vil sige rekvirerede opgaver i ind- og udland.

Der er ingen medarbejdere på Bygning og Inventar, der er ansat i den videnskabelige stillingsstruktur. I forbindelse med forskningsprojekter forankret på de fire forskningsenheder foretager medarbejderne på Bygning og Inventar, indsamling af data samt tolkning af data og analyseresultater. I forbindelse med konservering og restaurering af museumsgenstande og kulturhistoriske objekter tolkes analyser ved bestemmelse af bl.a. farvelag, maling, pigmenter, bindemiddel, organiske rester, metallegeringers sammensætning, naturlig konservering af jern, digitale analysemetoder til forebyggelse af destruktiv håndtering af kulturarvsgenstande, herunder røntgenscanning af blyamuletter. Som et led i at afdække håndværkets historie foretages værkstedsundersøgelser af arbejdsspor på kulturarvsgenstande i træ. På kalkmaleriområdet medvirker afdelingens kalkmalerikonserveringfaglige medarbejdere ved indsamling og registrering af data til databasen om nyere tids vægmalerier. Endvidere afprøver de metoder til afrensning af kalkmalerier, der er udviklet ved forskningsenheden Miljøarkæologi og Materialeforskning.

Medarbejdere inden for forskningsområdet

Enhedsschef Eva Bøje Nielsen

Ansatte uden for den videnskabelige stillingsstruktur

Anne Lisbeth Schmidt, konservator

Arnold Mikkelsen, Fotograf

Ida Haslund, konservator

Karin Vestergaard Kristiansen, konservator,
ph.d.

Johanne Bornemann Mogensen, konservator

Line Bregnhøi, konservator

Roberto Fortuna, fotograf

Susanne Ørum, konservator

Trine Wiinblad, konservator

Nationalmuseet København

Beskrivelse

Nationalmuseet København varetager koordineringen af en lang række formidlingsopgaver på tværs af Nationalmuseets organisationsstruktur med henblik på at sikre hensigtsmæssige planlægningsprocedurer, effektiv vidensopsamling, optimal ressourceudnyttelse og sammenhæng i museets visuelle fremtoning.

Enheden varetager med sparring fra de faglige enheder bl.a. undervisningstilbud og aktiviteter i relation til museets samlinger og udstillinger.

Medarbejdere inden for forskningsområdet

Enhedsschef Anni Mogensen

Ansatte uden for den videnskabelige stillingsstruktur

Mette Boritz, overinspektør, ph.d.

Mette Byriel-Thygesen, museumsinspektør

Gitte Engholm, projektleder, ph.d.

Afsluttede projekter

The Fabric of My Life

Ansvarlig: Projektleder **Gitte Engholm**

Beskrivelse: The Fabric of My Life (FABRIC) is a collaborative project between cultural institutions in DK, GR, DE and FR with the aim of innovating and establishing new methods and initiatives in the cultural sector concerning migration history, to empower refugee women and to train and educate designers and cultural workers in museums and other cultural associations. The Fabric of My Life fosters new digital and cultural products co-created with refugee women.

Varighed: 01.09.2018 – 30.06.2022

Finansiering: ca. 100.000 kr. Creative Europe

Eksterne samarbejdspartnere: Center for tekstilforskning, SAXO-Instituttet, KU (Projektejer) m.fl.

Frilandsmuseet (Afd. for Museer & Slotte)

Beskrivelse

Frilandsmuseet er placeret i afdelingen Museer & Slotte. Frilandsmuseet formidler dansk landbokultur, bl.a. levendegjort gennem formidling i tidstypiske dragter blandt de gamle bygninger og håndværk.

Medarbejdere inden for forskningsområdet

Besøgsstedschef Henriette Dudek Povlsen, vicedirektør for Museer & Slotte

Ansatte uden for den videnskabelige stillingsstruktur

Signe Lykke Littrup, museumsinspektør, ph.d.

Christina Ax, museumsinspektør, ph.d.

Nye projekter

Dér, hvor vi bor

Ansvarlig: Signe Lykke Littrup, museumsinspektør, ph.d.

Beskrivelse: Projektet er et integreret forsknings- og formidlingsprojekt, hvis formål er at styrke museumsgæsters kropslige erfaring med landbokulturens bygningers stedsspecifikke og regionalt tilpassede kvaliteter. Projektet undersøger, om det er muligt via multisensoriske interventioner og et byggeværksted med biobaserede materialer for børn at inspirere gæster til at opleve gamle huse på nye måder, der aktiverer viden om fortiden til inspiration for nutiden om, hvordan mennesker bor i bæredygtigt samspil med det omgivende miljø. Projektet ligger inden for fagområderne historie, arkitektur og museumskommunikation.

Varighed: 01.04.2022 – 31.12.2024

Finansiering: VELUX FONDEN 5.000.000 og Tømmerhandler Johannes Fogs Fond ca. 1.500.000

Eksterne samarbejdspartnere: : Kgl. Akademi institut for Kulturarv, transformation og restaurering <https://kglakademi.dk/program/kulturarv-transformation-og-restaurering> samt Roskilde Universitet, forskningsenheden for Erindring og Fortidsbrug <https://ruc.dk/research-group/erindring-og-fortidsbrug>

4. Eksterne Samarbejder

Nationalmuseets forskere arbejder sammen med en lang række samarbejdspartnere, når de udvikler og gennemfører forskningsprojekter. Således indgår et stort antal eksterne institutioner i Nationalmuseets forskning. Dette synliggøres i kapitlet "Eksterne Samarbejder", som kan give et hurtigt overblik. Kapitlet består af to lister. Den første illustrerer bredden i forskningssamarbejdet. Her er institutionerne indelt dels i danske og udenlandske, og dels i institutionstype, f.eks. "Universiteter og andre højere uddannelsesinstitutioner" eller "Lokalmuseer". Den anden liste har til formål at vise hvor bredt Nationalmuseets medarbejdere benyttes til tillidsposter. Denne liste er ikke som listen over forskningssamarbejder bundet op på forskning, men viser, at Nationalmuseets medarbejders faglighed kvalificerer dem til en bred vifte af tillidsposter. Listen inkluderer ikke mere almindelige faglige opgaver som bedømmelses-, vejlednings- eller censorarbejde, hvilket er en bred vifte af Nationalmuseets medarbejdere iøvrigt varetager. Denne liste er opgjort efter afdeling og personer.

Eksterne Forskningssamarbejder

Danske universiteter og andre uddannelsesinstitutioner

- Københavns Universitet
 - Center for Tekstilforskning
 - Saxo-instituttet.
 - Institut for Tværkulturelle og Regionale Studier
 - Institut for Nordiske Studier og Sprogvidenskab
 - Globe Institute
 - Centre for Geogenetics
 - Institut for Geovidenskab og Naturforvaltning
 - Retsmedicinsk Institut
- Aarhus Universitet
 - Centre for Urban Network Evolutions
 - Institut for Kultur of Samfund
 - Institut for Geoscience
 - Institut for Fysik og Astronomi.
 - Dansk Center for Byhistorie
 - DPU - Danmarks Institut for Pædagogik og Uddannelse
- Aalborg Universitet
 - Institut for planlægning
- Danmarks Tekniske Universitet
 - DTU-Space,
- Arkitektskolen Aarhus
- Det Kongelige Akademi, Konservatorskolen
- DMJX Danmarks Medie- og Journalistuddannelse

Sektorforskningsinstitutter

- Rigsarkivet

- Det Kongelige Bibliotek
- De Nationale Undersøgelser for Danmark og Grønland

Danske lokalmuseer

Sjælland m. øer

- Museum Nordsjælland
- Roskilde Museum
- Vikingeskibsmuseet
- Sagnlandet Lejre.
- Museum Vestsjælland
- Museum Sydøstdanmark
- Museum Lolland-Falster
- Bornholms Museum

Fyn m. øer

- Odense Bys Museer
- Svendborg Museum
- Langelands Museum

Jylland

- Museum Østjylland
- Herregårdsmuseet Gammel Estrup
- Skanderborg Museum
- Moesgaard Museum
- VejleMuseerne
- Sydvestjyske Museer
- Sea War Museum.
- Museum Sønderjylland

Netværket af VELUX-støttede coronaprojekter, en række danske lokal- og specialmuseer
 Netværket Erfaringer om coronaindsamling om samtidsdokumentation ved arkiver, biblioteker og museer, netværket NORSAM - forskning og

samtidsdokumentation ved museer i Norden

Andet

- Konserveringscenter Vejle
- Sealand Archaeology
- Filt
- Vores Tid
- Podimo
- Nørrebro Teater
- Danmark Fortæller (fortællerværksted)
- Børnefilmfestivalen Buster
- Egaa Gymnasium

Udenlandske universiteter og akademier

- ARTEK (the Technical University of Greenland)
- Universitetet i Oslo
- Uppsala Universitet
- Göteborgs Universitet
- Oxford University
- Bristol University
- University of Plymouth
- Durham University
- University of York
- University College London
- Manchester Metropolitan University
- London South Bank University
- The Courtauld Institute of Art, Conservation of Wall Painting.
- University of Ulster, Northern Ireland
- Christian-Albrechts-Universität zu Kiel
- Universität Greifswald
- Eberhard Karls Universität Tübingen
- Universität Hamburg.
- Europa-Universität Viadrina Frankfurt (Oder)
- Rijksuniversiteit Groningen
- Universiteit Leiden
- École Pratique des Hautes Études
- Centre national de la recherche scientifique/ Institut de Physique du Globe de Paris.
- Centre national de la recherche scientifique Nice
- Laboratoire archéomatériaux et prévision de l'altération (LAPA)/Archaeomaterials and Alterations Prediction Laboratory
- Universität Bern
- Österreichisches Akademie der Wissenschaften
- Università Ca' Foscari Venezia

- Università degli Studi di Firenze
- Università degli Studi di Milano
- Sapienza Università di Roma
- New Europe College Institute of Advanced Studies in Bucharest
- University of Athens
- Det Danske Institut i Athen,
- Istanbul Technical University
- Ege University, Izmir
- O.P. Jindal Global University, Delhi
- Yale NUS College, Singapore.
- Academia Sinica, Taiwan
- Tohoku University, Japan
- Kokugakuin University, Japan
- University of Chicago
- University of Wisconsin-Madison
- University of East Carolina
- University of Pittsburgh
- Rowan University
- University of Pennsylvania
- University of Virginia

Udenlandske museer

- Grønlands Nationalmuseum og Arkiv
- Sisimiut Museum
- Vest-Agder Museum
- Bergen Museum
- Kulturhistorisk Museum, Oslo
- British Museum
- Det Arkæologiske Museum på Syros
- Rhodos arkæologiske Museum
- 14 europæiske museer og kulturinstitutioner
- American Museum of Natural History
- Costa Rican National Museum

Udenlandske kulturarvsinstitutioner

- The UNESCO Site Managers Aasivissuit-Nipisat and Kujataa
- Vest-Agder Fylkeskommune. Norge
- Kyklade Eforatet,
- Hule Eforatet,
- Eforatet i Korinth,
- Det Græske Kulturministerium
- The National Trust
- English Heritage

Andet

- Visit Greenland

- Innovation South Greenland
- Association of Arctic Expedition Cruise Operators (AECO)
- GUX Sisimiut (the KTI Gymnasium in Sisimiut)
- Eastern Atlas (Berlin).
- Costa Rican NGO
- UNESCO.

Tillidsposter

Direktøren

Rane Willerslev

- Grosserer P. L. Jørgensens Mindefond - medlem af bestyrelsen
- Generalkonsul Gösta Enboms Fond - medlem af bestyrelsen
- Konservator S. Bjørn Bjørklehn og hustru født Tardins Fond - bestyrelsesformand
- Knud Rasmussen Fondet - medlem af bestyrelsen
- Kulturværdisudvalget - medlem
- Det Strategiske Panel (SLKS) - medlem
- Designmuseets Repræsentantskab - medlem
- Det Kongelige Danske Geografiske Selskab - medlem
- WILD Nature Foundation - medlem af bestyrelsen
- UNICEF præsidium - medlem
- Det Nationale Videncenter Historielab på University College Lillebælt - medlem af bestyrelsen

Afd. for Forskning, Samling og Bevaring

Vicedirektør Lars Højer

- Dansk Kulturinstitut - medlem af repræsentantskab
- Fonden til fordel for Nationalmuseets Samlinger efter 1660 - formand for bestyrelsen
- Science City Lyngby - Nationalmuseet er medlem
- Nationalmuseets Fond for Videnskabelige Undersøgelser - medlem af bestyrelsen
- Forum for Arktisk Forskning - medlem
- ODM's forskningsudvalg - medlem
- Sektorforskningens Direktørkollegium (SEDIRK) - medlem
- Dansk Mongolsk Selskab - medlem af bestyrelsen
- Copenhagen Journal of Asian Studies - medlem af editorial board

Morten Nielsen

- University of St Andrews - Honorary Professor

Enhed for Oldtid, Middelalder og Renæssance

Forskningschef Michael Andersen

- Købmand S. P. Jensen og Hustrus Legat til Fordel for Den Gamle Bydel i Kalundborg - medlem af bestyrelsen
- Selskabet Den kgl. Mønt- og Medaillesamlings Venner - medlem af bestyrelsen

ENHEDERNE OG DERES PROJEKTER

- Advokat Axel Ernsts og Frøken Alfrida Ernsts Legat til Fremme af numismatisk Forskning i Danmark - medlem af bestyrelsen
- Fonden til Formidling af Kulturarven, Roskilde Domkirke - medlem af bestyrelsen
- Anlægsfonden, Formidlingscenter Kulturarven Roskilde Domkirke - medlem af bestyrelsen
- Det Videnskabelige Råd for lex.dk - medlem
- Elisabeth Munksgaard Fondet - formand for bestyrelsen
- Vilhelm Christian Eilschou Holms legat - medlem af bestyrelsen

Lasse Sørensen

- Det danske institut i Damaskus - medlem af bestyrelsen
- ANTHUSIA Marie Sklodowska-Curie Innovative Training Network (ITN) European Training Network - medlem af styregruppen
- Danish Journal of Archaeology - medlem af editorial board

Mads Dengsø Jessen

- DIME – Digitale Metaldektefund (AU) - medlem af styregruppen
- Dilling Doppeltspor udgravning (Universitetet i Oslo/Kulturhistorisk Museum) - medlem af styregruppen
- Retvet-Vinterbro udgravninger (Universitetet i Oslo/Kulturhistorisk Museum) - medlem af styregruppen
- Stormandsgård i Erritsø, VejleMuseerne - medlem af projektgruppen
- Rekonstruktion af Vikingeborgen Trelleborg - medlem af den faglige følgegruppe

Peter Vang Petersen

- Det Kgl. Nordiske Oldskriftselskab - sekretær for bestyrelsen
- Charles Christensens legat - medlem af bestyrelsen
- Erik Westerby's legat - medlem af bestyrelsen
- Stine Wiells legat - medlem af bestyrelsen

Laurine Albris

- Det Kongelige Nordiske Oldskriftselskab - medlem af bestyrelsen

John Lund

- Det danske Institut i Athen - arkæologisk rådgiver
- HEROM. Journal on Hellenistic and Roman Material Culture - editor
- Roman and Late Antique Mediterranean Pottery - associate editor
- Carthage Studies

- medlem af advisory editorial board

- Proceedings from the Danish Institute at Athens - medlem af editorial board
- Gösta Enbom Monographs - medlem af advisory board
- Shanghai Archaeological Forum - medlem af advisory board,

Ulla Mannering

- Management Committee of the Danish COST action, EuroWeb: Europe Through Textiles - medlem
- The Nordic Network Cloth Cultures in and beyond the Viking Age - medlem
- The International Association on the Study of Silk Road Textiles (IASSRT) - repræsentant for Nationalmuseet
- Archaeological Textiles Newsletter/Review (ATN/ATR) - medlem af editorial board
- The North European Symposium for Archaeological Textiles (NESAT) - medlem af steering committee

Flemming Kaul

- Egtvedpigens Verden - medlem af styregruppen
- Geopark Odsherred - medlem af styregruppen
- Sagkyndig for Kulturværdisudvalget

Anne Pedersen

- Projektet Rytteren fra Fregerslev. Kongens Betrede - medlem af advisory board.
- Stormandsgård i Erritsø, VejleMuseerne - medlem af projektgruppen
- Projektet Anesminde. Arkæologiske udgravninger i Jelling, varetaget af VejleMuseerne - medlem af projektgruppen
- Brill Publishers Northern World Series - medlem af editorial board
- Tidsskriftet Medieval Archaeology - medlem af international advisory board
- Viking Congress Council - medlem
- Dansk Selskab for Oldtids- og Middelalderforskning - medlem af bestyrelsen
- Det Kongelige Nordiske Oldskriftselskab - revisor

Anne Nørgård Jørgensen

- Stavsager - Fæsted – Harreby kultlokaliteter. Museet ved Sønderkov, medlem af styregruppe
- Svenrup - offerlokalitet. Vendsyssel Historiske Museum, medlem af den faglige referencegruppe
- Våben på Vestsjælland. Museum Vestsjælland, medlem af den faglige referencegruppe

Ulla Kjær

- Forskningsprojektet "Moving Monuments. The Material Lives of Sculpture from the Danish Colonial Era", KU - medlem af advisory board
- Det særlige Bygningssyn - medlem
- Privatarkivudvalget - medlem
- Udvalget om Kirkegårde under Kirkeministeriet - formand
- Projektet Differentieret vedligeholdelse og brug af kirkebygninger - medlem af styregruppen
- Frederiksborgmuseet - samlingsrevisor
- Den selvejende institution Marienlyst Slot - medlem af bestyrelsen
- Curia Danica - medlem af bestyrelsen
- Det kongelige danske Selskab for Fædrelandets Historie - forstander
- Trap Danmark 6. udgave - fagkonsulent
- Selskabet for Kirkelig Kunst - medlem af repræsentantskabet
- ICOMOS - medlem af den Danske Nationalkomité's styregruppe
- Dansk Kunsthistorikerforening - medlem af bestyrelsen
- Foreningen til gamle Bygningers bevaring - medlem af bestyrelsen
- Museumsmandsforeningen medlem af bestyrelsen

Morten Larsen

- Jysk Arkæologisk Selskab
suppleant for bestyrelsen

Rikke Ilsted Kristiansen

- Tidsskriftet Kirkegårdskultur
- medlem af redaktionen

Poul Grønder-Hansen

- Middelaldercentret, Nykøbing Falster
- medlem af bestyrelsen

Claus Rohden Melin

- Kontaktudvalget for Dansk Maritim Historie- og samfundsforskning - medlem
- Foreningen land og by i middelalderen
medlem af bestyrelsen
- Det Kongelige Nordiske Oldskriftselskab
- medlem af bestyrelsen
- Foreningen for Kirkegårdskultur
- medlem af bestyrelsen
- Lex.dk - fagansvarlig

Anders Christian Christensen

- Trap Danmark 6. udgave - fagkonsulent

David Burmeister

- Censorkorpset for Kunsthistorie og Visuel Kultur
- næstformand
- Selskabet for Kirkelig Kunst
medlem af bestyrelsen

Lisbeth Imer

- Futhark – international journal of runology
- medlem af advisory board
- Tilblivelsen af det nye vikingemuseum i Oslo
- medlem af den faglige referencegruppe
- Forskningsprojektet "A digital edition of the Gotlandic Picture stones", Stockholms Universitet/Gotland Museum - medlem af den faglige referencegruppe
- Forskningsprojektet "The Medieval Ritual Landscape" (MeRit), University of Reading – medlem af advisory board
- KrogagerFonden og Nationalmuseets forskningsslegat – medlem af bestyrelsen

Jette Arneborg

- Human Ecodynamics Research Center HERC. CUNY Graduate Center - medlem af advisory board
- Journal of the North Atlantic
- medlem af editorial board
- Archaeologia Islandica. Fornleiastofnum Íslands.
- medlem af advisory board

Kirsten Eliassen

- Der Wissenschaftliche Beirat der deutschen Burgenvereinigung - medlem

Martin Wangsgaard Jürgensen

- Medlem af styrelsen for Kirkehistorisk Selskab
- Medlem af styrelsen for Ico. Den Iconographiske Post
- Medlem af bestyrelsen for Dansk Selskab for Oldtid og Middelalder

Enhed for Nyere Tid og Verdens Kulturer

Forskningschef Christian Sune Pedersen

- Nationalmuseets Fond for Videnskabelige Undersøgelser og Erhvervelser
- medlem af bestyrelsen
- Fru Ida Emilie Grandjean, Født Attrups Fond
medlem af bestyrelsen
- Musikhistorisk Museums og Carl Claudius Samlings Fond - medlem af bestyrelsen
- Arbejdermuseet - medlem af advisory board
- Det grønne Museum - medlem af museumsrådet
- EEMDG European Ethnology Museums' Directors' Group - medlem

ENHEDERNE OG DERES PROJEKTER

- Forundersøgelse af kolonihistorisk formidling i Danmark - medlem af referencegruppen

Thomas Husted Kirkegaard

- Bestyrelsesmedlem i Dansk Selskab for Musikforskning

Mikkel Venborg Pedersen

- Dansk Center for Herregårdsforskning - medlem af bestyrelsen
- Tidsskriftet Finskt Museum - medlem af advisoryboard
- Virtus. Journal of Nobility Studies - medlem af advisory board

Henrik Lundbak

- 4. Maj Kollegiet på Frederiksberg - fagkyndig i optagelsesudvalget

Bjarne Grønnow

- Det Kongelige Danske Videnskabernes Selskab - medlem
- Det Kongelige Danske Videnskabernes Selskab - medlem af præsidiumet
- Arktisk Institut - medlem af bestyrelsen
- Ragna Rask-Nielsens Grundforskningsfond - medlem
- 'Stone Age Demographics', Tromsø Universitet - medlem af advisory board

Vibeke Andersson Møller

- Udarbejdelse af bygningsfredningsbeskrivelser.
- Bergiafonden - medlem af bestyrelsen
- Europa Nostra Danmark - medlem af bestyrelsen
- Magasin du Nord Museum - medlem af advisory board
- Selskabet for Arkitekturhistorie - næstformand

Lykke L. Pedersen

- Bevarings-/kulturinstitutioners samtidsdokumentation på tværs i projektet Danske kulturarvsinstitutioners dokumentation af undersøgelser af coronakrisen - medlem af arbejdsgruppen
- Bevarings-/kulturinstitutioner på tværs for national strategi: Klimaprojektet – et projekt om samtidsdokumentation af det danske klimaspørgsmål - medlem af projektgruppen
- Brumleby Museum - formand for bestyrelsen

Jens Ole Christensen

- Hjemmeværnet - historisk konsulent
- Forsvarets Museumskommission - repræsentant for Nationalmuseet
- Centerdannelsen "North" - medlem af tovholdergruppen
- Bjørnows Fond - suppleant for bestyrelsen

Anne Mette Randrup Jørgensen

- 5. Thule Ekspedition 100 år (5TE100) - medlem af styregruppen
- VAN-EASA, European Association of Social Anthropologists, Visual Anthropology Network committee - medlem

Martin Petersen

- Asia Collections Network – Europe - medlem af bestyrelsen

Mille Gabriel

- Repatrieringsekspert, koordinator for Nationalmuseets task force på området
- UNESCO Verdensmålsskolerne - formand for styregruppen
- Den Danske UNESCO-nationalkommission medlem som repræsentant for kulturområdet

Mikkel Thelle

- Malmø Universitet, gæsteprofessor
- temp. Tidsskrift for Historie, faglige råd
- European Association for Urban History, bestyrelsesmedlem
- Dansk Byplanhistorisk Udvalg
- Dansk Center for Museumsforskning
- Dansk Selskab for Fædrelandets Historie

Enhed for Miljøarkæologi & Materialeforskning

Forskningschef Peter Rasmussen

- Lundbeck Foundation GeoGenetics Centre - medlem af advisory board

Karin Margarita Frei

- Shanghai Archaeological Forum - medlem af advisory board,
- Det Kongelige Danske Videnskabernes Selskab - medlem
- Det Kongelige Danske Videnskabernes Selskab - medlem af forskningsformidlingsudvalget
- Society of Archaeological Sciences - medlem
- European Association of Archaeologists (EAA) - medlem og repræsentant for Nationalmuseet
- Forskningsprojektet URNFIELD ved Zentrum für Baltische und Skandinavische Archäologie (ZBSA) - medlem af advisory board
- KFU forskningsprojektet Årtusinders råvarer ved Odense Bys Museer, - medlem af advisory board
- New Historia organisation at the New School University - medlem

David John Gregory

- Environmental Sciences Research Institute, Ulster University, UK - Visiting Research Professor,
- The Society of Antiquaries, London - medlem
- The Sea War Museum - gæsteforsker.
- European Standards (CEN) on deterioration and conservation of waterlogged archaeological wood - medlem af komitéen
- European Standard (CEN) on marine wood decay - medlem af komitéen
- ICOMOS working group on Underwater Cultural Heritage - medlem af komitéen
- The Journal of Wetland Archaeology - medlem af editorial board
- The Australasian Institute for Maritime Archaeology - medlem af editorial board
- UNESCO for Pacific and South East Asian region - cultural heritage advisor

Mette Marie Hald

- 13 International Congress on the Archaeology of the Ancient Near East (ICAANE) - medlem af programkomiteen
- Tidsskriftet Bioarchaeology of the Near East - medlem af editorial board

Peter Steen Henriksen

- NatArk - Organisationen Naturvidenskab i Arkæologien - næstformand

Jørgen Hollesen

- ICOMOS International Polar Heritage Committee - ekspertmedlem
- International Co-Sponsored Meeting on Culture, Heritage and Climate Change (ICSM CHC, Meeting - ekspertdeltager
- Kiel 2021 Summit on Social Archaeology of Climate Change (SACC) supported by the European Association of Archaeologists in Kiel and the EAA Community of Climate Change and Heritage, the Cluster of Excellence ROOTS and the CRC 1266 – Scales of Transformation - ekspertdeltager

Lars Aasbjerg Jensen

- TC 346/WG 12 under CEN vedrørende udvikling af europæisk standard for montredesign - medlem af arbejdsgruppen

Henning Matthiesen

- Det Kgl. Akademi – Konservering - adjungeret professor
- TC 346/WG under CEN vedrørende udvikling af europæisk standard for "Monitoring of cultural deposits" - medlem af arbejdsgruppen

Morten Fischer Mortensen

- DFF forskningsprojektet Textile resources in Viking Age landscapes - medlem af følgegruppen

Samantha S. Reiter

- European Association of Archaeologists (EAA) - medlem af executive board
- EAAs Social Media "Task Force" - medlem
- Tidsskriftet The European Archaeologist. - co-editor

Yvonne Shashoua

- Kulturministeriets Forskningsudvalg - medlem
- ERC projektet COMPLEX: The Degradation of Complex Modern Polymeric Objects in Heritage Collections: A System Dynamics Approach, University College London - medlem af advisory board
- EU-Portugal projektet PlasCO2 : Supercritical CO2 to clean PUR ether foam and PMMA, NOVA University, Lisbon - medlem af advisory board

Michelle Taube

- DTU DANFIX (3D imaging center) cultural heritage advisory board - medlem

Enhed for Samlinger

Samlingschef Bobo Magid

- SARA - medlem af Change Advisory Board

Rikke Ruhe

- Skagen Museum - medlem af bestyrelsen
- Landsforeningen til Bevaring af Foto og Film, forkortet LFF – medlem af bestyrelsen

Marie Martens

- Kulturværtdiudvalget - sagkyndig på området musikinstrumenter i Danmark.
- ICOM-CIMCIM, International Council of Museums – International Committee of Museums and Collections of Instruments and Music - medlem af hovedbestyrelsen
- Musikhistorisk Museum & Carl Claudius' Samlings Fond - sekretær for bestyrelsen

Ramus Voss

- Militærhistorisk kommission - medlem
- Søfartspuljen - medlem

Peter Toft

- Projektet Grønlandsregistranten på Arktisk Institut - medlem af advisory board

Jørgen Walseth

- Våbenhistorisk Selskab - medlem af præsidiet

ENHEDERNE OG DERES PROJEKTER

- Forsvarets Museumskommission - repræsentant for Nationalmuseet

Stine Schierup

- Saxo-instituttets aftagerpanel - medlem

FSB Stab

Kristiane Strætkværn

- ICOM - pokesperson for ICOM International Committees
- ICOM - medlem af ICWG; Working Group on the future of International Committees
- Udgravningen af Gjellestadskibet, UiO - medlem af den eksterne referencegruppe
- Ny understøtning af Vasaskibet - medlem af den eksterne referencegruppe
- BEVARV – den nationale bevaringsplan - projektleder

Thomas Grane

- Danish Journal of Archaeology - medlem af editorial board
- Forskningsprojektet "Under Pres" Museum Midtjylland, Moesgaard Museum og Horsens Museum - medlem af advisory board
- Forskningsprojektet "Iron Age Vindinge Roskilde Museum - medlem af advisory board

Afd. for Nationalmuseet København

Vicedirektør Anni Mogensen

- Slots- og kulturstyrelsen - medlem af museumsrådet
- Organisationen Danske Museer - medlem af bestyrelsen
- Sydvestjyske museer- medlem af bestyrelsen
- Kulturkvarteret- medlem af bestyrelsen

Afd. for Museer & Slotte

Vicedirektør Henriette Dudek Povlsen

- HistorieLab (i Jelling) - medlem af bestyrelsen
- Cruise Copenhagen - medlem af bestyrelsen

Peter Henningsen

- Frilandsmuseets Venner - medlem
- Ærø Museum - medlem af bestyrelsen

Martin Andersen

- Fulton Fonden - medlem af bestyrelsen

Morten Kvist Jensen

- Skibsbevaringsfonden - medlem af bestyrelsen

Morten Teilmann-Jørgensen

- Museum Kolding - medlem af bestyrelsen
- Den danske UNESCO Nationalkommission - medlem
- Nordisk Verdensarvsforening - medlem af bestyrelsen
- Vejle Ådal og Fjord - medlem af bestyrelsen
- Besøgscenter Nationalpark Mols Bjerger - medlem af advisory board

Erik Als

- Fonden Esrum Kloster og Møllegård - medlem af bestyrelsen

Afd. for Drift & Administration

Vicedirektør Palle Maurice Jepsen

- Kulturministeriets sikringsudvalg - næstformand
- Bjørklehns Fond - medlem af bestyrelsen
- Fuursø Møllestrøm I/S - medlem af bestyrelsen

5. Nationalmuseets publikationer

I dette kapitel er Nationalmuseets publikationer fra 2022 præsenteret samlet og ordnet efter enhed/afdeling. Alle enheder, hvis medarbejdere har publiceret, er medtaget. For hver enhed er publikationerne overordnet delt i Peer-reviewede publikationer og Øvrige publikationer. Herunder er publikationerne inddelt i følgende kategorier: Monografier/antologier, Artikler, Bogkapitler/bidrag til antologier (herunder også artikler i konferencepublikationer), Anmeldelser, Faglige rapporter og rådgivning. Publikationerne er ordnede alfabetisk efter forfatteren fra den pågældende enhed. For hver publikation er den pågældende enheds forfatter(e) markeret i fed og kapitæler. Hvis der er medforfattere fra andre af museets enheder, er disse markeret i almindelig skrift og kapitæler. Herved synliggøres samarbejder på tværs af Nationalmuseets enheder. I 2022 har der været 284 publikationer, hvoraf ?? publikationer har forfattere fra flere af museets enheder.

Oldtid, Middelalder og Renæssance

Peer reviewede publikationer

Monografier/antologier

MELBALLE BONDE, LINE. *Challenging the Romanesque: Reconsidering Approaches to the Rural Parish Church of Twelfth-Century Denmark.* MF Norwegian School of Theology, Religion and Society.

Bek-Pedersen, K., **BØNDING, SOPHIE**, Murphy, L. J., Warmind, M., & Nygaard, S. (red.). *The Wild Hunt for Numinous Knowledge: Perspectives on and from the Study of Pre-Christian Nordic Religions in Honour of Jens Peter Schjødt.* Religionsvidenskabeligt Tidsskrift Bind 74 <https://tidsskrift.dk/rvt/issue/view/9621>

NIELSEN, POUL OTTO, & Nielsen, F. O. S. *Limensgård. Houses from the Early, Middle and Late Neolithic on Bornholm.* Det Kgl. Nordiske Oldskriftselskab & Syddansk Universitetsforlag. Nordiske fortidsminde Bind 34

SARGENT NOYES, RUTH (red.). *Reassessing epistemic images in the early modern world.* Amsterdam University Press B.V. Scientiae Studies Bind 3 <https://doi.org/10.1515/9789048553532>

SARGENT NOYES, RUTH (red.). *The Noble Family of Pacai (Pacowie) of the Grand Duchy of Lithuania and the Lithuanian Baroque.* Special issue, Kaunas History Annals.

Artikler

GARDELA, LESZEK. Miniature Spears in the Viking Age: Small Symbols of Óðinn? *Religionsvidenskabeligt Tidsskrift*, 74, 397-430. <https://doi.org/10.7146/rt.v74i.132113>

GARDELA, LESZEK. Miniatures with Nine Studs: Interdisciplinary Explorations of a New Type of Viking Age Artefact. *Fornvaennen*, 117(1), 15-36. [http://raa.diva-portal.org/smash/record.jsf?dswid=1535&pid=diva2%3A1649926&c=](http://raa.diva-portal.org/smash/record.jsf?dswid=1535&pid=diva2%3A1649926&c=1&searchType=SIMPLE&language=en&query=%09+Miniatures+with+Nine+Studs&af=%5B%5D&aq=%5B%5B%5D%5D&aq2=%5B%5B%5D%5D&aqe=%5B%5D&noOfRows=50&sortOrder=author_sort_asc&sortOrder2=title_sort_asc&onlyFullText=false&sf=all)

[1&searchType=SIMPLE&language=en&query=%09+Miniatures+with+Nine+Studs&af=%5B%5D&aq=%5B%5B%5D%5D&aq2=%5B%5B%5D%5D&aqe=%5B%5D&noOfRows=50&sortOrder=author_sort_asc&sortOrder2=title_sort_asc&onlyFullText=false&sf=all](https://doi.org/10.7146/rt.v74i.132113)

GARDELA, LESZEK, PENTZ, PETER & Price, N. Revisiting the 'Valkyries': Armed Females in Viking Age Figurative Metalwork. *Current Swedish Archaeology*, 30(2022), 95-151. <https://doi.org/10.37718/CSA.2022.10>

Rasmussen, K. L., Milner, G. R., Delbey, T., Jensen, L. K. I., Witte, F., Rehren, T., **GRINDER-HANSEN, POUL** & **KJÆR, ULLA**. Release of lead from Renaissance lead-glazed ceramics from southern Denmark and northern Germany: implications from acetic acid etching experiments. *Heritage Science*, 10, [63]. <https://doi.org/10.1186/s40494-022-00703-8>

HORSNÆS, HELLE. Hedeby's største udmøntning i 1000-tallet. En stempelanalyse af typerne Hauberg Hardeknud 50 og Magnus 36. *Nordisk Numismatisk Unions Medlemsblad*, 2022(2), 37. https://numismatik.dk/wp-content/uploads/NUM_2022_02.pdf

KAUL, FLEMMING & Nielsen, F. O. A newsletter from the rocks: To place a fire -- now with Bornholm evidence. *Adoranten*, (2021), 127. https://www.rockartscandinavia.com/articles.php?article_id=168

Ladegaard-Pedersen, P., Frei, R., Frank, A. B., Saracino, M., Zorzin, R., Martinelli, N., **KAUL, FLEMMING**, Kristiansen, K., & FREI, KARIN M. Constraining a bioavailable strontium isotope baseline for Lake Garda region, Northern Italy: A multi-proxy approach. *Journal of Archaeological Science: Reports*, 41, 1-15. [103339]. <https://doi.org/10.1016/j.jasrep.2022.103339>

WALSH, MATTHEW, REITER, SAMANTHA, **KAUL, FLEMMING**, Frieman, C. J., & FREI, KARIN M. In the Company of Men: Alternative masculine gender identities in the Nordic Bronze Age. Re-interpre-

ting a same-sex double-grave from Karlstrup, Denmark. *Acta Archaeologica Lundensia. Series in 8*, 159-181. https://lup.lub.lu.se/search/files/124958056/web_version_konferensvolym_mindre.pdf

Wild, M., MORTENSEN, MORTEN FISCHER, Andreasen, N. H., Borup, P., Casati, C., Eriksen, B., Frost, L., Gregersen, K. M., Henriksen, M. B., Kanstrup, M., Olsen, J., Buck Pedersen, K., **PETERSEN, PETER VANG**, Ramskov, C., **SØRENSEN, LASSE**, Sørensen, M., & Wåhlin, S. (2022). Palaeolithic bone and antler artefacts from Lateglacial and Early Holocene Denmark: technology and dating. *Quartaer*, 67 (2020), 105-181. https://quartaer.obermaier-gesellschaft.de/pdfs/2020/2020_05_Wild.pdf

Ørsted Brandt, L., Taurozzi, A. J., Mackie, M., Sinding, M-H. S., Vieira, F. G., SCHMIDT, ANNE LISBETH, **RIMSTAD, CHARLOTTE**, Collins, M. J., & **MANNERING, ULLA**. Palaeoproteomics identifies beaver fur in Danish high-status Viking Age burials - direct evidence of fur trade. *PLoS One*, 17(7), 1-14. [e0270040]. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0270040>

SARGENT NOYES, RUTH. 'To see at Least in an Image the Semblance of a Friend...' Representing the Family of Pacowie Between Baroque Tuscany and Lithuania. *Kaunas History Annals*, 20, 161-175. <https://doi.org/10.7220/2335-8734.20.9>

Radway, R., Grusiecki, T., Born, R., Ivanič, S., **SARGENT NOYES, RUTH** & Pevny, O. (2022). Globalizing Early Modern Central and Eastern European Art. *Art East Central*, 2(2), 11-47. <https://doi.org/10.5817/AEC2022-2-2>

Bogkapitler/bidrag til antologier

ALBRIS, S. LAURINE & PIHL, ANDERS. Bornholms førkristne landskab og bebyggelse: Nogle ekstralingvistiske perspektiver på Danmarks Stednavne 10. I J. G. G. Jacobsen, & B. Eggert (red.), *Danmarks Stednavne 100 år: Jubilæumsskrift i anledning af hundredåret for udgivelsen af bind 1: Samsøs Stednavne* (Bind 1, s. 199-248). Museum Tusulanum. Navnestudier Bind 46 https://nors.ku.dk/english/research-files/stednavne/11_albris_pihl.pdf

Andersson Strand, E., **MANNERING, ULLA**, & Shamir, O. Sheep wool across Eurasia. I F. Zhao, & M-L. Nosch (red.), *Textiles and clothing along the silk roads* (s. 31-44). *UNESCO. Thematic Collection of the Cultural Exchanges along the Silk Roads Bind 1* <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000382993.locale=en>

Andersson Strand, E., **MANNERING, ULLA**, & Nosch, M-. Old Textiles – New Possibilities. Ten Years on. I K. Grömer, A. Ulanowska, I. Vanden Berghe, & M. Öhrman (red.), *Ancient Textile Production from an Interdisciplinary Perspective: Humanities and Natural Sciences Interwoven for our Understan-*

ding of Textiles (s. 19-35). Springer. https://doi.org/10.1007/978-3-030-92170-5_2

BØNDING, SOPHIE. Den mytebrugende Grundtvig: Fra nationsdannelser til fantasyuniverser. I L. K. Martinsen, & M. Harding (red.), *Den store mand: Nye fortællinger om Grundtvig* (s. 54-71). Gad.

GARDELA, LESZEK. Women and Swords in the Viking Age: An Interdisciplinary Study of an Archaeological and Textual Motif. I D. Savbörg (red.), *Crossing Disciplinary Boundaries in Studies of the Viking Age* (s. 127-164). Brepols Publishers.

GARDELA, LESZEK. Harald Bluetooth and the Western Slavs: Cultural Interactions in Light of Textual and Archaeological Sources. I G. Bartusik, R. Biskup, & J. Morawiec (red.), *Adam of Bremen's Gesta Hammaburgensis Pontificum. Origins, Reception and Significance* (s. 246-267). Routledge.

GARDELA, LESZEK. Skandinavere og slaver i vikerger-nes verden. En kort historie om kulturel interaktion = Scandinavians and Slavs in the Viking Age: A Short History of Cultural Interaction. I M. Ravn, & C. Lindblom (red.), *Magt og guld – Vikinger i øst = Power and Gold - Vikings in the East* (s. 78-97). Turbine.

GARDELA, LESZEK. Miano bestii: Zachodniosłowiańska figurka „konika” z duńskiejsk Wyspy Møn i jej analogie: Name of the Beast. Western Slavic "Horse" Figurine from Møn in Denmark and its Analogies. I *W świecie bogów, ludzi i zwierząt. Studia ofiarowane Profesorowi Leszkowi Pawłowi Ślupeckiemu: In the World of Gods, Humans and Animals. Studies Dedicated to Professor Leszek Paweł Ślupecki* (s. 357-384). Wydawnictwo Uniwersytetu Rzeszowskiego.

GRINDER-HANSEN, POUL. Alms Boxes and Charity: Giving to the Poor after the Lutheran Reformation in Denmark. I G. Strenge, & L. Kjaer (red.), *Gift-Giving and Materiality in Europe, 1300-1600 : Gifts as Objects* (s. 185-218). Bloomsbury Academic.

HORSNÆS, HELLE. Plinius om romersk møntvæsen. I J. Isager, & A. M. Nielsen (red.), *Guld, sølv og ædelsten i antikkens Rom: Bøgerne 33 og 37 af Naturhistorien* (s. 229-241). Syddansk Universitetsforlag. University of Southern Denmark Classical Studies Bind 28

IMER, LISBETH. Runic writing on Bornholm. I L. Kitzler Åhfeldt, & M. Källström (red.), *Det öppna och det fördolda: Runor i olika sociala miljöer från senvikingatid till efterreformatorisk tid* (s. 62-87). Riksantikvarieämbetets förlag. <https://www.diva-portal.org/smash/record.jsf?pid=diva2%3A1650393&dswid=-9690>

Jackson, R., **ARNEBORG, JETTE**, Dugmore, A. J., Harrison, R., Hartman, S., Madsen, C. K., Ogilvie, A. E. J., Simpson, I., Smiarowski, K., & McGovern, T. H. (2022). Success and Failure in the Norse North

Atlantic: Origins, Pathway Divergence, Extinction and Survival. I A. Izdebski, J. Haldon, & P. Filipkowski (red.), *Perspectives on Public Policy in Societal-Environmental Crises. Risk, Systems and Decisions* Springer. https://doi.org/DOI: 10.1007/978-3-030-94137-6_17

KAUL, FLEMMING. Middle Bronze Age Long-Distance Exchange: Amber, Early Glass and Guest Friendship, Xenia. I J. Ling, R. J. Chacon, & K. Kristiansen (red.), *Trade before civilization: Long distance exchange and the rise of social complexity* (s. 109-141). Cambridge University Press. <https://doi.org/10.1017/9781009086547.008>

KJÆR, ULLA & GRINDER-HANSEN, POUL. Churches as places of Worship, Cultural Heritage, and National Symbols: Centralism, Autonomy, and the Hybrid Nature of Church-State Relations in Denmark. I E. V. D. Hemel, O. Salemink, & I. Stengs (red.), *Managing Sacralities. Competing and Converging Claims of Religious Heritage: Explorations in Heritage Studies* (Bind 6, s. 69-89). Berghahn Books. Explorations in Heritage Studies Bind 6 <https://doi.org/10.3167/9781800736177>

NIELSEN, POUL OTTO, Nielsen, F. O. S., & SØRENSEN, LASSE. Cultivating the island: Challenges and achievements of early farming communities on the island of Bornholm and in Kuyavia, c. 3950-3300 cal BC. I M. Grygiel, & P. Obst (red.), *Walking among ancient trees: Studies in honour of Ryszard Grygiel and Peter Bogucki on the 45th anniversary of their research collaboration* (s. 391-407). Fundacja Badan Archeologicznych Imienia Profesora Konrada Jazdzewskiego Muzeum Archeologiczne i Etnograficzne w Lodzi. Wydawnictwo Fundacji Badan Archeologicznych Imienia Profesora Konrada Jazdzewskiego Bind 31

SARGENT NOYES, RUTH. 'Per Modum Compendii a Leonardo Damerio Leodiensi in Lucem Editum': Odo van Maelcote, Léonard Damery, the Astrolabium Aequinotiale, and the Parallaxic Print between Italy and the Southern Netherlands in the Age of Galileo. I R. Adam, R. De Marco, & M. Walsby (red.), *Books and Prints at the Heart of the Catholic Reformation in the Low Countries (16th-17th centuries)* (s. 101-130). Brill Academic Publishers, Incorporated. Library of the Written Word Series Bind 104 <https://doi.org/10.1163/9789004510159>

SARGENT NOYES, RUTH. (Re)moving Relics and Performing Gift Exchange between Early Modern Tuscany and Lithuania. I G. Stenga, & L. Kjær (red.), *Gift-Giving and Materiality in Europe, 1300-1600* (s. 103-131). Bloomsbury Academic.

SARGENT NOYES, RUTH. Self-fashioning at the crossroads of eighteenth-century Europe. Exploring spatial and temporal dimensions in elite portraits between Italy and Inflaty. I *Ideas and Materials: Cultural Hybridity of the Baltic and Other Regions. Proceedings of the Annual Doctoral Program*

Scientific Conference, Art Academy of Latvia, 2021

SARGENT NOYES, RUTH. 'Pittura filosofica': etching Galileo's sunspots and the discursive field of early modern epistemic images. I R. Noyes (red.), *Reassessing epistemic images in the early modern world* (s. 25-58). Amsterdam University Press B.V.. Scientiae Studies <https://doi.org/10.5117/9789463723350>

Øvrige publikationer

Monografier/antologier

ILSTED KRISTIANSEN, RIKKE, LINDHOLT, PIA K., BURMEISTER, DAVID & CHRISTENSEN, ANDERS C. *Danmarks Kirker : Svendborg Amt: Ulbølle Hundstrup Brahetrolleborg +Fleninge +Hågerup Krarup.* Syddansk Universitetsforlag. Danmarks Kirker Nr. 29-31 <http://danmarkskirker.natmus.dk/bogvaerket/seneste-udgivelser/svendborg-amt/haeft-29-31-ulboelle-hundstrup-brahetrolleborg-krarup/>

Lundt Hansen, A., Roland, N. & **IMER, LISBETH.** *Runer-nes verden.* Eudor.

WILLERSLEV, RANE, SØRENSEN, LASSE, DENGSSØ JESSEN, MADS & Mikkelsen, H. H. *En historie om mennesket: Homo Sapiens og meningen med tilværelsen.* Grønningen 1.

DENGSSØ JESSEN, MADS & BENDTSEN, MADS LOU (red.). *Gudme: Iron Age Settlement and Central Halls.* Oxbow Books. Pre-Christian Cult Sites Bind 1 <https://doi.org/10.2307/j.ctv3006z2h>

Artikler

HORSNÆS, HELLE. Borgerkrigsmønter fra Abels regeringstid. *Fund og Fortid*, (1/2022), 24-27.

ILSTED KRISTIANSEN, RIKKE, WANGSGAARD JÜRGENSEN, MARTIN & FAURHØJ OLSEN, BIRGITTE. Et genopdaget kalkmaleri fra 1576. *Skalk*, 2022(5), 14-17.

IMER, LISBETH. Runer og rumfart. *Maal & Maele*, 2022(3), 27-31.

KAUL, FLEMMING. Grundtvig i forhistoriens lys. *Kirke og Sogn, Vestervig og Agger Sogn*, 3.

KAUL, FLEMMING, Nielsen, B. H., & Lambertsen Hjortlund, G. Kulthuset i Hverrestrup Bakker. *Skalk*, 2022(6), 30-34.

KJÆR, ULLA. Fra en tjenestebolig i Prinsens Palæ i 1880'erne. *Historiske Meddelelser om København*, 2022, 52-97.

ANDERSSON MØLLER, VIBEKE, KJÆR, ULLA, Mogens A., M., & Janni Rosenberg, B. Med lov skal land bygges: Føljeton: BR18. *Arkitekten*, (6), 18-20.

LARSEN, MORTEN. Ajstrupmesteren. Et senmiddelalderligt trækærerværksted fra Vendsyssel. *Vendsys-*

sel Nu & Da, 2021-2022, 5-18.

MANNERING, ULLA & Andersson Strand, E. Vikingeskibets sejl – et gigantisk fælles projekt. *Skalk*, 6, 25-29.

MANNERING, ULLA, RIMSTAD, CHARLOTTE & BENDTSEN, MADS LOU. Vikingetidens mandsdragt rekonstrueret. *Fund & Fortid*, (1), 12-15.

MANNERING, ULLA & RIMSTAD, CHARLOTTE. Rekonstruktion af en mandsdragt fra vikingetiden. *Dragtjournalen*, 16(20), 10-24. <http://www.dragt.dk/assets/PDF-filer/Dragtjournalen-nr-20.pdf>

GRANE, THOMAS, Croix, S., **SØRENSEN, LASSE**, Iversen, R., Rose, H. A., & Kristiansen, M. S. Editorial. *Danish Journal of Archaeology*, 11. <https://doi.org/10.7146/dja.v11i.135183>

Bogkapitler/bidrag til antologier

Madsen, C. K., & **ARNEBORG, JETTE.** Historie - Nordboerne. I *Trap Danmark - Trap Grønland: Grønland* (Bind 36). *Trap Danmark* Bind 36

Bek-Pedersen, K., **BØNDING, SOPHIE**, Murphy, L. J., Nygaard, S., & Warmind, M. Foreword. I S. Bønding, K. Bek-Pedersen, L. J. Murphy, S. Nygaard, & M. Warmind (red.), *The Wild Hunt for Numinous Knowledge: Perspectives on and from the Study of Pre-Christian Nordic Religion in Honour of Jens Peter Schjødt*. Religionsvidenskabeligt Tidsskrift Bind 74 <https://10.7146/rt.v74i.132094>

GRINDER-HANSEN, POUL. Adelige almisser i renæssancen. I C. M. Smidt, B. Beck, M. A. Andersen, & M. K. Elkjær (red.), *Herregårdshistorie til Britta Andersen* (s. 228-243). Gammel Estrup Danmarks Herregårdsmuseum. Herregårdshistorie Bind 18 <https://tidsskrift.dk/herhist/issue/archive>

GRINDER-HANSEN, POUL. Festkultur i dansk renæssance. I D. L. Mahler, & E. Colding (red.), *FEST: Fejring, rus & ritualer* (s. 197-211). Gad.

KAUL, FLEMMING & Warmind, M. Fester med kedler i fortid og nutid. I D. Mahler, & E. Colding (red.), *FEST: Fejring, rus & ritualer* (s. 110-127). Gad.

KJÆR, ULLA. Herregårdsarkitekten som holdt af multebær. I C. M. Smidt, B. Beck, M. Aaberg Andersen, & M. K. Elkjær (red.), *Herregårdshistorie: Herregårdshistorie til Britta Andersen* (Bind 18, s. 98-113). Gammel Estrup Danmarks Herregårdsmuseum. <https://tidsskrift.dk/herhist/issue/archive>

KJÆR, ULLA. Nationalmuseets kirkekonsulentfunktion. I A. Lund (red.), *Kirkens rum: Kunsten, arkitekturen og den visuelle liturgi. Akademiraadets Udvalg for Kirkekunst* (s. 186-95). Lindhardt & Ringhof.

KJÆR, ULLA. Skal den grønne kulturarv bevares? I M. Fauerskov (red.), *Bevaringsværdige gravstedsstrukturer. Umistelig kulturarv på kirkegården: Udgivet af Foreningen for Kirkegårds kultur* (s. 7). Forenin-

gen for Kirkegårds kultur.

MANNERING, ULLA & RIMSTAD, CHARLOTTE. Fashioning the Viking Age. I K. Johansen (red.), *Nordic and World Braids and Bands: Proceedings of the Fifth International Conference on Braiding, Braids 2022, Svendborg, Denmark*. The Braid Society (s. 25-27). Johansen, Katia.

MANNERING, ULLA & RIMSTAD, CHARLOTTE. En højstatus genbrugsdragt fra vikingetiden. I T. Svendrup (red.), *Underholdning i antikken og middelalderen* (s. 75-94). Forlaget Ådalen.

MANNERING, ULLA & RIMSTAD, CHARLOTTE. The Danish prehistoric band and cord tradition. I K. Johansen (red.), *Nordic and World Braids and Bands: Proceedings of the Fifth International Conference on Braiding, Braids 2022, Svendborg, Denmark*. The Braid Society (s. 16-24). Johansen, Katia.

NIELSEN, POUL OTTO & Østergaard Sørensen, P. Gudme - an introduction. I M. D. Jessen, & M. L. Bendtsen (red.), *Gudme. Iron Age Settlement and Central Halls* (s. xi-xx). Oxbow Books. Pre-Christian Cult Sites Bind 1 <https://doi.org/10.2307/j.ctv3006z2h.4>

MÜTH-FREDERIKSEN, SILKE & Kissas, K. Archaic Sikyon: Settlement forms and development of a famous Greek centre of arts in its geomorphological environment. I R. Brancato (red.), *Schemata. La città oltre la forma: Per una nuova definizione dei paesaggi urbani e delle loro funzioni: e società nel Mediterraneo pre-classico. Età ar e società nel Mediterraneo pre-classico. Età arcaica* (s. 575-590). Quasar. Cronache di Archeologia Bind 2022

DENGSSØ JESSEN, MADS. Preface. I M. Dengssø Jessen, & M. L. Bendtsen (red.), *Gudme: Iron Age Settlement and Central Halls* (s. IX-X). Oxbow Books. Pre-Christian Cult Sites Bind 1 <https://doi.org/10.2307/j.ctv3006z2h.3>, <https://doi.org/10.2307/j.ctv3006z2h>

Anmeldelser

MANNERING, ULLA. 28th European Association of Archaeologists (EAA) Annual Meeting. *Archaeological Textiles Review*, 64, 166-168. <https://www.atnfriends.com/>

PEDERSEN, ANNE. Book review: Women & Weapons in the Viking World. Amazons of the North. By Leszek Gardęła. 22 x 29 cm. xvi + 184 pp, 21 colour pls and figs, 58 b&w pls and figs, 5 tables. Oxford & Philadelphia: Oxbow Books, 2021. *Medieval Archaeology*, 66(1), 193-194. <https://doi.org/10.1080/00766097.2022.2065071>

SARGENT NOYES, RUTH. Review of Sheila McTighe, Representing from Life in Seventeenth-century Italy, Amsterdam: Amsterdam University Press, 2020. *Seventeenth - Century News* (Online), 77-81. <https://oaktrust.library.tamu.edu/handle/1969.1/195986>

SARGENT NOYES, RUTH. Review of J. Vanessa Lyon. Figuring Faith and Female Power in the Art of Rubens, Amsterdam: Amsterdam University Press, 2020. *Seventeenth - Century News* (Online), 80(1-2), 71-76. <https://hdl.handle.net/1969.1/195979>

Faglige rapporter

DANGVARD PEDERSEN, DORTHE, ARNEBORG, JETTE, REIMER, FREDERIKKE & Dahl Olsen, R. KNK 4201. *Excavations at the cemetery at Gardar, Igaliku 2021*. Nationalmuseet.

Nyere Tid og Verdens Kulturer

Peer reviewede publikationer

Monografier/antologier

HASLUND HANSEN, ANNE & Sousa, R. *The Tomb of the Priests of Amun: Burial Assemblages at the National Museum of Denmark*. Brill. Culture and History of the Ancient Near East Bind 130 Gate of the Priests Bind 2

KIRKEGAARD, THOMAS HUSTED. *Tekla Griebel Wandall: 1866-1940*. Forlaget Multivers ApS. Danske Komponister Bind 12

Wilkinson, E. B. & **LUMSDEN, STEPHEN.** *Pottery from the University of California, Berkeley Excavations in the Area of the Mashki Gate (MG22), Nineveh, 1989-1990*. Archeopress. <https://doi.org/10.2307/j.ctv2v14cm7>

PETERSEN, MARTIN. *Hallyu: East Asian Popular Culture in a Transnational Perspective*. Syddansk Universitetsforlag. University of Southern Denmark Studies in History and Social Sciences Bind 630 East Asian Popular Culture in a Transnational Perspective : A National Museum of Denmark Collection Bind 2

PETERSEN, MARTIN. *Cosplay: East Asian Popular Culture in a Transnational Perspective*. Syddansk Universitetsforlag. University of Southern Denmark Studies in History and Social Sciences Bind 629 East Asian Popular Culture in a Transnational Perspective : A National Museum of Denmark Collection Bind 1

Villa, C., Jørkov, M. L. S., Koch Madsen, C., & **FOG JENSEN, JENS.** *3D Documentation of Stone Sites at Ilulissat, West Greenland*. Springer Nature Switzerland AG. Springer Series on Cultural Computing https://doi.org/10.1007/978-3-030-77028-0_7

HOLDGAARD, NANNA, Gram, N., & Hansen, L. E. (red.). *Teater og Publikum: I en tid med data, viden og publikumsudvikling*. Samfundslitteratur.

Artikler

FOG JENSEN, JENS & Gotfredsen, A-B. First people and

muskox hunting in northernmost Greenland. *Acta Borealia* (Online), 39(1), 24-52. <https://doi.org/10.1080/08003831.2022.2061763>

Kjær, K. H., Bjørk, A. A., Kjeldsen, K. K., Hansen, E. S., Andreassen, C. S., Siggaard-Andersen, M-L., Khan, S. A., Søndergaard, A. S., Colgan, W., Schomacker, A., Woodroffe, S., Funder, S., Rouillard, A., **FOG JENSEN, JENS & Larsen, N. K.** Glacier response to the Little Ice Age during the Neoglacial cooling in Greenland. *Earth - Science Reviews*, 227, 1-43. [103984]. <https://doi.org/10.1016/j.earscirev.2022.103984>

Seersholm, F. V., Harmsen, H. H., Gotfredsen, A. B., Madsen, C. K., **FOG JENSEN, JENS**, HOLLESEN, JØRGEN, Meldgaard, M., Bunce, M., & Hansen, A. J. Ancient DNA provides insights into 4,000 years of resource economy across Greenland. *Nature Human Behaviour*. <https://doi.org/10.1038/s41562-022-01454-z>

GABRIEL, MILLE, Mandrup Bach, K., Høj Johnsen, U., Nielsen, V., & Schou Pallesen, C. M. Nye roller for gamle ting: Etnografiens samtidsrelevans i en verden i forandring. *Jordens Folk*, 57(2), 2-10. [1]. <https://tidsskrift.dk/jf/issue/archive>

HASLUND HANSEN, ANNE, ANDERSSON MØLLER, VIBEKE & Belamaric, J. Knud Haastrup og Dubrovnik: Dansk byplanlægning og den kroatiske forbindelse. *Architectura*, 44, 7-47.

HOLDGAARD, NANNA & BORITZ, METTE. Power to the Children? Understanding Children's Participation in the Year of the Children via the National Museum in Copenhagen. *Nordisk Kulturpolitisk Tidsskrift*, 25(3), 218-233. <https://doi.org/10.18261/nkt.25.3.5>

Gunn, S., Butler, R., de Block, G., **HØGHØJ, MIKKEL & THELLE, MIKKEL.** Cities, infrastructure and the making of modern citizenship: the view from north-west Europe since c. 1870. *Urban History*, 1-19. <https://doi.org/10.1017/S0963926821000882>

KIRKEGAARD, THOMAS HUSTED. Schenker (not) in Scandinavia. *Danish Musicology Online*, 2022(Special issue), 18-45. http://www.danish-musicologyonline.dk/arkiv/arkiv_dmo/dmo_saer Nummer_2022/dmo_saer Nummer_2022_european_music_analysis_02.pdf

KIRKEGAARD, THOMAS HUSTED. Exhibiting the Unheard(-of): Cultural Memory, Cultural Oblivion, and Women Composers. *Seismograf/DMT*, (Seismograf Peer: Sounding Women's Work II), [19743]. <https://doi.org/10.48233/SEISMOGRAF2802>

LUND, JOHN. Drawings and Watercolours made by Frederik Scholten in Revolutionary Greece, 1824-1829. *Proceedings of the Danish Institute of Athens*, 10, 311-327. <https://tidsskrift.dk/pdia/issue/archive>

Moen, M., & **WALSH, MATTHEW.** Under the skin: reimagining perceptions of personhood, value and

sacrifice with Norwegian bog skeletons. *European Journal of Archaeology*, 25(4), 483-503. <https://doi.org/10.1017/eea.2021.65>

Prentiss, A. M., **WALSH, MATTHEW**, Gjesfjeld, E., Denis, M., & Foor, T. A. Cultural Macroevolution in the Middle to Late Holocene Arctic of East Siberia and North America. *Journal of Anthropological Archaeology*, 65(March), [101388]. <https://doi.org/10.1016/j.jaa.2021.101388>

WALSH, MATTHEW, REITER, SAMANTHA, KAUL, FLEMMING, Frieman, C. J., & FREI, KARIN M. In the Company of Men: Alternative masculine gender identities in the Nordic Bronze Age. Re-interpreting a same-sex double-grave from Karlstrup, Denmark. *Acta Archaeologica Lundensia. Series in 8*, 159-181. https://lup.lub.lu.se/search/files/124958056/web_version_konferensvolym_mindre.pdf

Bogkapitler/bidrag til antologier

GABRIEL, MILLE. I Mexico fester man med de døde. I D. Mahler, & E. Colding (red.), *FEST: Fejring, rus & ritualer* (s. 146-165). Gad.

GRØNNOW, BJARNE. Foreword. I P. Dawes (red.), *Expedition Relicts from, High Arctic Greenland: Eight decades of exploration history told through 102 objects* (s. 14-15). Museum Tusculanum.

HASLUND HANSEN, ANNE. Les concepts du passé et l'expédition royale danoise en Arabie (1761-1767). I C. Guichard, & S. V. Damme (red.), *Les Antiquités dépaysées: Histoire globale de la culture antique au siècle des Lumières* (s. 175-202). Liverpool University Press. Oxford University Studies in the Enlightenment

HOLDGAARD, NANNA & Tosca, S. "Man kan da ikke se en teaterforestilling på sin computer". I N. Holdgaard, N. Gram, & L. E. Hansen (red.), *Teater og Publikum: I en tid med data, viden og publikumsudvikling* (s. 127-143). Samfundslitteratur.

LUND, JOHN. A Comparative study of the Rhodian and Knidian fabricants in the 2nd century BC. I A. P. Medvedev (red.), «ОТ КАВКАЗА ДО ДУНАЯ»: СЕВЕРНОЕ ПРИЧЕРНОМОРЬЕ В АНТИЧНУЮ ЭПОХУ: Сборник научных трудов к 70-летию профессора Сергея Юрьевича Монахова (s. 316-325). Amirit. https://www.sgu.ru/sites/default/files/textdocsfiles/2022/09/01/from_the_caucasus_to_the_danube.pdf

LUND, JOHN. Cypriot connectivity from the Late Classical to the Roman periods. A diachronic perspective. I G. Bourogiannis (red.), *Beyond Cyprus: Investigating Cypriot Connectivity in the Mediterranean from the Late Bronze Age to the End of the Classical Period* (s. 553-563). National and Kapodistrian University of Athens. *Aura Supplement Bind 9* <http://epub.lib.uoa.gr/index.php/aura/issue/>

[view/156](#)

LUND, JOHN. The Formative History of the Lagynos: Some Suggestion. I L. Rembart, & A. Waldner (red.), *Manufacturers and Markets: The Contributions of Hellenistic Pottery to Economies Large and Small Proceedings of the 4th Conference of IARPotHP, Athens, November 2019, 11th-14th* (s. 255-262). Phoibos Verlag.

LUND, JOHN & Lawall, M. L. Roman amphora studies in Cyprus: an overview. I A. Kaldeli (red.), *Amphorae from the Eastern Mediterranean and Beyond: Production and Distribution from the Early to the Late Roman Period* (s. 1-11). Astrom Editions. SIMA PB Bind 191 Studies in Mediterranean archaeology and literature

Gullbekk, S. H., **WALSH, MATTHEW** & Moen, M. Cash on legs – Cattle as currency and pecuniary sacrifices. I G. Ween, M. Lundblad, & Å. Steinsholm (red.), *Control: Attempting to Tame the World* (s. 205-209). Pax.

Øvrige publikationer

Monografier/antologier

Riegels Melchior, M., **VENBORG PEDERSEN, MIKKEL** & Vogt, L. (red.). *Moden i Danmark gennem 400 år: 1660-1900: Status - Luksus - Velklædt*. Gad.

MAHLER, DITLEV & Colding, E. (red.), *FEST: Fejring, rus & ritualer*. Gad

Artikler

ANDERSSON MØLLER, VIBEKE, KJÆR, ULLA, Mogens A., M., & Janni Rosenberg, B. Med lov skal land bygges: Føljeton: BR18. *Arkitekten*, (6), 18-20.

ANDERSSON MØLLER, VIBEKE. 60'er-byggeriet er meget bedre end sit rygte: Politiken Kronik. *Politiken*, Sektion (2) Kultur, 5. [e909b28f].

CHRISTENSEN, JENS OLE & Baun Senholt, C. Er vi på vej mod en ny koldkrig? Hjemmeværnsmagasinet. *Tidsskrift for Hjemmeværnet*, 2022, 14 - 18.

GRØNNOW, BJARNE. Efterlysning: Kan du hjælpe Nationalmuseet. *Tidsskriftet Grønland*, 70(2) / Juni 2022, 76-77.

ALBERTSEN, INGA PAULSEN, TOLSTRUP, ANDREAS, PEDERSEN, KATRINE BERG, DAHL, NANNA AMALIE, RANMAR, ULLA HAHN, STEENSTRUP, JOHANNE & **HOLDGAARD, NANNA**. "Giv mig en oplevelse, og jeg glemmer det aldrig". *MiD Magasin*, (44), 18-19.

KIRKEGAARD, THOMAS HUSTED. Musikvidenskabelige identitetskriser. *Aarhus Universitet*. <https://cc.au.dk/musikvidenskabs-historier/erindringer-om-studiet/2010erne/thomas-h-kirkegaard>

KIRKEGAARD, THOMAS HUSTED & Vad, M. Introduction: European Music Analysis and the Politics of Identity. *Danish Musicology Online*, 2022(Special

issue), 3-17. http://www.danishmusicologyonline.dk/arkiv/arkiv_dmo/dmo_saernummer_2022/dmo_saernummer_2022_european_music_analysis_01.pdf

KIRKEGAARD, THOMAS HUSTED & Vad, M. (red.) (2022). European Music Analysis and the Politics of Identity (special issue of Danish Musicology Online). *Danish Musicology Online*, 2022(Special Issue). http://www.danishmusicologyonline.dk/arkiv/arkiv_dmo/dmo_saernummer_2022/Dansk_Musikforskning_Online_Saernummer_2022_European_Music_Analysis.pdf

LUND JENSEN, EJNAR. Grønlands kamp for ligestilling - eller den røde tråd fra koloni til selvstændig nation. *Tidsskriftet Grønland*, 70(2), 62-75.

MÜTH-FREDERIKSEN, SILKE, Kissas, K., Giannakopoulos, G., Hayward, C., Ierardi, M., Kristensen, N. M., Spyraanti, Z., & Tsirtsis, K. Old Sikyon 2018-19: Preliminary Report on the Excavations and Accompanying Research. *The Danish Institute at Athens. Proceedings*, 10, 243-275. <https://tidsskrift.dk/pdia/issue/archive>

WALSH, MATTHEW & REITER, SAMANTHA. Letter from the Editors. *TEA - The European Archaeologist*, (71 Winter), 2-3. https://www.e-a-a.org/AAA/Publications/TEA/TEA_71/AAA/Navigation_Publications/TEA_71.aspx?hkey=e0558272-3506-47dc-83e5-475e661be0a1

REITER, SAMANTHA & WALSH, MATTHEW. Letter from the Editors. *TEA - The European Archaeologist*, (72 Winter). https://www.e-a-a.org/AAA/Publications/Tea/Tea_72/AAA/Navigation_Publications/Tea_72.aspx

WALSH, MATTHEW & REITER, SAMANTHA. Letter from Editors. *TEA - The European Archaeologist*, (73), 2-3. https://www.e-a-a.org/AAA/Publications/TEA/TEA_73/AAA/Navigation_Publications/TEA_73.aspx

Bogkapitler/bidrag til antologier

CHRISTENSEN, JENS OLE. Hjemmeværn, Vendsyssel og Vandstedgaard. Hjemmeværnsgaarden og Hjemmeværnet 1947-2022. I *Det vigtige er ikke, hvem vi kæmper imod, men hvad vi kæmper for: Tanker og refleksioner i anledning af 75-året for stiftelsen af 'Den Selvejende Fond Hjemmeværnsgaarden Vandstedgaard'* (s. 15-39). Den Selvejende Fond Hjemmeværnsgaarden Vandstedgaard.

FOG JENSEN, JENS. Kulturlandskaberne. I *Trap Danmark - Trap Grønland: Grønland* (6 udg., Bind 36, s. 52-53). Trap Danmark.

HASLUND HANSEN, ANNE. Carsten Niebuhr og Den Arabiske Rejse 1761-1767. I B. Harvig (red.), *Den Yderste Grænse: Vilde pionerer, opdagelsesrejsende og ekspeditioner* (s. 212-213). Gad.

HASLUND HANSEN, ANNE. Forord. I Thorkild Hansen: *Det Lykkelige Arabien: en dansk ekspedition 1761-67* (7 udg., s. 7-17). Gyldendal.

KIRKEGAARD, THOMAS HUSTED. Tekla Griebel Wandall (Den Store Danske). I S. C. Steensen (red.), *Den Store Danske / lex.dk* Lex.dk. https://denstoredanske.lex.dk/Tekla_Griebel_Wandall

LUND, JOHN. Den omvendte verden. I D. L. Mahler, & E. Colding (red.), *FEST: Fejring, rus & ritualer* (s. 63-67). Gad.

LUND, JOHN. Til fest med Dionysos. I D. L. Mahler, & E. Colding (red.), *FEST: Fejring, rus & ritualer* (s. 81-91). Gad.

OKHOTINA LIND, NATALIA. Роль пиеетистов в христианизации Камчатки. I *Aus Sibirien - 2021: Научно-информационный сборник* (s. 104).

OKHOTINA LIND, NATALIA. Приветствие научно-практической конференции «Стеллеровские чтения». I *Aus Sibirien - 2021. : Научно-информационный сборник.* (s. 8).

PEDERSEN, CHRISTIAN SUNE. Maskeradefesten. I D. Mahler, & E. Colding (red.), *FEST : Fejring, rus & ritualer* (s. 53-61). Gad.

PEDERSEN, CHRISTIAN SUNE. Forord. I D. L. Mahler, & E. Colding (red.), *FEST: Fejring, rus & ritualer* (s. 7). Gad.

VENBORG PEDERSEN, MIKKEL. Om gentlemanidealet omkring 1900. *Dragtjournalen*, 16(20), 3-9. <http://www.dragt.dk/assets/PDF-filer/Dragtjournalen-nr-20.pdf>

VENBORG PEDERSEN, MIKKEL & Riegels Melchior, M. Forord. I M. V. Pedersen, M. R. Melchior, & L. Vogt (red.), *Moden i Danmark gennem 400 år: 1660-1900 : Status - Luksus - Velklædt* (Bind 1, s. 6-7). Gad.

VENBORG PEDERSEN, MIKKEL & Riegels Melchior, M. Indledning. I M. V. Pedersen, M. R. Melchior, & L. Vogt (red.), *Moden i Danmark gennem 400 år: 1660-1900 : Status - Luksus - Velklædt* (Bind 1, s. 8-17). Gad.

VENBORG PEDERSEN, MIKKEL & Melchior, M. R. Epilog. I M. V. Pedersen, M. R. Melchior, & L. Vogt (red.), *Moden i Danmark gennem 400 år: 1900-2020 : Chik, Smart, Moderne* (Bind 2, s. 214-220). Gad.

VENBORG PEDERSEN, MIKKEL. Standsmæssig klædt: Herskabstøj fra 1770-1780'erne. I C. M. Smidt, B. Beck, M. Aaberg Andersen, & M. K. Elkjær (red.), *Herregårdshistorier : Til Britta Andersen* (Bind 18, s. 279-288). Gammel Estrup Danmarks Herregårdsmuseum. Herregårdshistorie Bind 18 <https://tidsskrift.dk/herhist/issue/archive>

Anmeldelser

MÜTH-FREDERIKSEN, SILKE. Anmeldelse af A. M. Theocharaki, *The Ancient Circuit Walls of Athens*.

Berlin/Boston: Walter de Gruyter 2020. *Gnomon*, 94(2022), 449-457.

VENBORG PEDERSEN, MIKKEL. Anmeldelse af: Emma Severinsson og Philip Warkander (eds.): Modevetenskap. Perspektiv på mode, stil och estetik. *Ethnologia Scandinavica*, 52, 286-287.

Faglige rapporter

FOG JENSEN, JENS, APPELT, MARTIN, GRØNNOW, BJARNE, Harmsen, H., TOFT, PETER A., Larsen, F. F., Olsen, A., Sørensen, M., Desjardins, S., Kanutsen, J., Gotfredsen, A. B., Pedersen, N. B., MATTHIESEN, HENNING, Myrup, M., GREGORY, DAVID, VOSS, RASMUS, **PEDERSEN, CHRISTIAN SUNE & KRÜGER, SASCHA.** *Field Report 2021: WP 3.4: Dynamic Glocal Networks.*

Myrvoll, A. K., Jensen, B., Nyvang, C., Holmstrøm Kjellberg, J., Kjær, L., Schütze, L. M., **PEDERSEN, LYKKE L.,** K. Mogensen, M., & Clausen, R. En undersøgelse af danske kulturarvsinstitutioners dokumentation af coronakrisen: *Rapport af arbejdsgruppe nedsat af Privatarkivudvalget 2021*. Privatarkivudvalget.

Harmsen, H., Dagmar, H., Buschman, V. Q., & **FOG JENSEN, JENS.** *Vulnerability assessment of selected key sites in Aasivissuit – Nipisat UNESCO World Heritage Area, West Greenland. Nipisat, Arajutsisut, Innap nuua & Itinnerup Tupersuai.*

FOG JENSEN, JENS & APPELT, MARTIN. WP 3.4: Dynamic Glocal Networks: – Settlement, Trade and Exchange in West Greenland. I B. Grønnow (red.), *ACTIVATING ARCTIC HERITAGE EXPLORING UNESCO WORLD HERITAGE IN GREENLAND ANNUAL REPORT 2021* The National Museum of Denmark.

Miljøarkæologi og Materialeforskning

Peer reviewede publikationer

Artikler

Out, W. A., Hänninen, K., **BAITTINGER, CLAUDIA** & Vermeeren, C. Woodland management at the Swedish middle Neolithic site of Alvastra? A new perspective. *Vegetation History and Archaeobotany*. <https://doi.org/10.1007/s00334-022-00869-y>

Ljungqvist, F. C., Seim, A., Tegel, W., Krusic, P. J., **BAITTINGER, CLAUDIA,** Belingard, C., Bernabei, M., **BONDE, NIELS,** Borghaerts, P., Couturier, Y., Crone, A., van Daalen, S., Daly, A. Doeve, P., Domínguez-Delmás, M., Edouard, J.-L., Frank, T., Ginzler, C., Grabner, M., Gschwind, F. M., Haneca, K., Hansson, A., Herzig, F., Heussner, K.-U., Hofmann, J., Houbrechts, D., Kaczka, R. J., Kolář, T., and Kontic, R., Kyncl, T., Labbas, V., Lagerås, P., Le Digol, Y., Le Roy, M., Leuschner, Hanns H., Linderson, H., Ludlow, F.,

Marais, A., Mills, C. M., Neyses-Eiden, M., Nicolussi, K., Perrault, C., Pfeifer, K., Rybníček, M., Rzepecki, A., Schmidhalter, M., Seifert, M., Shindo, L., Spyt, B., Susperregi, J., Svarva, H. L., Thun, T., Walder, F., Ważny, T., Werthe, E., Westphal, T., Wilson, R. and Büntgen, Ulf (2022). Regional Patterns of Late Medieval and Early Modern European Building Activity Revealed by Felling Dates. *Frontiers in Ecology and Evolution*, 9. <https://doi.org/10.3389/fevo.2021.825751>

Daly, C., Fatorić, S., Carmichael, B., Pittungnapoo, W., Adetunji, O., **HOLLESEN, JØRGEN,** Nakhaei, M., & Diaz, A. H. Climate change adaptation policy and planning for cultural heritage in low- and middle-income countries. *Antiquity*, 96(390), 1427-1442. <https://doi.org/10.15184/aqy.2022.114>

Earle, T., Olsen, A-L. H., Eriksen, B. V., **HENRIKSEN, PETER STEEN & Kristensen, I. K.** Everyday Life at Bjerre Site 7, a Late Bronze Age House in Thy, Denmark. *European Journal of Archaeology*, 25(3), 1-24. <https://doi.org/10.1017/ea.2021.63>

Frank, A. B., Frei, R., Kristiansen, K., & **FREI, KARIN M.** A multi-proxy, bioavailable strontium isotope baseline for southern Almería, Spain: Using modern environmental samples to constrain the isotopic range of bioavailable strontium. *Applied Geochemistry*, 144, 1-14. [105405]. <https://doi.org/10.1016/j.apgeochem.2022.105405>

Frei, R., Frank, A. B., & **FREI, KARIN M.** The proper choice of proxies for relevant strontium isotope baselines used for provenance and mobility studies in glaciated terranes – Important messages from Denmark. *Science of the Total Environment*, 821, 1-13. [153394]. <https://doi.org/10.1016/j.scitotenv.2022.153394>

Sabatini, S., **FREI, KARIN M.,** De Grossi Mazzorin, J., Cardarelli, A., Pellacani, G., & Frei, R. Investigating sheep mobility at Montale, Italy, through strontium isotope analyses. *Journal of Archaeological Science: Reports*, 41, 1-12. <https://doi.org/10.1016/j.jasrep.2021.103298>

Ladegaard-Pedersen, P., Frei, R., Frank, A. B., Sarcino, M., Zorzin, R., Martinelli, N., KAUL, FLEMMING, Kristiansen, K., & **FREI, KARIN M.** Constraining a bioavailable strontium isotope baseline for Lake Garda region, Northern Italy: A multi-proxy approach. *Journal of Archaeological Science: Reports*, 41, 1-15. [103339]. <https://doi.org/10.1016/j.jasrep.2022.103339>

REITER, SAMANTHA & FREI, KARIN M. The Ølby Woman. *The New Historia*. <https://thenewhistoria.org/schema/the-olby-woman/>

GREGORY, DAVID, Dawson, T., Elkin, D., Tilburg, H. V., Underwood, C., Richards, V., Viduka, A., Westley, K., Wright, J., & **HOLLESEN, JØRGEN.** Of time and tide: the complex impacts of climate change on coastal and underwater cultural heritage. *Antiquity*,

- 96(390), 1396-1411. <https://doi.org/10.15184/aqy.2022.115>
- Perucchini, E., Glatz, C., Heimvik, S. G., Bendrey, R., **HALD, METTE MARIE**, Del Bravo, F., Sameen, S. M., & Toney, J. Revealing invisible stews: new results of organic residue analyses of Beveled Rim Bowls from the Late Chalcolithic site of Shakhi Kora, Kurdistan Region of Iraq. *Journal of Archaeological Science: Reports*. <https://doi.org/10.1016/j.jasrep.2022.103730>
- HOLLESEN, JØRGEN**. Climate change and the loss of archaeological sites and landscapes: a global perspective. *Antiquity*, 96(390), 1382-1395. <https://doi.org/10.15184/aqy.2022.113>
- Seersholm, F. V., Harmsen, H. H., Gotfredsen, A. B., Madsen, C. K., FOG JENSEN, JENS, **HOLLESEN, JØRGEN**, Meldgaard, M., Bunce, M., & Hansen, A. J. Ancient DNA provides insights into 4,000 years of resource economy across Greenland. *Nature Human Behaviour*. <https://doi.org/10.1038/s41562-022-01454-z>
- Prendin, A. L., Normand, S., Carrer, M., Pedersen, N. B., **MATTHIESEN, HENNING**, Westergaard-Nielsen, A., Elberling, B., Treier, U. A., & **HOLLESEN, JØRGEN**. Influences of summer warming and nutrient availability on *Salix glauca* L. growth in Greenland along an ice to sea gradient. *Scientific Reports*, (12), 1-12. [3077]. <https://doi.org/10.1038/s41598-022-05322-8>
- MATTHIESEN, HENNING**, Brunning, R., Carmichael, B., & **HOLLESEN, JØRGEN**. Wetland archaeology and the impact of climate change. *Antiquity*, 96(390), 1412-1426. <https://doi.org/10.15184/aqy.2022.112>
- Andersen, S. H., & **MORTENSEN, MORTEN FISCHER**. Maglemosekøller af urokseknogler. *Aarboeger for Nordisk Oldkyndighed og Historie*, 2018, 7-16.
- Ulriksen, J., **MORTENSEN, MORTEN FISCHER, JESSEN, CATHERINE, HENRIKSEN, PETER STEEN**, Sindbæk, S. M., Christiansen, A. V., Pedersen, J. B., & Kristiansen, S. M. Non-destructive 3D prospection at the Viking Age fortress Borgring, Denmark. *Journal of Archaeological Science: Reports*, 42(April), [103351]. <https://doi.org/10.1016/j.jasrep.2022.103351>
- Wild, M., **MORTENSEN, MORTEN FISCHER**, Andreasen, N. H., Borup, P., Casati, C., Eriksen, B., Frost, L., Gregersen, K. M., Henriksen, M. B., Kanstrup, M., Olsen, J., Buck Pedersen, K., **PETERSEN, PETER VANG**, Ramskov, C., **SØRENSEN, LASSE**, Sørensen, M., & Wåhlin, S. (2022). Palaeolithic bone and antler artefacts from Lateglacial and Early Holocene Denmark: technology and dating. *Quartaer*, 67 (2020), 105-181. https://quartaer.obermaier-gesellschaft.de/pdfs/2020/2020_05_Wild.pdf
- Kosore, C. M., Ojwang, L., Maghanga, J., Kamau, J., Shilla, D., Everaert, G., Khan, F. R., & **SHASHOUA**, **YVONNE**. Microplastics in Kenya's marine nearshore surface waters: Current status. *Marine Pollution Bulletin*, 179(113710), [113710]. <https://doi.org/DOI:10.1016/j.marpolbul.2022.113710>
- Nchimbi, A. A., Kosore, C. M., Oduor, N., Shilla, D. J., **SHASHOUA, YVONNE**, Khan, F. R., & Shilla, D. Microplastics in Marine Nearshore Surface Waters of Dar es Salaam and Zanzibar, East Africa. *Bulletin of Environmental Contamination and Toxicology*, 109, 1037-1042. <https://doi.org/10.1007/s00128-022-03620-5>
- Nchimbi, A. A., Shilla, D., Kosore, C. M., Shilla, D. J., **SHASHOUA, YVONNE** & Khan, F. R. Microplastics in marine beach and seabed sediments along the coasts of Dar es Salaam and Zanzibar in Tanzania. *Marine Pollution Bulletin*, 185(Part A), [114305]. <https://doi.org/10.1016/j.marpolbul.2022.114305>
- Rasmussen, T. V., Hansen, T. K., **SHASHOUA, YVONNE**, Ottosen, L., Pedersen, L. G., Nielsen, J. K., & Steenstrup, F. R. Performance of Polyethylene Vapor Barrier Systems in Temperate Climates. *Buildings*, 12(1768). <https://doi.org/10.3390/buildings12101768>
- SHASHOUA, YVONNE, PEYDAEI, ASAL, MORTENSEN, MARTIN N., KANSTRUP, ANDERS & GREGORY, DAVID**. Real time degradation studies on polyurethane household sponges in Danish weather and marine environments. *Marine Pollution Bulletin*, 184, [114128]. <https://doi.org/10.1016/j.marpolbul.2022.114128>
- SHASHOUA, YVONNE & KANSTRUP, ANDERS**. Overblik over viden om nedbrydning af plastikaffaldstyper i den danske natur. *Plastikviden.dk*. <https://plastikviden.dk/media/234510/overblik-over-viden-om-nedbrydning-af-plastikaffaldstyper-i-den-danske-natur.pdf>
- TRAKADAS, ATHENA & Karra, A.** Coastal landscapes, environmental change, and maritime cultural heritage resources in Morocco: the case study of Essaouira. *Journal of Maritime Archaeology*, 17(3). <https://doi.org/10.1007/s11457-022-09334-3>
- WALSH, MATTHEW, **REITER, SAMANTHA, KAUL, FLEMMING, Frieman, C. J., & FREI, KARIN M.** In the Company of Men: Alternative masculine gender identities in the Nordic Bronze Age. Re-interpreting a same-sex double-grave from Karlstrup, Denmark. *Acta Archaeologica Lundensia. Series in 8*, 159-181. https://lup.lub.lu.se/search/files/124958056/web_version_konferensvolym_mindre.pdf

Bogkapitler/bidrag til antologier

- FREI, KARIN M.** Hvem var de? Antropologiske studier og strontiumisotopanalyser af skeletter fra Skt. Gertruds Kapel i Køge. I A. M. Kjærgård (red.), *Skt. Gertruds Kapel i Køge: - en mild stiftelse fra Danmarks middelalder* (s. 91-119). Museum Sydøstdan-

mark/Forlaget Museerne.dk.

MATTHIESEN, HENNING, FRYDENDAHL, JACOB, Andersen, L. B., Carré, C., Dillmann, P., Neff, D., & Wiinblad, Trine. Natural conservation of archaeological iron. I Proceedings of the Interim Meeting of the ICOM-CC Metals Working Group September 5-9, 2022 Helsinki, Finland (s. 16-24). ICOM-CC Publications Online. <https://www.icom-cc-publications-online.org/5086/Natural-Conservation-of-Archaeological-Iron>

Øvrige publikationer

Artikler

- ERIKSEN, ANNE MARIE & GREGORY, DAVID.** 300 år gamle velbevarede vrage fundet i Østersøen. Nationalmuseet. <http://aktuelbevaring.natmus.dk/300-aar-gamle-velbevarede-vrage-fundet-i-oestersoen.html>
- FRYDENDAHL, JACOB, MATTHIESEN, HENNING & Grundvad, L.** Bevaring imod alle odds. *Skalk*, 2022(6), 3-7.
- HALD, METTE MARIE, JESSEN, CATHERINE, HENRIKSEN, PETER STEEN & Ulriksen, J.** Kunne man sejle til Borgring? *Skalk*, 2022(2), 20-23.
- HALD, METTE MARIE.** The Backfill: Happiest Archaeologist of All Time. *Journal of Urban Archaeology*, 6, 143. <https://doi.org/10.1484/J.UJA.5.132191>
- KLENZ LARSEN, POUL.** Salte i murværk: Byggeteknisk erfaringblad (21) 22 04 22. BYG-ERFA. <https://byg-erfa.dk/salte-murvaerk>
- MORTENSEN, MORTEN FISCHER,** Nielsen, S., Sindbæk, S. M., Christensen, J., & Ulriksen, J. Tørv og tømmer. *Skalk*, 1, 3-9.
- Sørensen, M., Buck Pedersen, K., & **MORTENSEN, MORTEN FISCHER.** De arkæologiske strategier - Ældre Stenalder: Lokalisering og forundersøgelser. *Slots- og Kulturstyrelsen*. <https://silks.dk/omraader/kulturarv/arkaeologi/arkaeologiske-strategier/arkaeologisk-metode-og-problemstillinger>
- REITER, SAMANTHA.** Newsflash from Hungary: Exhibition curators' work made impossible, profound last-minute changes in exhibition content. *TEA - The European Archaeologist*, (71 Winter), 18-19. https://www.e-a-a.org/EAA/Publications/Tea/TEA_71/Newsflash/EAA/Navigation_Publications/Tea_71_content/Newsflash.aspx#71_hungary
- REITER, SAMANTHA.** Commercial Archaeology: Where the grass turves are always greener? *TEA - The European Archaeologist*, (73 Summer). https://www.e-a-a.org/EAA/Publications/Tea/Tea_73/Commercial_archaeology/EAA/Navigation_Publications/Tea_73_content/Commerical_archaeology.aspx

WALSH, MATTHEW & REITER, SAMANTHA. Letter from the Editors. *TEA - The European Archaeologist*, (71 Winter), 2-3. https://www.e-a-a.org/EAA/Publications/TEA/TEA_71/EAA/Navigation_Publications/TEA_71.aspx?hkey=e0558272-3506-47dc-83e5-475e661be0a1

REITER, SAMANTHA & WALSH, MATTHEW. Letter from the Editors. *TEA - The European Archaeologist*, (72 Winter). https://www.e-a-a.org/EAA/Publications/Tea/Tea_72/EAA/Navigation_Publications/Tea_72.aspx

WALSH, MATTHEW & REITER, SAMANTHA. Letter from Editors. *TEA - The European Archaeologist*, (73), 2-3. https://www.e-a-a.org/EAA/Publications/TEA/TEA_73/EAA/Navigation_Publications/TEA_73.aspx

REITER, SAMANTHA & FREI, KARIN M. Innovative Methods: Unexpected Stories of Bronze Age Female Mobility, Leadership, and Global Networks. *The New Historia*. <https://thenewhistoria.org/pattern/innovative-methods/>

TRAKADAS, ATHENA. The Cultural Heritage Framework Programme: Ensuring a Place for Cultural Heritage's Contribution to the UN Decade of Ocean Science. *Marine Technology Society Journal*, 56(3), 110-111. <https://www.ingentaconnect.com/contentone/mts/mts/2022/00000056/00000003/art00020#>

Karra, A., & **TRAKADAS, ATHENA.** Documenting a shipwreck in the intertidal zone in Essaouira, Morocco. *MarEA*. <https://marea.soton.ac.uk/2022/02/24/documenting-a-shipwreck-in-the-intertidal-zone-in-essaouira-morocco/>

Bogkapitler/bidrag til antologier

Skuldbøl, T., Colantoni, C., **HALD, METTE MARIE,** Makinson, M., Masoumian, M., Brahe, H., & Lindequist, S. Gird-i Gulak. A Neo-Assyrian fort on the eastern frontier of Assyria. A salvage project by the Danish Archaeological Expedition to Iraq. I *The Archaeology of the Raparin Region of Iraqi Kurdistan* (s. 125-159). Eötvös Lorand University, Budapest. Antiqua et Orientalia Bind 9

Anmeldelser

TRAKADAS, ATHENA. of: D. Bernal-Casasola, D. Malfitana, A. Mazzaglia, J.J. Díaz, Le cetariae ellenistiche e romane di Portopalo (Sicilia). Primi risultati da ricerche interdisciplinari / Las cetariae helenísticas y romanas de Portopalo (Sicilia). Primeros apuntes interdisciplinarios. *Journal of Maritime Archaeology*, 17(3). <https://doi.org/10.1007/s11457-022-09340-5>

Faglige rapporter

- BAITTINGER, CLAUDIA.** Vedanatometisk analyse af trækul fra Hausland øvre, Grimstad kommune, Agder fylke, Norge.
- BAITTINGER, CLAUDIA.** Vedanatometisk analyse af trækul fra Skoie, Lindesnes kommune, Agder fylke, Norge.
- BAITTINGER, CLAUDIA.** Vedanatometisk analyse af trækul fra Eigeråsen, Lyngdal kommune, Agder fylke, Norge. Nationalmuseet. Miljøarkæologi og Materialeforskning. NNU rapport Nr. 39 - 2022 https://natmus.dk/fileadmin/user_upload/Editor/natmus/nnu/Vedbestemmelse/2022/NNU_39_2022_Vedanatometisk_analyse_af_traekul_fra_Eigeraasen_Lyngdal_kommune_Agder_fylke_Norge.pdf
- BAITTINGER, CLAUDIA.** Vedanatometisk analyse af trækul fra Larvik industriområde, Kvinesdal kommune, Agder fylke, Norge.
- BAITTINGER, CLAUDIA.** Vedanatometisk analyse af trækul fra Hovatn, Bygland kommune, Agder fylke, Norge.
- BAITTINGER, CLAUDIA.** Vedanatometisk analyse af trækul fra VA Nomeland - Rysstad, Valle kommune, Agder fylke, Norge.
- BAITTINGER, CLAUDIA.** Vedanatometisk analyse af træ fra en kiste fra Orange Grove, Grave 1, St. Croix.
- BAITTINGER, CLAUDIA.** Vedanatometisk analyse af trækul fra Blykullebakken BMR 4113, Bornholm.
- BAITTINGER, CLAUDIA & BONDE, NIELS.** Dendrokronologisk undersøgelse af prøver udtaget fra Sjøbu, Kvaløen, Grimstad kommune, Agder, Norge. Nationalmuseet. Miljøarkæologi og Materialeforskning. NNU rapport Nr. 05 - 2022 https://natmus.dk/fileadmin/user_upload/Editor/natmus/nnu/Dendro/2022/NNU_05_2022_Dendrokronologisk_undersogelse_af_proever_udtaget_fra_Sjoebu_Kvaloeen_Grimstad_kommune_Agder_Norge.pdf
- BAITTINGER, CLAUDIA & BONDE, NIELS.** Dendrokronologisk undersøgelse af prøver udtaget fra "bua", Kolbjørnsvik, Arendal kommune, Agder fylke, Norge. Nationalmuseet. Miljøarkæologi og Materialeforskning. NNU rapport Nr. 08 - 2022 https://natmus.dk/fileadmin/user_upload/Editor/natmus/nnu/Dendro/2022/NNU_08_2022_Dendrokronologisk_undersogelse_af_proever_udtaget_fra_Kolbjoernsvik_Arendal_kommune_Agder_fylke_Norge.pdf
- BAITTINGER, CLAUDIA & BONDE, NIELS.** Dendrokronologisk undersøgelse af prøver fra Våningshus, Gunleifjell, Åmli kommune, Agder fylke, Norge. Nationalmuseet. Miljøarkæologi og Materialeforskning. NNU rapport Nr. 12 - 2022
- BAITTINGER, CLAUDIA & BONDE, NIELS.** Dendrokronologisk undersøgelse af prøver udtaget fra dobbelt stolpehus, Gunleifjell, Åmli kommune, Agder fylke, Norge. Nationalmuseet. Miljøarkæologi og Materialeforskning. NNU rapport Nr. 13 - 2022
- BAITTINGER, CLAUDIA & BONDE, NIELS.** Dendrokronologisk undersøgelse af prøver udtaget fra loft, Løyland, Valle kommune, Agder fylke, Norge. Nationalmuseet. Miljøarkæologi og Materialeforskning. NNU rapport Nr. 20 - 2022
- BAITTINGER, CLAUDIA & BONDE, NIELS.** Dendrokronologisk undersøgelse af prøver udtaget fra stølsbu, Sordal, Valle kommune, Agder fylke, Norge. Nationalmuseet. Miljøarkæologi og Materialeforskning. NNU rapport Nr. 23 - 2022
- BAITTINGER, CLAUDIA & BONDE, NIELS.** Dendrokronologisk undersøgelse af prøver udtaget fra loft, Nordstog, på Dale, Valle kommune, Agder fylke, Norge. Nationalmuseet. Miljøarkæologi og Materialeforskning. NNU rapport Nr. 24 - 2022
- BAITTINGER, CLAUDIA & BONDE, NIELS.** Dendrokronologisk undersøgelse af prøver udtaget fra fjøs / løe på Lauvdal, Bygland kommune, Agder fylke, Norge. Nationalmuseet. Miljøarkæologi og Materialeforskning. NNU rapport Nr. 25 - 2022
- BAITTINGER, CLAUDIA & BONDE, NIELS.** Dendrokronologisk undersøgelse af prøver udtaget fra stolpehus på Helle, Valle kommune, Agder fylke, Norge. Nationalmuseet. Miljøarkæologi og Materialeforskning. NNU rapport Nr. 26 - 2022
- BAITTINGER, CLAUDIA & BONDE, NIELS.** Dendrokronologisk undersøgelse af prøver udtaget fra 'stølsbu' og høyløe på Rotveltestølen, Helle, Valle kommune, Agder fylke, Norge. Nationalmuseet. Miljøarkæologi og Materialeforskning. NNU rapport Nr. 28 - 2022
- BAITTINGER, CLAUDIA & BONDE, NIELS.** Dendrokronologisk undersøgelse af prøver udtaget fra 'stølsbu' på Kulteren, Helle, Valle kommune, Agder fylke, Norge. Nationalmuseet. Miljøarkæologi og Materialeforskning. NNU rapport Nr. 29 - 2022
- BAITTINGER, CLAUDIA & BONDE, NIELS.** Dendrokronologisk undersøgelse af prøver udtaget fra Eldhus/Badstue, Gjerstadveien, Gjerstad kommune, Agder fylke, Norge. Nationalmuseet. Miljøarkæologi og Materialeforskning. NNU rapport Nr. 40 - 2022
- BAITTINGER, CLAUDIA & BONDE, NIELS.** Dendrokronologisk undersøgelse af prøver udtaget fra tagkonstruktion mm. i Høvåg kirke, Lillesand kommune, Agder fylke, Norge. Nationalmuseet. Miljøarkæologi og Materialeforskning. NNU rapport Nr. 44 - 2022
- BAITTINGER, CLAUDIA & BONDE, NIELS.** Dendrokronologisk undersøgelse af prøver udtaget fra bygning, Helgøya 5, Kristiansand kommune, Agder fylke, Norge. Nationalmuseet. Miljøarkæologi og Materialeforskning. NNU rapport Nr. 45 - 2022

- BAITTINGER, CLAUDIA & BONDE, NIELS.** Dendrokronologisk undersøgelse af prøver udtaget fra Lafta høybu, 'Øvste myrbu', Valle kommune, Agder fylke, Norge. *Nationalmuseet. Miljøarkæologi og Materialeforskning. NNU rapport Nr. 59 - 2022*
- BAITTINGER, CLAUDIA & BONDE, NIELS.** Dendrokronologisk undersøgelse af prøver udtaget fra 'Juv', bygning med melkebua på garden Lunden, Valle kommune, Agder fylke, Norge. *Nationalmuseet. Miljøarkæologi og Materialeforskning. NNU rapport Nr. 68 - 2022*
- BAITTINGER, CLAUDIA & BONDE, NIELS.** Dendrokronologisk undersøgelse af prøver udtaget fra tømmer fremkommet ved arkæologisk udgravning i Oslo, "Bispegata Kollektivtiltak" III. *Nationalmuseet. Miljøarkæologi og Materialeforskning. NNU rapport Nr. 70 - 2022*
- BAITTINGER, CLAUDIA & BONDE, NIELS.** Dendrokronologisk undersøgelse af prøver udtaget fra "stolpehus", Vestre Mosberg, Åmli kommune, Agder fylke, Norge. *Nationalmuseet. Miljøarkæologi og Materialeforskning. NNU rapport Nr. 75 - 2022*
- BAITTINGER, CLAUDIA & BONDE, NIELS.** Dendrokronologisk undersøgelse af prøver udtaget fra Våningshus. Indre Hauan, Sirdal kommune, Agder fylke, Norge. *Nationalmuseet. Miljøarkæologi og Materialeforskning. NNU rapport Nr. 11 - 2022* https://natmus.dk/fileadmin/user_upload/Editor/natmus/nnu/Dendro/2022/NNU_11_2022_Dendrokronologisk_undersogelse_af_proevev_udtaget_fra_Vaanningshus_Indre_Hauan_Sirdal_kommune_Agder_fylke_Norge.pdf
- BAITTINGER, CLAUDIA & BONDE, NIELS.** Dendrokronologisk undersøgelse af prøver udtaget fra loft på Helle, Valle kommune, Agder fylke, Norge. *Nationalmuseet. Miljøarkæologi og Materialeforskning. NNU rapport Nr. 27 - 2022*
- BAITTINGER, CLAUDIA & STEVNSVIG, ANNA MARIE.** Vedanatometisk analyse af trækul fra KBM4447 Kul-torvet 2, Københavns kommune.
- BAITTINGER, CLAUDIA & STEVNSVIG, ANNA MARIE.** Vedanatometisk analyse af trækul fra RV 9 Reiarsmoen Syd, Valle kommune, Agder fylke, Norge.
- BAITTINGER, CLAUDIA & STEVNSVIG, ANNA MARIE.** Vedanatometisk analyse af trækul fra Snartemo Nedre, gnr/bnr 4/4, Hægobostad kommune, Agder fylke, Norge. *Nationalmuseet. Miljøarkæologi og Materialeforskning. NNU rapport Nr. 78 - 2022* https://natmus.dk/fileadmin/user_upload/Editor/natmus/nnu/Vedbestemmelse/2022/NNU_78_2022_Vedanatomisk_analyse_af_traekul_fra_Snartemo_Nedre_Haegobostad_kommune_Agder_fylke_Norge.pdf
- BONDE, NIELS.** Dendrokronologisk undersøgelse af prøver udtaget fra stolpehus, Greipsland, Lindenes kommune, Agder fylke, Norge. *Nationalmuseet. Miljøarkæologi og Materialeforskning. NNU rapport Nr. 2022: 2*
- BONDE, NIELS.** Dendrokronologisk undersøgelse af prøver udtaget fra "Utløe", Solheim, Sirdal kommune, Agder fylke, Norge. *Nationalmuseet. Miljøarkæologi og Materialeforskning. NNU rapport Nr. 2022:16*
- BONDE, NIELS.** Aldersbestemmelse af lindetræer i allé i haven bag Christian VII's palæ, Amalienborg, København.
- BONDE, NIELS.** Dendrokronologisk undersøgelse af prøver udtaget fra tømmer fundet ved arkæologisk udgravning i Oslo, "Bispevika B8b" II. *Nationalmuseet. Miljøarkæologi og Materialeforskning. NNU rapport Nr. 2022:48*
- BONDE, NIELS.** Dendrokronologisk undersøgelse af prøve fra Høylandsbotn, Kvinesdal kommune, Agder fylkeskommune, Norge. *Nationalmuseet. Miljøarkæologi og Materialeforskning. NNU rapport Nr. 64 - 2022*
- BONDE, NIELS.** Dendrokronologisk undersøgelse af prøve fra 'ulovlig VA-gravning i Clemens gate', Oslo (NIKU 1022352) (NNU A9795, projekt 53565). *Nationalmuseet. Miljøarkæologi og Materialeforskning. NNU rapport Nr. 67 - 2022*
- BONDE, NIELS.** Dendrokronologisk undersøgelse af prøver udtaget fra bygning, Strandgata 29, Lillesand kommune, Agder fylke, Norge. *Nationalmuseet. Miljøarkæologi og Materialeforskning. NNU rapport Nr. 35 - 2022*
- BONDE, NIELS.** Dendrokronologisk undersøgelse af dele af antemensalet fra Lyngsjø kirke, Skåne, Sverige.
- HYLLEBERG ERIKSEN, ORLA.** Dendrokronologisk undersøgelse af bindingsværkshus, Fuglesangsvej 16, Hasle, Bornholm. *Nationalmuseet. Miljøarkæologi og Materialeforskning. NNU rapport Nr. 01 2022* <http://www.nnuweb.dk/dendro/2022/A9743rap.pdf>
- HYLLEBERG ERIKSEN, ORLA.** Dendrokronologisk undersøgelse af tagkonstruktion over Egved kirke, Vejle amt. *Nationalmuseet. Miljøarkæologi og Materialeforskning. NNU rapport Nr. 3-2022* <http://www.nnuweb.dk/dendro/2022/A9746rap.pdf>
- HYLLEBERG ERIKSEN, ORLA.** Dendrokronologisk undersøgelse af egestamme fundet ved Madebjerg, Samsø. *Nationalmuseet. Miljøarkæologi og Materialeforskning. NNU rapport Nr. 04 - 2022* https://natmus.dk/fileadmin/user_upload/Editor/natmus/nnu/Dendro/2022/A6787rap.pdf
- HYLLEBERG ERIKSEN, ORLA.** Dendrokronologisk undersøgelse af vinduesramme fra Erritsø kirke, Vejle amt. *Nationalmuseet. Miljøarkæologi og Materialeforskning. NNU rapport Nr. 15 2022* https://natmus.dk/fileadmin/user_upload/Editor/natmus/

[nnu/Dendro/2022/A9759rap.pdf](https://natmus.dk/fileadmin/user_upload/Editor/natmus/nnu/Dendro/2022/A9759rap.pdf)

HYLLEBERG ERIKSEN, ORLA. Dendrokronologisk undersøgelse af fyrretræsprøve fundet ved udgravning i Telemarksgate, Skien, Norge. *Nationalmuseet. Miljøarkæologi og Materialeforskning. NNU rapport Nr. 17 - 2022* https://natmus.dk/fileadmin/user_upload/Editor/natmus/nnu/Dendro/2022/A9760rap.pdf

HYLLEBERG ERIKSEN, ORLA. Dendrokronologisk undersøgelse af prøver fundet ved udgravning i Bispevika B8b, Oslo, Norge. *Nationalmuseet. Miljøarkæologi og Materialeforskning. NNU rapport Nr. 18 - 2022* https://natmus.dk/fileadmin/user_upload/Editor/natmus/nnu/Dendro/2022/A9622rap.pdf

HYLLEBERG ERIKSEN, ORLA. Dendrokronologisk undersøgelse af tagkonstruktion over Gestelev kirke, Svendborg amt. *Nationalmuseet. Miljøarkæologi og Materialeforskning. NNU rapport Nr. 19 - 2022* https://natmus.dk/fileadmin/user_upload/Editor/natmus/nnu/Dendro/2022/A9758rap.pdf

HYLLEBERG ERIKSEN, ORLA. Dendrokronologisk undersøgelse af tagkonstruktion over Herringe kirke, Svendborg amt. *Nationalmuseet. Miljøarkæologi og Materialeforskning. NNU rapport Nr. 21 - 2022* https://natmus.dk/fileadmin/user_upload/Editor/natmus/nnu/Dendro/2022/A9764rap.pdf

HYLLEBERG ERIKSEN, ORLA. Dendrokronologisk undersøgelse af "Smertens mand", Mariager kirke. Randers amt. *Nationalmuseet. Miljøarkæologi og Materialeforskning. NNU rapport Nr. 30 - 2022* https://natmus.dk/fileadmin/user_upload/Editor/natmus/nnu/Dendro/2022/A9767rap.pdf

HYLLEBERG ERIKSEN, ORLA. Dendrokronologisk undersøgelse af tømmer fundet ved Lune Mølle Agre, Lejre Sogn. *Nationalmuseet. Miljøarkæologi og Materialeforskning. NNU rapport Nr. 32 - 2022* https://natmus.dk/fileadmin/user_upload/Editor/natmus/nnu/Dendro/2022/A9766rap.pdf

HYLLEBERG ERIKSEN, ORLA. Dendrokronologisk undersøgelse af et stykke træ udtaget fra fangekælderen i Esrum Kloster, Frederiksborg amt. *Nationalmuseet. Miljøarkæologi og Materialeforskning. NNU rapport Nr. 34 - 2022* https://natmus.dk/fileadmin/user_upload/Editor/natmus/nnu/Dendro/2022/A9774rap.pdf

HYLLEBERG ERIKSEN, ORLA. Dendrokronologisk undersøgelse af en egepæl fra Vandsøgårdsvej, Rødding, Viborg amt. *Nationalmuseet. Miljøarkæologi og Materialeforskning. NNU rapport Nr. 41 - 2022* https://natmus.dk/fileadmin/user_upload/Editor/natmus/nnu/Dendro/2022/A9780rap.pdf

HYLLEBERG ERIKSEN, ORLA. Dendrokronologisk undersøgelse af egeplanker Knabstrup Gods Holbæk amt. *Nationalmuseet. Miljøarkæologi og Materialeforskning. NNU rapport Nr. 42 - 2022* https://natmus.dk/fileadmin/user_upload/Editor/natmus/nnu/Dendro/2022/A9784rap.pdf

[nnu/Dendro/2022/A8464rap.pdf](https://natmus.dk/fileadmin/user_upload/Editor/natmus/nnu/Dendro/2022/A8464rap.pdf)

HYLLEBERG ERIKSEN, ORLA. Dendrokronologisk undersøgelse af tagkonstruktion over Vantinge kirke, Svendborg amt. *Nationalmuseet. Miljøarkæologi og Materialeforskning. NNU rapport Nr. 14 - 2022* https://natmus.dk/fileadmin/user_upload/Editor/natmus/nnu/Dendro/2022/A9751rap.pdf

HYLLEBERG ERIKSEN, ORLA. Dendrokronologisk undersøgelse af tårn og vinduesramme i Asperup kirke, Odense amt. *Nationalmuseet. Miljøarkæologi og Materialeforskning. NNU rapport Nr. 22 - 2022* https://natmus.dk/fileadmin/user_upload/Editor/natmus/nnu/Dendro/2022/A6495rap.pdf

HYLLEBERG ERIKSEN, ORLA. Dendrokronologisk undersøgelse af tagkonstruktion over Bredstrup kirke, Vejle amt. *Nationalmuseet. Miljøarkæologi og Materialeforskning. NNU rapport Nr. 9 - 2022* https://natmus.dk/fileadmin/user_upload/Editor/natmus/nnu/Dendro/2022/A9750rap.pdf

HYLLEBERG ERIKSEN, ORLA. Dendrokronologisk undersøgelse af tagkonstruktion over Vejlbj kirke, Vejle amt. *Nationalmuseet. Miljøarkæologi og Materialeforskning. NNU rapport Nr. 06 - 2022* https://natmus.dk/fileadmin/user_upload/Editor/natmus/nnu/Dendro/2022/A9749rap.pdf

HYLLEBERG ERIKSEN, ORLA. Dendrokronologisk undersøgelse af bræt fra kiste ved Skive kirke, Viborg amt. *Nationalmuseet. Miljøarkæologi og Materialeforskning. NNU rapport Nr. 47 - 2022* https://natmus.dk/fileadmin/user_upload/Editor/natmus/nnu/Dendro/2022/A9783rap.pdf

HYLLEBERG ERIKSEN, ORLA. Dendrokronologisk undersøgelse af tømmer fra Håstrup kirke, Svendborg amt. *Nationalmuseet. Miljøarkæologi og Materialeforskning. NNU rapport Nr. 58 - 2022* https://natmus.dk/fileadmin/user_upload/Editor/natmus/nnu/Dendro/2022/A9792rap.pdf

HYLLEBERG ERIKSEN, ORLA. Dendrokronologisk undersøgelse af tagkonstruktion over Taulov kirke, Vejle amt. *Nationalmuseet. Miljøarkæologi og Materialeforskning. NNU rapport Nr. 69 - 2022* https://natmus.dk/fileadmin/user_upload/Editor/natmus/nnu/Dendro/2022/A9799rap.pdf

HYLLEBERG ERIKSEN, ORLA. Dendrokronologisk undersøgelse af tømmer fra Dronningeøen, Frederiksborg Slot, Frederiksborg amt. *Nationalmuseet. Miljøarkæologi og Materialeforskning. NNU rapport Nr. 55 - 2022* https://natmus.dk/fileadmin/user_upload/Editor/natmus/nnu/Dendro/2022/A9787rap.pdf

HYLLEBERG ERIKSEN, ORLA. Dendrokronologisk undersøgelse af tårn i Hillerslev kirke, Thisted amt. *Nationalmuseet. Miljøarkæologi og Materialeforskning. NNU rapport Nr. 49 - 2022* https://natmus.dk/fileadmin/user_upload/Editor/natmus/nnu/Dendro/2022/A9784rap.pdf

HYLLEBERG ERIKSEN, ORLA. Dendrokronologisk undersøgelse af "konge" (bjælke) fra Vor Frue kirke, Kalundborg. *Nationalmuseet. Miljøarkæologi og Materialeforskning. NNU rapport Nr. 10 - 2022* https://natmus.dk/fileadmin/user_upload/Editor/natmus/nnu/Dendro/2022/A6884rap2.pdf

KRÜGER, SASCHA & JESSEN, CATHERINE. Human activity in the landscape around a small basin at Vinge, northern Zealand during the Neolithic and Bronze Ages. *Nationalmuseet. Miljøarkæologi og Materialeforskning. NNU Rapport Nr. 36 - 2022*

MATTHIESEN, HENNING. Status for truede arkæologiske pladser i Åmosen: Vandstandsmålinger september 2017-april 2022. *Nationalmuseet. Miljøarkæologi og Materialeforskning.*

FOG JENSEN, JENS, APPELT, MARTIN, GRØNNOW, BJARNE, Harmsen, H., TOFT, PETER A., Larsen, F. F., Olsen, A., Sørensen, M., Desjardins, S., Kanutsen, J., Gotfredsen, A. B., Pedersen, N. B., **MATTHIESEN, HENNING**, Myrup, M., **GREGORY, DAVID**, VOSS, RASMUS, PEDERSEN, CHRISTIAN SUNE & **KRÜGER, SASCHA.** Field Report 2021: WP 3.4: *Dynamic Glocal Networks.*

MORTENSEN, MORTEN FISCHER & HENRIKSEN, PETER STEEN. Gennemsyn af pollen- og makrofossilprøver fra Brøndrupvej 23. *Nationalmuseet. Miljøarkæologi og Materialeforskning. NNU rapport Nr. 7-2022*

MORTENSEN, MORTEN FISCHER. Pollenanalyse fra Aalborg Kasserne. *Nationalmuseet. Miljøarkæologi og Materialeforskning.*

MORTENSEN, MORTEN FISCHER. Pollenanalyse fra Brøndumvej 23.

MORTENSEN, MARTIN N. & FRYDENDAHL, JACOB. GC-MS analyse af kogesten, MVE4039-2 Boeslunde Syd.

MORTENSEN, MARTIN N. & FRYDENDAHL, JACOB. GC-MS analysis of oils and terpenes from Stockholms stadshus.

MORTENSEN, MARTIN N. FRYDENDAHL, JACOB, & SHASHOUA, YVONNE. GC-MS analysis of plastic for LEGO.

MORTENSEN, MARTIN N. Bindemiddelanalyse af bemaling i Vor Frue Kirke Odense.

MORTENSEN, MARTIN N. Analyse af bindemidler i bemaling fra Christiansborg Slotskirke.

MORTENSEN, MARTIN N. Olieanalyse af kalkmaleri i Vestermarie kirke.

MORTENSEN, MARTIN N. Sammenligning af bindemidler i malerier fremstillet i Kina og solgt i Europa.

MORTENSEN, MARTIN N. Note vedrørende GC-MS analyse af muligt tjæreimprægneret tekstil.

MORTENSEN, MARTIN N. TAUBE, MICHELLE & MORTENSEN, MORTEN FISCHER. Analyse af forseglings og

indhold af brandgrav fra Museum Salling.

Forskningscenteret SUMO

Monografier/antologier

Bunkenborg, M., **NIELSEN, MORTEN** & Pedersen, M. *A. Collaborative Damage: An Experimental Ethnography of Chinese Globalization.* Cornell University Press.

Peer reviewede publikationer

Artikler

HØGHØJ, MIKKEL. Between the city and the sea: the welfare landscape of Køge Bay seaside park and the urbanization of nature in post-war Denmark. *Geografiska Annaler. Series B. Human Geography*, 104(3), 209-226. <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/04353684.2022.2040377>

NIELSEN, MORTEN. Speculative Cities: Housing and value conversions in Maputo, Mozambique. *Housing Studies*, 37(6). <https://doi.org/10.1080/02673037.2021.1935770>

Bogkapitler/bidrag til antologier

NIELSEN, MORTEN. Sociale bymodeller: Bæredygtig byudvikling nu og i fremtiden. I K. M. Raahauge, & S. Eeg (red.), *Space of Danish Welfare* (s. 39-41,105). [50] Arkitektens Forlag.

Samlinger

Peer reviewede publikationer

Artikler

SCHMIDT, ANNE LISBETH, **MARCHEN ANDERSEN, ANNE-MARIE**, Jensen, K-M. V., & HJELM-PETERSEN, ANETTE. The Battle against Pests in a Victorian Home: A Case Study of the Effect of Diatomaceous Earth. *Studies in conservation*, 68(5), 548-557. <https://doi.org/10.1080/00393630.2022.2057717>

GARDELA, LESZEK, **PENTZ, PETER** & Price, N. Revisiting the 'Valkyries': Armed Females in Viking Age Figurative Metalwork. *Current Swedish Archaeology*, 30(2022), 95-151. <https://doi.org/10.37718/CSA.2022.10>

PENTZ, PETER. Vikings and Vellum: Viking Encounters with Book Culture. *Medieval Archaeology*, 66(1), 84-119. <https://doi.org/10.1080/00766097.2022.2065069>

Øvrige publikationer

Artikler

MARTENS, MARIE. Et musikinstrument i Musikmuseet: Carl Claudius - "en Konge i sin egen Samlings Rige". *Custos. Tidsskrift for tidlig musik*, (December 2022), 25-27.

MARTENS, MARIE. Et musikinstrument i Musikmuseet: Viola d'amore. *Custos. Tidsskrift for tidlig musik*, (Juni 2022), 24-25.

MARTENS, MARIE. Et musikinstrument i Musikmuseet: Baryton-gamben. *Custos. Tidsskrift for tidlig musik*, (September 2022), 10-11.

PENTZ, PETER. Who were the Vikings? *Beaux-Arts*, 4-5.

PENTZ, PETER. The Sail made the World smaller. *Beaux-Arts*, 26-31.

PENTZ, PETER. A Hierarchical Society. *Beaux-Arts*, 44-49.

PENTZ, PETER. Living among the Dead. *Beaux-Arts*, 58-62.

PENTZ, PETER. Den lumske slange. *Fund & Fortid*, 18-19.

PENTZ, PETER. Odin ... eller en flyvemaskine. *Skalk*, 2022(5), 18-21.

PENTZ, PETER. Tanken bag Tingene. *Fund & Fortid*, 2022(4), 23-25.

WALSETH, JØRGEN. Propagandaballon. *Vaabenhistorisk Tidsskrift*, 55(2), 28-35.

Bogkapitler/bidrag til antologier

MARCHEN ANDERSEN, ANNE-METTE. Fastelavn - Traditioner under forandring. I D. Mahler, & E. Colding (red.), *Fest: Fejring, rus og ritualer* (s. 39-51). Gad.

Anmeldelser

MARTENS, MARIE. Komponist, pædagog, organisator. *Skriftserien PubliMus*. <https://www.publimus.dk/anmeldelser/bertil-krarup/finn-hoeffding>

Faglige rapporter

FOG JENSEN, JENS, APPELT, MARTIN, GRØNNOW, BJARNE, Harmsen, H., **TOFT, PETER A.**, Larsen, F. F., Olsen, A., Sørensen, M., Desjardins, S., Kanutsen, J., Gotfredsen, A. B., Pedersen, N. B., MATTHIESEN, HENNING, Myrup, M., GREGORY, DAVID, **VOSS, RASMUS**, PEDERSEN, CHRISTIAN SUNE & KRÜGER, SASCHA. Field Report 2021: WP 3.4: *Dynamic Glocal Networks*.

Magasiner

Peer reviewede publikationer

Artikler

POMMERGAARD, KIRSTINE. Gravlagt med hammer og tang: om ældre romertids smedegrave. *Arkæologiske skrifter*, 15, 19-34.

Konservering og Restaurering

Peer-reviewede publikationer

Artikler

Ørsted Brandt, L., Taurozzi, A. J., Mackie, M., Sinding, M-H. S., Vieira, F. G., **SCHMIDT, ANNE LISBETH**, RIMSTAD, CHARLOTTE, Collins, M. J., & MANNERING, ULLA. Palaeoproteomics identifies beaver fur in Danish high-status Viking Age burials - direct evidence of fur trade. *P L o S One*, 17(7), 1-14. [e0270040]. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0270040>

SCHMIDT, ANNE LISBETH. Species Identification of Common Native Arctic Mammals in Inuit Fur Clothing Based on Hair Microscopy. *Studies in Conservation*. <https://doi.org/10.1080/00393630.2022.2130100>

SCHMIDT, ANNE LISBETH, MARCHEN ANDERSEN, ANNE-MARIE, Jensen, K-M. V., & HJELM-PETERSEN, ANETTE. The Battle against Pests in a Victorian Home: A Case Study of the Effect of Diatomaceous Earth. *Studies in conservation*, 68(5), 548-557. <https://doi.org/10.1080/00393630.2022.2057717>

Schwalbe, D. M., **SCHMIDT, ANNE LISBETH** & Schmidt, K. The Fifth Thule Expedition's Siberian Legacy. *Alaska Journal of Anthropology*, 19(1&2), 175-194.

Bogkapitler/bidrag til antologier

MATTHIESEN, HENNING, FRYDENDAHL, JACOB, Andersen, L. B., Carré, C., Dillmann, P., Neff, D., & **WIINBLAD, TRINE.** Natural conservation of archaeological iron. I Proceedings of the Interim Meeting of the ICOM-CC Metals Working Group September 5-9, 2022 Helsinki, Finland (s. 16-24). *ICOM-CC Publications Online*. <https://www.icom-cc-publications-online.org/5086/Natural-Conservation-of-Archaeological-Iron>

Øvrige publikationer

Artikler

ILSTED KRISTIANSEN, RIKKE, WANGSGAARD JÜRGENSEN, MARTIN & **FAURHØJ OLSEN, BIRGITTE.** Et genopdaget kalkmaleri fra 1576. *Skalk*, 2022(5), 14-17.

Nationalmuseet København

Peer reviewede publikationer

Artikler

HOLDGAARD, NANNA & **BORITZ, METTE.** Power to the

Children? Understanding Children's Participation in the Year of the Children via the National Museum in Copenhagen . *Nordisk Kulturpolitisk Tidsskrift*, 25(3), 218-233. <https://doi.org/10.18261/nkt.25.3.5>

Øvrige publikationer

Artikler

ALBERTSEN, INGA PAULSEN, TOLSTRUP, ANDREAS, PEDERSEN, KATRINE BERG, DAHL, NANNA AMALIE, RANMAR, ULLA HAHN, STEENSTRUP, JOHANNE & HOLDGAARD, NANNA. "Giv mig en oplevelse, og jeg glemmer det aldrig". *MiD Magasin*, (44), 18-19.

BYRIEL-THYGESEN, METTE. Pride-arrangement blev en øjenåbner for nye målgrupper. *Danske Museer*, 35(Forår), 42-44. <https://www.danskemuseer.dk/arkiv/>

Øvrige forfattere

Øvrige publikationer

Artikler

GRANE, THOMAS, Croix, S., SØRENSEN, LASSE, Iversen, R., Rose, H. A., & Kristiansen, M. S. Editorial. *Danish Journal of Archaeology*, 11. <https://doi.org/10.7146/dja.v11i.135183>

WILLERSLEV, RANE. Nationalmuseet ønsker fortsat at forske i stenalderen. *Politiken*, [e8d96b60].

WILLERSLEV, RANE. Russiske kunst- og kulturgenstande bør ikke gemmes væk. *Altinget.dk*. <https://www.alinget.dk/kultur/artikel/rane-willerslev-russiske-kunst-og-kulturgenstande-boer-ikke-gemmes-vaek>

6. Nationalmuseets forskning i tal

Eksterne midler hjemtaget til forskning 2018-2022

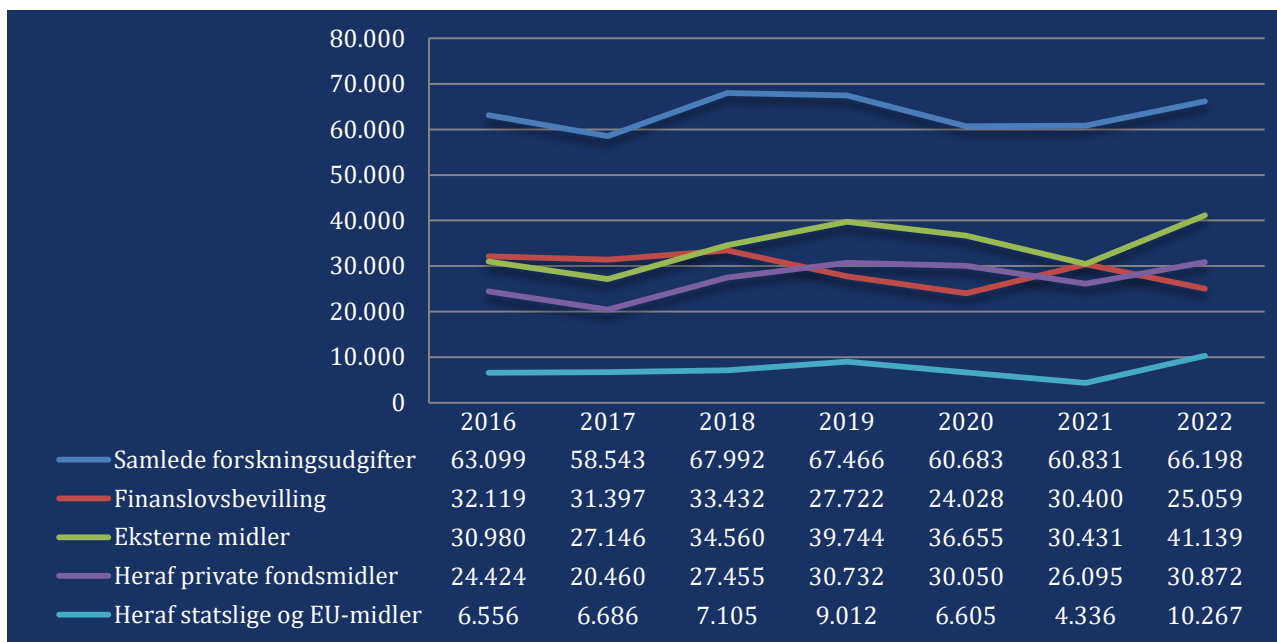
Nedenstående tabel viser, hvor mange forskningsansøgninger, der i et givent år er sendt med Nationalmuseets forskere som hovedansøger, samt hvor mange midler, der er hjemtaget.

Beløb	2018	2019	2020	2021	2022	2018-2022
Ansøgt i kr	127.205.280	232.907.489	143.452.831	155.797.869	87.431.640	746.795.109
Bevilget i kr	44.382.171	16.552.651	27.524.697	38.798.126	25.768.032	153.025.677
Bevillingsprocent	34,9%	7,1%	19,2%	24,9%	29,5%	20,5%
Antal	2018	2019	2020	2021	2022	2018-2022
Ansøgt	65	48	52	48	45	257
Bevilget	24	14	17	17	17	89
Bevillingsprocent	36,9%	29,2%	32,7%	35,4%	37,8%	34,6%

Ressourcer anvendt til forskning 2016-2022

Mens den samlede sum er steget fra 2021 til 2022, er forholdet mellem finanslovsmidler til forskning og eksterne midler skiftet igen, idet finanslovsmidlerne er faldet, mens de eksterne midler er steget. Det betyder at direktionens mål, om at 60% af forskningsfinansieringen skal dækkes af eksterne midler igen bliver opfyldt, da procentsatsen er steget til 62%.

Når man ser overordnet på udviklingen af Nationalmuseets forbrug til forskningsvirksomhed, fremgår det, at udgifterne samlet likker forholdsvist stabilt lige over 60 millioner kroner årligt.

Beløbene er opgjort i tusinde kr.

Nationalmuseets forskere i 2022

Forskere

Nationalmuseet opererer med to grupper af forskere, dels ansatte inden for den videnskabelige stillingsstruktur, som er ansat i museets tre forskningsenheder, dels ansatte uden for stillingsstrukturen.

*Kategorien "videnskabelig assistent" er ikke medtaget i listen.

Fordeling af forskere inden for den videnskabelige stillingsstruktur per 31. december 2022

Stillingstype	Forskningsenhed	OMR	NTVK	M&M	SUMO	I alt
TIDSBEGRÆNSEDE STILLINGER						
Ph.d.-stipendiat		2	1	1	0	4
Postdoc		2	1	5	2	10
Projektforsker		1	0	1	0	2
Projektseniorforsker		1	3	0	0	4
Projektansatte		6	5	7	2	20
FASTE STILLINGER						
Forsker		0	0	1	0	1
Seniorforsker		7	11	7	0	25
Seniorrådgiver		0	0	1	0	1
Forskningsprofessor med særlige opgaver		1	0	1	0	2
Forskningsprofessor		0	1	1	1	3
Fastansatte		8	12	11	1	32
I alt		14	17	18	3	52

Alders- og kønsmæssig fordeling af forskere inden for stillingsstrukturen i 2022

NM i alt	20-29 år	30-39 år	40-49 år	50-59 år	60-69 år	70-79 år	F	M
Antal (n=52)	1	9	14	16	11	1	27	25
Procent	1,9	17,3	26,9	30,8	21,2	1,9	51,9	48,1
OMR	20-29 år	30-39 år	40-49 år	50-59 år	60-69 år	70-79 år	F	M
Antal (n=14)	0	2	5	2	5	0	10	4
Procent	0,0	14,3	35,7	14,3	35,7	0,0	71,4	28,6
NTVK	20-29 år	30-39 år	40-49 år	50-59 år	60-69 år	70-79 år	F	M
Antal (n=17)	1	0	4	6	5	1	6	11
Procent	5,9	0,0	23,5	35,3	29,4	5,9	35,3	64,7
M&M	20-29 år	30-39 år	40-49 år	50-59 år	60-69 år	70-79 år	F	M
Antal (n=18)	0	6	4	7	1	0	10	8
Procent	0,0	33,3	22,2	38,9	5,6	0,0	55,6	44,4
SUMO	20-29 år	30-39 år	40-49 år	50-59 år	60-69 år	70-79 år	F	M
Antal (n=3)	0	1	1	1	0	0	1	2
Procent	0,0	33,3	33,3	33,3	0,0	0,0	33,3	66,7

I tabellerne optræder Nationalmuseets enheder under følgende forkortelser: Oldtid, Middelalder og Renæssance = OMR; Nyere Tid og Verdens Kulturer = NTVK; Miljøarkæologi og Materialeforskning = M&M; Samlinger = Saml.; Magasinering = Mag.; Konservering og Restaurering = K&R; Nationalmuseet København NMK; Øvrige medarbejdere = Øvr.

Nationalmuseets projekter og publikationer i 2022

Projekter

Enhed \ Status	OMR	NTVK	M&M	SUMO	NMK	M&S	I alt
Afsluttede	6	12	8	0	1	0	27
Igangværende	15	18	22	2	0	1	58
Heraf nye	0	0	3	1	0	1	5
I alt	21	30	30	2	1	1	85

Publikationer

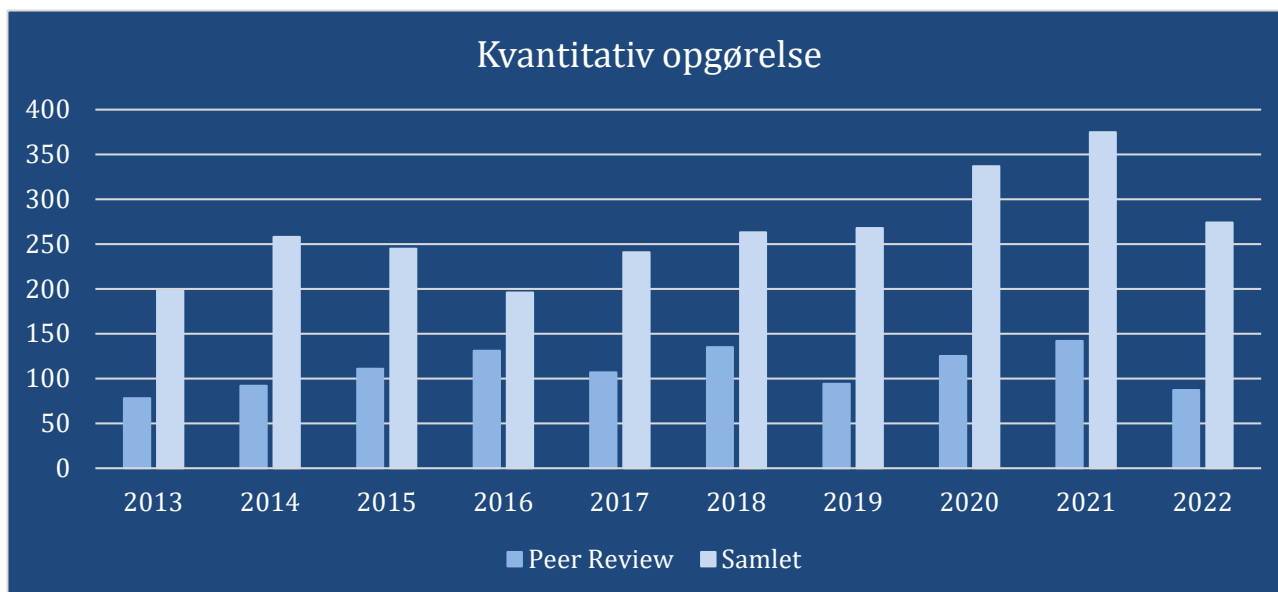
Nationalmuseets publikationer er præsenteret i to tabeller. I den første detaljerede tabel for 2022 er publikationerne opgjort efter enhed og overordnet delt i *Peer-reviewede publikationer* og *Øvrige publikationer*. Herunder er publikationerne inddelt i følgende kategorier: *Monografier/antologier*, *Artikler*, *Bogkapitler/bidrag til antologier*, *Anmeldelser* og *Faglige rapporter*. Tal i parentes angiver antal publikationer, som er forfattet sammen med kolleger fra andre enheder. Disse er indrapporteret flere gange, hvilket er reflekteret i differencen mellem de to kolonner for henholdsvis rapporterede og antal publikationer. Nederst i tabellen ses antallet af medarbejdere henholdsvis inden for og uden for den videnskabelige stillingsstruktur, som har bidraget til publikationerne.

I den anden kvantitative tabel ses dels det samlede antal publikationer, dels antal peer reviewede publikationer per år for de sidste ti år.

Detaljeret oversigt over publikationer per type for 2022

Publikationer \ Enheder	OMR	NTVK	M&M	SUMO	SAML	MAG	K&R	NMK	Øvr.	I alt rapporteret	I alt antal
Peer-reviewede publikationer											
Monografier/antologier	5	7	0	1	0	0	0	0	0	12	12
Artikler	12(5)	13(3)	26(4)	2	3(1)	1	4(2)	1(1)	0	63(17)	54
Bogkapitler/bidrag til antologier	19	9	2(1)	1	0	0	1(1)	0	0	32(2)	31
I alt	36(5)	29(3)	28(5)	4	3(1)	1	5(3)	1(1)	0	106(18)	97
Øvrige publikationer											
Monografier/antologier	4	2	0	0	0	0	0	0	0	6	6
Artikler	12(3)	13(5)	15(3)	0	11	0	1(1)	2(1)	3(1)	56(13)	49
Bogkapitler/bidrag til antologier	14	16	1	0	1	0	0	0	0	32	32
Anmeldelser	4	2	1	0	1	0	0	0	0	8	8
Faglige rapporter	1	4(1)	77(1)	0	1(1)	0	0	0	0	83(3)	82
I alt	35(3)	35(6)	94(4)	0	14(1)	0	1(1)	2(1)	3(1)	186(17)	177
Inden for Stillingsstrukturen											
Inden for Stillingsstrukturen	17	17	14	2	0	0	0	0	0		51
Uden for stillingsstrukturen	12	4	9	0	6	1	3	8	2		45
I alt	29	21	23	2	6	1	3	8	2		96

Oversigt over peer reviewede publikationer i forhold til det samlede antal over en tiårig periode

År	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Peer Review	78	92	111	131	107	135	94	125	142	97
Samlet	198	258	245	196	241	263	268	337	375	274